

సీగారీగే స్రవంతి

స్వామి సుందర చైతన్యనంద

స్వామిగే గీతా యుగ్గాలలో
యక్ష సమాప్తి సమయంలో
ఏరో ఒక అధ్యాత్మిక
వ్యాసమును వ్రాసి, ముద్రించి
భక్తులకు యజ్ఞప్రసాదంగా
పంపడము ఒక ఆనవాలుగా
నడుస్తూ వుంది.

ఈ యక్ష ప్రసాదాల
పంపుటయే "సనాతన స్రవంతి"
గా వెలువడింది.

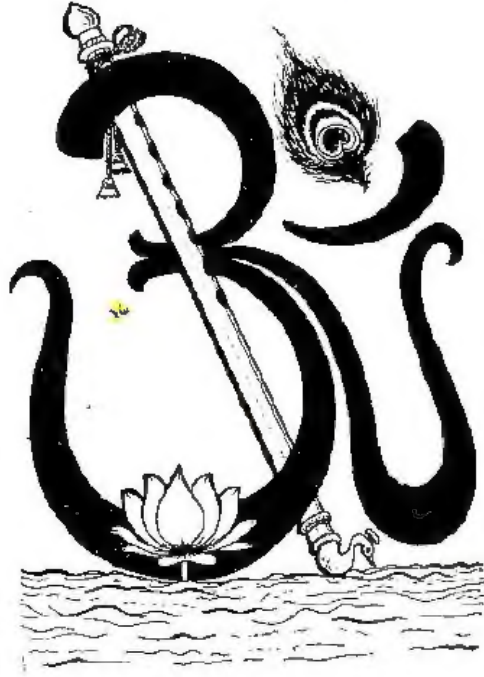
చక్కని ప్రాచుర్యమును
పొందిన స్వామిగే గ్రంథాలతో
సవాన స్రవంతి హిదా ఒకటి.

గివావసైవ అనేక వేదాంత
విషయములను సులభముగా,
వరలముగా ఈ గ్రంథము
వివరించును.

మోక్షగాములకు ఈ గ్రంథము
దారిబత్తెము పంపిరి.

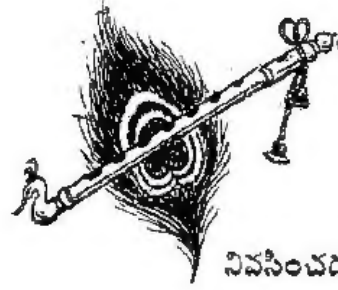
సనాతన స్రవంతి

జ్ఞానబ్రహ్మ

స్వామి సుందర చైతన్యానంద

నివేదన

నివసించడం అందరికీ లభ్యం. జీవించడం కొందరికే సాధ్యం. పుట్టిన ప్రతివ్యక్తికీ నివసించటం తప్పదు. నివసించే ప్రతివ్యక్తి జీవించ లేడు. నివసించడానికి యాతన చాలు. జీవించటానికి స్పందన కావాలి.

జీవించేవానికి ఒక లక్ష్యమంటూ వుంటుంది. నివసించే వానికి అంతా నిర్లక్ష్యమే. జీవించడానికి నివసించేవాడు చిరంజీవి. నివసించటానికి జీవించేవాడు మృతజీవి.

జీవించాలనేవాడు ఇతరులకొరకు బ్రతుకుతాడు, అలా బ్రతకడంలో తనను తాను పోగొట్టుకోడానికి కూడా సిద్ధపడతాడు. నివసించే వాడు తనకొరకే బ్రతుకుతాడు. తన మనుగడకోసం ఇతరులను బలి తీసుకోడానికి కూడా వెనుకాడడు.

జీవించే కారకు నివసించేవాడు మరణించినా అతని జ్యోతి ఆరదు. నివసించేటందుకు జీవించేవాడు బ్రతికినా అతని వెలుగు నిలవదు.

ఈవాలు చిగురించని వయస్సులో నేనూ జీవించాలని అమాయకంగా భావించాను. జీవించడానికి ప్రయత్నించాను; ప్రారంభించాను. జీవించడంలో అంత ఒళ్ళు తెలియని మత్తుందని ఆనాడనిపించలేదు. ఆ మత్తులో కనిపించిందీ - వినిపించిందీ ఏదైనా ఉంటే అది పలుకలేనిదై, పాడలేనిదై మిగిలింది. అయినా ఆ మైకంలో అమాహ్యమైన దైర్యం ఉంటుంది. సాహసించి ఏవో వచ్చిరాని మాటలు పలవరించాను. శ్రుతి లేని సంగీతాన్ని ఆలపించాను. వెర్రి చూపులతో, నెలితి హృదయంతో, వింత పోకడలతో, విడ్డూరపు నడకలతో పలికాను - పలికించాను. పాదాను - పాడించాను, ఆదాను - ఆడించాను. అదంతా ఒక అనుభూతిగా మిగిలి పోయింది. ఏదో అనిర్వచనీయ ప్రశాంతత గుండెలో గూడుకట్టుకుంది. వ్యక్తం కావాలని ఉత్సాహపడి కళ్ళనుండి తొంగి చూసింది. ఎవరెవరో పిలుస్తున్నారు. పిలచిన చోటికల్లా వెళ్ళాను. వేదిక లెక్కించారు. చెప్పమంటే చెప్పాను. పాదమంటే పాదాను.

గీతా యజ్ఞాలు ప్రారంభమయ్యాయి. ప్రతియజ్ఞంలో వేలాదిమంది భక్తులు సావధానంగా శ్రద్ధతో వివేచారు. సంతృప్తిని పొందేవారు. వారి నేత్రాలలో తొణికిసలాడే ఆధ్యాత్మిక ప్రేమానుభూతులు చూసినపుడు నేను జీవిస్తున్నట్టనిపించేది. ఇలా యజ్ఞాలు విస్తృతమయ్యాయి. యజ్ఞ సమాప్తి సమయంలో భక్తులకు యజ్ఞ ప్రసాదంగా ఏదో ఒక ఆధ్యాత్మిక వ్యాపమును వ్రాసి పంచడము జరుగుతూ వచ్చింది. ఆ వ్యాసాలు కూడా ఊహించనంతగా

గుర్తించబడ్డాయి. భక్తుల అమృత హృదయాలలో చోటు చేసుకున్నాయి. ఒక్కొక్క యజ్ఞంలో ఒక ప్రత్యేక అంశముపై వ్రాయడం జరిగింది. యజ్ఞ వన వాటికలో ప్రేమజలంతో పెరిగిన జ్ఞాన వృక్షాలలో పుష్పించిన కుసుమాలే ఈ యజ్ఞ ప్రసాదాలు. ఆ యజ్ఞ ప్రసాదాలు కావాలని, సంపదని భక్తులు ఉత్తరాలు వ్రాసేవారు. నా దగ్గర లేకపోవుటచేత నేను పంపలేకపోవడము-భక్తులు నిరాశ చెందడము జరుగుతూ వచ్చింది. అయితే ఇప్పటివరకు ముద్రించిన యజ్ఞ ప్రసాదాలన్నీ కలిపి ఒక పుస్తక రూపంలో పస్తే బాగుంటుందని కొందరు భక్తులు సూచించారు; మిత్రులు ప్రోత్సహించారు. అది మంచి విషయమేగా? ఎందుకు కాదనాలి? అలాగేనన్నాను. దాని ఫలితమే ఈ “సనాతన స్రవంతి”.

ఇందులోని ప్రతి వాక్యము జగన్నాథుని వర్ణించడానికి ప్రయత్నించడము వలన ఇది సజీవ స్రవంతి శాశ్వత ప్రవాహం కనుక “సనాతన స్రవంతి ” అయింది. ఈ స్రవంతి ఈనాటిది కాదు. ఏ వ్యక్తిదీ కాదు. చైతన్యము నుండి చైతన్యమునకు పరుగులిడే అమృత రసవాహిని, విష్ణుదేవుని పవిత్ర పాదాలనుండి కదలిన గంగానది కాశీ, హరిద్వారాలలో సయనించి వాటిని పునీతపరచి అనంతమైన సాగర గర్భంలో అయింతు లాగున, వాసుదేవుని చరణ కమలాలనుండి బయలుదేరిన ఈ “సనాతన స్రవంతి ” నాలాంటి జడమతిని శుద్ధిచేసి భక్తసముద్రములో లీనమగు చున్నది.

ఈ సందర్భమున మరువలేని, మరపురాని వ్యక్తులు కొందరు నా ముందు నిలుస్తున్నారు. వారే యజ్ఞ కార్యకర్తలు; భక్త సుహృదయులు. యజ్ఞ సమయంలో అవిరళ కృషిచేసి ఆ మహా యజ్ఞాలలో సమిధలుగ నిలచిన యజ్ఞ కార్యకర్తలకు, అందు పాల్గొన్న అశేష భక్తజనావళికి నా ప్రేమపూర్వక అభివందనాలు.

1979 వ సంవత్సరంలో ప్రథమంగా ఈ పుస్తకమును ముద్రించడము జరిగింది. పదమూడు వ్యాసాలతో నిండిన ఈ పుస్తకము భక్తుల నెక్కువగా

ఆకర్షించగలిగి మచ్చుకు ఒక కాపీ కూడా మానద్ద లేకుండా పోయింది. మళ్ళీ ముద్రించమని భక్తులు ప్రోత్సహించసాగారు. గతం లోని పదమూడు వ్యాసములతో పాటు నూతన వ్యాసములను ఏడింటిని కలిపి 1983 సంవత్సరములో భక్తుల అభీష్టము ననుసరించి ద్వితీయ ముద్రణ, 1985 సంవత్సరములో తృతీయ ముద్రణ, 1989 సంవత్సరములో చతుర్థ ముద్రణ చేయుట జరిగినది.

గ్రంథ వైశిష్ట్యము, భక్తుల విశ్వాసముకలిపి ఈ పంచమ ముద్రణ వెలువడుచున్నది. సత్కర్మ నదా సత్ఫలితాన్నే అందిస్తుంది. ప్రవంతి ప్రవాహమే గనుక క్రొత్తనీటివలె క్రొత్తవ్యాసాలూ కలుస్తూనే ఉంటాయి. ఈ పంచమ ముద్రణకూడా నూతనత్వాన్ని వంతరించుకొని విస్తరించడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను.

ఈ "సనాతన ప్రవంతి" కి కర్త ఎవరు? భోక్త ఎవరు? ప్రదాత ఎవరు? అంతా వాసుదేవుడే... ఏ జన్మ పుణ్యఫలమో, స్వామి వినాటి కృపావీక్షణమో పవి ముట్టువై మీ ముందు నిలిచాను.

- జైజై రామకృష్ణ హరి -

ఇట్లు
ప్రణవ ప్రేమలతో
భగవత్ప్రేమతో
మీ

స్వామి సుందర చైతన్యానంద

	పేజీ నెం.
1. ప్రేమజీవనం	1
2. సమరము - శాంతి	7
3. బృందావన వీచికలు	11
4. మాటలు మూగబోనీ - చేతలు మాటలాడనీ	15
5. భగవాన్ దత్తాత్రేయ	20
6. ఉన్నదంతా నీవే	27
7. రామరాజ్యం	31
8. ఆవందము - అన్యేషణ	35
9. ప్రేమాంజలి	38
10. మనిషి - మనసు	41
11. క్షీరసాగర మథనం	45
12. సనాతన ధర్మపథం	49
13. నిరాకారుని ఆకారము	53
14. చావును చంపేస్తే.....?	56
15. వేదాంత సందేశం	60
16. కర్మయోగ సందేశం	63
17. ధ్యానయోగ సందేశం	66
18. నే నెవరు?	69
19. జ్ఞాన వీచిక	72
20. అమృత జ్ఞాన కుసుమాలు	74
21. శిల్పం చెప్పిన సత్యం	91
22. దివ్య దర్శనానుభూతి	95
23. బాధలు భరించు - భగవానునితో జీవించు	101
24. ఉన్నదొక్కటే	103
25. సనాతన ధర్మ వైభవము	105

ॐ

సనాతన స్రవంతి

ప్రేమ జీవనం

“తుమ్ భయే సరోవర్ మై బవీ మభియా
తుమ్ భయే చందా మై బనీ చకోరా
తుమ్ భయే తరూవర్ మై బనీ పభియా
జో తుమ్ తోడో పియా మైనహీ తోడోరే

తోరీ ప్రీత్ తోడో కృష్ణ కౌన్ సంగ్ జోడో జోతుమ్!

“నీవనే సరస్సులో చేపనై నేను పంచరిస్తాను. నీవనే చంద్రుడికై తపించే చకోరమునై జీవిస్తాను. నీవనే వృక్షముపై నేను పక్షినై మనుగడ సాగిస్తాను. నీకు దూరమై నేను జీవించలేను. నిన్ను వదలి నేను ఎవరి నాశ్రయించేది? మన చిరకాల బంధాన్ని నీవు తెంచుకున్నా, కృష్ణా! నేను నిన్ను విడిచిపెట్టను”.

ఎడారి ప్రాంతమైన రాజస్థాన్ లోని చిత్తూరు సంస్థాన అంతఃపుర కుడ్యాలలో ఒకనాడు ప్రతిభ్యనించిన ఈ మధురనామం భక్త మీరా తనవర్చస్వమైన గిరిధర గోపాలునికై తపిస్తూ ఆలపించిన దివ్యగానం.

అజ్ఞాన అహంకారాలతో కరుడుగట్టిన మానవహృదయ ఎడారిలో ప్రత్యక్షమై, అలసిపోయిన మానవజీవితానికి ప్రేమామృతాన్ని అందించి శాంతిని ప్రసాదించుటకై వెలసిన భక్త మీరాబాయి ఒక ఉజ్జ్వల అమృత ఒయాసన్ను లాంటిది.

మీరా మనసును, హృదయాన్ని సంపూర్ణంగా దోచుకొని ఆమె గానం చేసిన ప్రతిక్షిప్తనలో దోబూచులాడే ఈ గిరిధర గోపాలుడెవరు? అతడొక దివ్య మోహనమూర్తి, ఆశలు లేనివాడు. ఆదర్శమైనవాడు. అనూహ్య ఆధ్యాత్మికావగాహనతో నిండిన అతని జీవితమొక విచిత్రమైనది. తను కదలడు, అందరిని కదలిస్తాడు. మధురమైన అతని నామం భక్తుల హృదయ వీమలలో ప్రతిధ్వనిస్తూనే వుంటుంది. మంజులమైన అతని రూపం భక్తుల కనులముందు మెదుల్తూనే వుంటుంది.

భక్తుల హృదయాలపై చెదరని ముద్రవేసిన ఆ దివ్యాత్ముని త్యాగమయ జీవితం, కదలికలేని జడాలను సైతం కరగించిన అతని కమనీయ మురళీనాదం, పశువులను సైతం మైమరచిపించి జోకొట్టిన అతని హస్త స్పర్శ, అసమాన లాలిత్యం వర్ణించడానికి వీలులేక నిలిచి పోయాయి. ఆ మూర్తిలో అగుపించే ప్రతి అలంకరణలో వేదాంత రహస్యాలున్నాయి. ప్రతిచేష్టలో జీవ బ్రహ్మతత్వాన్ని తెలియజేయు చిద్విలాస సమన్వయ సారాంశముంది. జీవితమంతయూ విచిత్రరీతుల్లో నడచి అందరి హృదయాలను ఆకట్టుకొన్న ఆ ప్రేమమూర్తి చిరస్మరణీయుడు. సర్వ సంపూజ్యుడు.

ఏ ఆడంబరాలకు తావులేని, ఏ వేడుకలకు వీలులేని రీతుల్లో కారాగారంలో జన్మించాడు. అవతరించగానే తనకు జన్మనిచ్చిన పుణ్య దంపతులకు దివ్యదర్శనము నొసంగి, సంతోషపరచిన సత్పుత్రుడు. తల్లి ఒడిలో నిద్రించే భాగానికి, తండ్రి ప్రేమలో పెరిగే అదృష్టానికి నోచుకోక పుట్టగానే తల్లిదండ్రులకు దూరమై గోకులంలో జీవించాడు.

ఆటపాటలతో హాయిగా కాలం గడుపవలసిన బాల్యదశలో పూతన, శకటాసురులవంటి రాక్షసులను ఎదుర్కొన వలసిరాగా ధైర్యంతో పోరాడి జయించాడు. కాలీయని మదమణచి లోటి మానవులకు సంతోషాన్ని ప్రసాదించి, నోరులేని పశువులకు భయభ్రాంతులను దూరంచేశాడు. గోకులంలో పెరుగుతున్న గోవర్ధన గిరిధారి తన మధుర ప్రేమతో తీర్చిదిద్దిన బృందావనం ఒక ఉజ్జ్వల మనోజ్ఞ రసమయ స్వరూపం.

తన వండ్రిండవ సంవత్సరములో శ్రీకృష్ణుడు గోకులాన్ని వీడి మధురకు వచ్చాడు. ఆ చిన్న వయస్సులో ధర్మసంస్థాపనార్థం మేవమామమ తన స్వహస్తాలతో వధింపవలసి వచ్చింది. కంసుని వధించి తన తల్లి దండ్రులను చెఱసాలనుండి విడిపించాడు. కంస వధానంతరము హక్కుగా తనకు ప్రాప్తించనున్న రాజ్యాధికారాన్ని తాను ఆపేక్షించక, రాజ్య ముఖాన్ని ఆశించక ఇతరులకు దానంచేసిన త్యాగమూర్తి. తన జీవిత మంతయూ ఏ ఆడంబరము లేక సామాన్య జీవితాన్ని గడిపాడు. ఇతరులకు సాయపడుటే ధ్యేయంగా భావించాడు. భక్త సంరక్షణార్థం తన బ్రతుకులో విశ్రాంతినే మరచిపోయాడు.

కురు పాండవులమధ్య తలెత్తిన భయంకర వివాదాన్ని పరిష్కరించాలని రాయబారం నడిపాడు. తనపై హత్యాప్రయత్నం చేసిన వారిని సైతము ప్రేమించి, వారిపై మందహాసాన్ని చిందించి ఆశ్చర్య చకితుల్ని చేసాడు. ద్వేషించే వారినికూడా ప్రేమించే విశాలహృదయం అతనిది. యుద్ధం అనివార్యం కాగానే ముజ్జగాలను తనలో నింపుకొన్న పరబ్రహ్మ అయిననూ అర్జునుని రథ చోదకుడుగా వెళ్ళడానికి సందేహించని ప్రేమమయుడు. సాయం సమయాలలో యుద్ధం విరమించబడగానే గుర్రాలను స్వయంగా కడిగే విష్ణోమ కర్మయోగి. యుద్ధ భూమిలో శోకగ్రస్తుడై కర్తవ్య విముఖుడై విలపిస్తున్న అర్జునునికి తత్త్వబోధచేసి ధర్మమార్గమున నడిపించిన జ్ఞాననైశిత్యంగల బ్రహ్మజ్ఞుని.

తన వారైన యాదవులు ధర్మచ్యుతులై ముసలంపట్టి పరస్పరం బాధించుకుంటూ కూలి ప్రాణాలు విడుస్తుంటే చూస్తూవుండవలసిన దుస్థితి ఏర్పడింది. తన కళ్ళముందే తన వంశమంతా సర్వనాశమై పోయింది. చిన తాను చలించలేదు.

జీవించినంతకాలము అడుగడుగునా అనేక కఠోరబాధలను ఎదుర్కొంటూ లోక కల్యాణార్థం జీవించిన ఆ పురుషోత్తముడు ఒక అరణ్య ప్రదేశంలో ఏకాంతముగా తనలో తాను విశ్రాంతి తీసుకుంటూ ప్రశాంత నిబ్బుచ్చును

ఎదున్నా ఉంటే, కడులుచున్న ఆ మహాత్ముని కాలిబొటన వ్రేలిని చూసి మృగ కదలికయి భావించి బాణము నెక్కుపెట్టిన ఒక వేటగాని శరాఘాతమునకు గురియైనప్పుడేహాన్ని చాలించాడు. కారాగారములో జన్మించినది మొదలు విజ్ఞప్రదేశంలో దిక్కులేని విధంగా మరణించి సంతసరకు తన జీవితములో ఎన్నో గండాలు ఎదురైనప్పటికి చలించని ధీరపురుషుడు. తన జీవితములో ఏనాడు కంటతడిపెట్టి ఎరుగడు. బాధ, దిగులు, దుఃఖము లాంటివి తనకు తెలియవు. అతడు పూర్ణపురుషుడు. పరంధాముడు.

అందుకే ఆ పరమాత్ముని, ప్రేమమయుని వదలి జీవించలేని మీరాబాయి....

“రామ మలణ కె కాజ, సఖీ

మేరే ఆరతి ఉర మె జగీరీ . ||రామ||

తడఫల్, తడఫల్ కల్ న పరతహ్

విరహబాణ ఉర్ బగీరీ” ||రామ||

“కృష్ణ సందర్శనమునకై నా హృదయం తపిస్తున్నది. నా మనసు కలవరపడుతున్నది. విశ్రాంతి ఏమిటో నాకు తెలియడంలేదు. నిరహ బాణము నా హృదయమును గాయపరచింది” అంటూ విలపిస్తుంది.

శ్రీకృష్ణుని రమణీయ చేష్టలు ఆధ్యాత్మిక భావగర్భితాలు. అర్థం గాని వేదాంత రహస్యాలను తన బాల్యక్రీడలద్వారా ప్రవచించకనే ప్రదర్శించేవాడు. భక్తుల హృదయములందరి సవనీతమనే ప్రేమను దొంగిలించి సవనీత చేయడయ్యాడు. యథార్థానికి మానసచోరుడయ్యాడు, వెన్నదొంగ అని పేరుపడ్డాడు. చోరత్వంలో ఎప్పుడూ స్వార్థమే వుంటుంది. కాని కృష్ణుని చోరత్వంలో ఒక ప్రత్యేకత వుంది. జీవకారుణ్యం విండుకొని ఉంది. తను వెన్న దొంగిలించేవాడేకాని తినేవాడుకాదు. పేదవారైన తనతోటి గోపబాలురకు పంచి పెట్టేవాడు. ఉన్నవారినుండి తీసి లేనివారికి సహాయం చేయాలనే సామ్యవార పద్ధాంతానికి అనాడే నాందిసచనం పలికిన విధానక విప్లవవాది శ్రీకృష్ణుడు.

సకల జీవరాసులను తన మురళీగాన మాధుర్యంతో పరవశింపచేసి వేణు గోపాలుడయ్యాడు. మురళి అంటే తనకెంత ప్రేమో వివరించలేము. మురళిని విడిచి క్షణకాలం వుండలేదు. వేణువు తనలోపల ఏమీ లేకుండా భాగీగ వుండటమే తన ప్రేమకు కారణమంటాడు. ఎవరైతే “నేను, నాది” అనే అహంకార మమకారాలను విడిచిపెడతారో వారు మురళినలె భగవత్ప్రేమకు పాత్రులు కాగలరని మురళి నాధారంగా తన సందేశాన్ని అందజేస్తాడు.

కనుకనే సర్వం పోగొట్టుకొని కృష్ణప్రేమలో మైమరచిన మీరా

“మేరేతో గిరిధర గోపాల దూసరోస కోయీ

తాతమాత భ్రాత బంధు ఆపనోస కోయీ”

“గిరిధర గోపాలుడు తప్ప నాకీ ప్రపంచంలో ఎవ్వరూలేరు. తల్లి దండ్రులను, సోదర బంధువులను సైతం నేను వదలి పెట్టాను. ఇక నా కెవరి మీదుంటుంది ప్రేమ? నా జీవితానికి గిరిధర గోపాలుడే శరణ్యం” అంటూ గానం చేస్తుంది.

తాను వీలమేధుశ్యాముడు. నీలివర్ణము అనంతానికి చిహ్నము. నీలివర్ణముతో అగుపించే సాగరము అనంతము. నీలి వర్ణముతో గోచరించే ఆకాశము అనంతము. అలాగే తాను అనంతుడననీ, శాశ్వతుడననీ తన దేహకాంతిద్వారా తెలియజేస్తాడు.

బృందావన పుణ్య భూమిలో తాను సాగించిన రాసక్రీడ భావగర్భితమైన ఆధ్యాత్మ కీర్తనాయి. రాసక్రీడకు ఆద్యంతాలు లేవు. అది ప్రతి మనిషి జీవితంలో నిరంతరము సాగుతూనేవుంది. రాసక్రీడలో ప్రతి గోపికచేత ఒక మాధవుడుంటాడు. గోపిక స్త్రీ. సంకల్పమూ స్త్రీ లింగమే. మన మనసులో జనించే సంకల్పాలే గోపికలు. ఇద్దరు గోప భామలమధ్య గోపాలుడు. రెండు సంకల్పాలమధ్య పరమాత్మ స్వరూపం. సంకల్పములను స్వాధీన పరచుకొని ఆత్మ సాక్షాత్కారము సొంద వలయునని రాసలీల ద్వారా బోధిస్తాడు. “విస్సంకల్పో ముక్తి” అని శాస్త్రము తెలుపుతున్నది. 16008 మంది భార్యల ప్రసక్తి కూడా అసంఖ్యాకమైన సంకల్ప సమూహము మదహరించుటయేనని గ్రహించాలి.

బృందావనంలో రాసక్రీడ జరుపునాటికి శ్రీ కృష్ణనివయస్సు 8 సంవత్సరాలు. శశవదశలో తాను చూసిన తాత్విక క్రీడా విలాసాలకు వక్రభాష్యం చేయడం మన మనోస్థాయికి ప్రతిబింబం.

సృష్టిలో లెంగిక వికారము లేకనే సంతానమును ఉత్పత్తిచేయు మలినం లేని విర్యంప్రాణి నెమలి. నెమలి కామజయనికి చిహ్నము. నెమలిపింఛము ధరించి తాను అష్టలిత బ్రహ్మచారిని చాలుతాడు.

గోపికల వస్త్రాల సవహరించి అర్థం చేసుకోలేని వారి మనసులలో అపార్థానికి గురయ్యాడు. తాను ప్రబోధించిన భగవద్గీత-2వ అధ్యాయంలో "వాసం పీర్చి యథావిహాయ" అను శ్లోకంలో శరీరాన్ని వస్త్రముతో పోలుస్తాడు. గోపికల వస్త్రాలను దొంగిలించి వారిలో వున్న దేహభిమానమును తొలగించి ఎముకల్ని ప్రసరించాడు. దేహభిమానులకు మోక్షప్రాప్తి దుస్సాధ్యమని పాంచభృతకమైన శరీరము పైనున్న భ్రాంతిని విస్మరించి భగవంతుని స్మరించమని హెచ్చరిస్తాడు.

అతని అడుగుజాడల్లో పయనించి తరించిన భాగవతోత్తములు ధన్యజీవులు. ఆప్రేమమూర్తి కరుణామృతాన్ని పానంచేసిన ద్రౌపది, ఆ పుణ్యజీవి హృదయంలో స్థిరనివాస మేర్పరుచుకున్న రాధాదేవి, ఆ పావనమూర్తి ప్రేమాలింగనములో సర్వం త్యజించి ఉన్మత్తునివలె సంచరించిన గౌరాంగుడు, ఆ పురాణపురుషుని చల్లటి చూపుల్లో కరిగి పోయిన మీరా చిరంజీవత్వాన్ని సంతరించుకున్నారు.

భగవంతుని ప్రేమదూత వలె ప్రపంచములో అడుగుపెట్టి తమ ఆదర్శనీయ జీవితము ద్వారా నిద్రాణమైయున్న మానవాళిలో చెతస్యమును పునర్జీవింపజేసిన భక్తులు సదా సంస్కరణీయులు. వారి మనుగడే వర్ధనాతీతం. Long fellow ఇలా అంటాడు :

"God sent his singers upon earth
With Songs of sadness and mirth;
That they might touch the hearts of men,
And bring them back to heaven."

సమరము - శాంతి

ప్రపంచమనేది ఒక ప్రయోజనమైన సృష్టి. భేదభావనలతో వ్యర్థ మనస్కులైన జీవులు నివసించే శిథిలగృహం కాదది. పూర్ణత్వం, సౌందర్యం, వికత్వము మూర్తీభవించిన పవిత్రాలయం.... ఇదొక క్రమ బద్ధమైన విశ్వము; నియమబద్ధ ప్రపంచము.

ఈ ప్రపంచము ఏనాడు మనిషికి సమస్యకాదు. అందులో నివసించే మానవుడే విశ్వానికి సమస్యగా తయారయ్యాడు. భగవంతుడు సృష్టించిన ప్రపంచము ఆదినుండి శుభప్రదమై యున్నది. స్వార్థపూరితుడైన మానవుడు చేయు వికృతసృష్టి ప్రపంచాన్ని భయకంపితం చేస్తున్నది.

ప్రతివ్యక్తి శాంతికాముకుడు. అందుచేతనే అశాంతికి దూరంగా పోవాలనుకుంటాడు. తను దూరంకావాలన్నా చేరువవుతున్న అశాంతిని అంతమొందించాలని ప్రయత్నిస్తుంటాడు.

ఆ ప్రయత్నమే జీవించే ప్రతిప్రాణిని పీడించే ఆవేదన. ఆ పరితాపమే చరించే ప్రతిజీవిలో కనిపించే అభ్యర్థన. ఆ పోరాటమే మారలేని, మార్పురాని బ్రతుకులోని ఆక్రందన. ఆ కల్లోలమే కాలచక్రంలో నలిగే మానవుడు అలపించే చరమగీతంలోని ఆందోళన. ఆ సంఘర్షణే గరళం మ్రొంగుతున్న గళం, మలినంధ్యలో అనుభవిస్తున్న యాతన. ఆ సమరమే మానవ జీవనసాధంలో అలుముకున్న అంధకారాన్ని అదృశ్యం చేయాలన్న తపన. ఇదే ప్రతివ్యక్తిలో, ప్రతి సంఘటనలో, ప్రతికర్మలో ప్రతిబింబించి, ప్రతిధ్వనించే వివాదాలేని వినాదం.

ప్రయత్నాలు జరుగుచున్నవేకాని ఫలితాలు కనుపించటములేదు. తన శ్రమకు సార్థకత లేదు. తన ఆశకు రూపంరాదు. తాను అన్వేషించే శాంతి ఏమిటో? అది ఎక్కడున్నదో తెలియకపోవటమే ఈ అనర్థములకు కారణం.

శాంతి అనేది బయటనుండి కూరేదికాదు. లోపల నుండి పూరేది. మనస్సు నిర్మలంగా, నిశ్చలంగా వుంటే శాంతి స్వాభావికంగా భాసిస్తుంది. అశాంతి కలగటానికి కారణములు అనేకములుండవచ్చు. కాని శాంతిని పొందటానికి కారణము లవసరంలేదు. తన స్వరూపమే శాంతి. ప్రతి ఒక్కరికీ అనుక్షణము కారణము లవసరంలేదు. తన స్వరూపమే శాంతి. ప్రతి ఒక్కరికీ అనుక్షణము అనుభవంలో నుండవలసిన శాంతి మానసికాందోళనవల్ల చెదిరిపోతున్నది. చెదరిన మనసు చుక్కాని లేని నావలాగ సుఖదుఃఖాలు, జయఘటయాలు, మానావమానములు, శీతోష్ణములనెడి పరస్పర విరుద్ధ తరంగముల తాకిడికి సంపాద సముద్రములో మునిగిపోతున్నది.

శాంతిని భగ్గించేసే ఈ మనసు రెండు విధములుగా తెలుస్తున్నది. (1) జగత్తు ఆనందాలయమని భావించి, ప్రపంచ ఎడారిలో విషయ సుఖములనెడి ఎండమావులలో శాంతి యనెడి జలము కొరకు పరుగెత్తే మనసాకటి.

(2) జగత్తు దుఃఖాలయమని విశ్వసించి, తనను పీడించి కన్నీటి వర్షం కురిపించేందుకే ఈ ప్రపంచమున్నదని తలచి, భయపడి ప్రపంచానికి దూరంగా వెళ్ళే మనసు మరొకటి.

పైన సూచించిన రెండు మనసులలో ప్రతి మనిషీ ఏదో ఒకటి కలిగి ఉంటాడు. కానీ ఈ రెండు మనస్సులకు శాంతిలేదు. అందుచేతనే ప్రపంచం అశాంతిలో ఆలమటిస్తున్నది.

(3) ప్రపంచము-సుఖము-మానవుడు ప్రపంచంతో సంబంధాలు నిర్వరచుకొన్నప్పుడు అనుభవాలు గడిస్తుంటాడు. ప్రపంచం ఉన్నదన్నట్లు కనిపించదు; వినిపించదు; అనిపించదు. అది ద్రష్ట యొక్క మనో భావాలపై ఆధారపడియుంటుంది. కళ్ళజోడు రంగునుబట్టి ప్రపంచం రంగు కనపడినట్లు చూసేవాడిలో సంతోషముంటే ప్రపంచం సుఖాలయంగా దర్శనమిస్తుంది. చూసేవాడిలో దుఃఖం నిండితే ప్రపంచం శోకదేవతలా స్పృహత్పరిస్తుంది. కనుక ప్రపంచం మానవునికి సుఖాన్నిగాని, దుఃఖాన్ని గాని ఇచ్చేస్థితిలోలేదు. మానవుని బలహీనతే ప్రపంచానికి విలువనిచ్చి జీవంపోసేది.

ప్రపంచానికి హద్దులున్నాయి. మనకు నింత యిష్టమైనను ఒకే వస్తువు ఎల్లప్పుడు సుఖాన్నివ్వలేదు. కడుపునిండితే గారెలు చేదు. వస్తువులో సుఖమున్నచో ఆ వస్తువు అందరికీ సుఖాన్నివ్వ గలిగి యుండాలి. కొందరికి మాత్రమే సుఖాన్నిచ్చి మరికొందరికి దుఃఖాన్ని కలిగిస్తున్నదంటే వస్తువులో సుఖమూలేదు; దుఃఖమూలేదు. సుఖదుఃఖాలు మనిషి దృష్టిలోనే వుండాలి. ఒకేవ్యక్తి ఒకరికి శత్రువుగాను, మరొకరికి మిత్రుడుగాను నిలిచిపోతాడు. బాల్యంలో ఆనందాన్నిచ్చిన వస్తువులు యౌవనంలో నిస్సారంగా కనిపిస్తాయి. యౌవనాన్ని తేజోవంతం చేసిన వస్తువులు వృద్ధాప్యంలో హాస్యాస్పదంగా గోచరిస్తాయి... కనుక సుఖ మనేది వస్తు ప్రపంచములో లేదు. అది మనిషిలో వుంది. తనలోవున్న సుఖాన్ని గుర్తించలేక ఆ సుఖంకొరకే వస్తుప్రపంచంలో అన్వేషించడం అవివేకం దీనినే "ఎస్పెరెంతల చామికరవ్యాయ" మంటారు. కనుక ప్రపంచములో సుఖాన్ని వెదకే మనసునకు సుఖములేదు. శాంతిరాదు.

(2) జగత్తు-దుఃఖము - రెండవ మనసు మరి విచిత్రమైనది. ఈ మనసునకు ప్రపంచం మహాభూతంలా కనిపిస్తుంది. సరియైన జ్ఞానం లేకపోవడమే దీనికి కారణం. త్రాటిలో పామును చూసి జ్ఞానం సరియైనది కాదు. కల్పితమైన ఆ సర్పమునుచూసి భయపడి చిందులు వేయటం అంతకన్నా అవివేకం. త్రాడును తెలుసుకోగానే పాముతో సహా అది కల్పించిన భయముకూడా అదృశ్యమైనట్లు, జగత్తుయొక్క వాస్తవ స్వరూపము తెలియగానే అది కల్పించే భ్రాంతి కూడా దూరమౌతుంది.

కనుక మనసును పుష్టిగా వుంచుకొని, దృష్టిని సవరించుకోవాలి. దుఃఖము ప్రపంచములో సృష్టించబడలేదు. నీవే ప్రపంచములో దుఃఖాన్ని సృష్టించి చూపున్నావు. ప్రపంచములో దుఃఖమనేది లేదని తెలుసుకున్నాం. మనిషికూడా సుఖస్వరూపుడేకాని దుఃఖానికి తనలో స్థానం లేదని ఋజువైంది. మరి దుఃఖము ఎలా వస్తున్నది? అవగాహనలో లోపముండాలి. ఇంద్రజాలమై యుండాలి. సంకల్పముల సంపుటే మనసు గనుక సత్యంకల్పాలతో ఆ మనసును క్రమ పద్ధతిలో నడిపించి, సరియైన అవగాహన నిర్వరచుకోవాలి.

దుఃఖము మనలో లేదు. దుఃఖము మనలో పుంటే అది మన స్వరూపంతో భాగస్వామి. అలా అయినప్పుడు దాని భారం మనకు అశాంతి నివ్వదు. అవేదన కలిగినప్పుడు మనం చెదిరిపోనవసరం లేదు. కానీ మన స్వానుభవం అలా లేదు. దుఃఖాన్ని, అశాంతిని, అవేదనను మనం క్షణం కూడా భరించలేక పోతున్నాం.... కనుక దుఃఖం మన స్వభావంకాదు. అయితే మన స్వభావ మేమిటి? దానికి వ్యతిరేకమై యుండాలి. సుఖమే మన స్వభావం. శాంతియే మన స్వరూపం. ఇది నమ్మించువానికి చేసే తర్క-మూకాదు, సమర్థించుకోవడానికి చేసే ప్రయత్నమూకాదు, ఇది ప్రతి ఒక్కరి అనుభవం. మానవుని అనుభవ పునాదిపై నిర్మించిన సత్యసాధం...

ఇప్పుడు చెప్పండి. ప్రపంచములో సుఖమున్నదా? దుఃఖమున్నదా? రెండూ ఉన్నవా? ప్రపంచములో సుఖదుఃఖాలు రెండూలేవు. అవి మానవుని మనసులో కదిలిన కల్లోల పవనాలు. కనుక శాంతికై ప్రపంచాన్ని అనుసరించ నవసరంలేదు. అలాగని దూరంగాను వెళ్ళనవసరం లేదు. దృష్టిమారితే చాలు. జ్ఞానం కలిగితే చాలు. ఎవడయితే రాగద్వేషాలను తలస్థపరచి ఆత్మోన్ముఖుడై అనందసాగరంలో తన్మయుడై యున్నాడో నాడే స్థితప్రజ్ఞుడు. వానికి సుఖదుఃఖాలు లేవు. శుభాశుభములు తెలియవు. అనురాగము అర్థంకాదు. భయము రాదు; క్రోధము కనిపించదు. అతడు సముద్రంలా పూర్ణుడై యున్నాడు. నదులు సముద్రములో ప్రవేశించి ఎలా తద్రూపములే అయిపోవుచున్నవో అలాగే సమస్తమైన కోరికలు స్థితప్రజ్ఞనియందు స్వరూప భూతములై అణగిపోవు చున్నవి. అతడే శాంతిసముద్రుడు. అతని శాంతిని పెంచేవారు లేరు. తగ్గించేవారు లేరు. అతని ఉనికి ఒక విచిత్రం. అతడే చినిగిన వస్త్రాలతో షిరిడీలో శోభిస్తాడు. కౌపీపథారియై అరుణాచలంలో అగుపిస్తాడు; కలియుగ అవతార పురుషుడులా కాండీలో కనిపిస్తాడు; శాంతి ప్రదాతయై దక్షిణేశ్వర వాటికలో దర్శన మిస్తాడు.

ప్రతిఒక్కరూ ఆ స్థాయికే ఒకనాటికే చేరాలి.... చేరుతారు. ఆ ప్రశాంతతలో వస్తుప్రపంచము అదృశ్యమై వాసుదేవ స్వర్ణమితి అన్న అనుభూతి కలుగుతుంది. మనసును ప్రకోపించే ఇంద్రియ విషయాలు భగవద్విభూతులుగా మారిపోతాయి.

బృందావన వీచికలు

రాధాహృదయం-మురళీ వృత్తాంతం

అజ్ఞానాంధకారంలో అలమటిస్తూ కష్టాల కడలిలో మునిగి పోతున్న మానవ జీవన నాకకు వెలుగుబాటను చూపే దరికిచేర్చే శాంతి సూచికలే మహాత్ములు. వారు చరించిన పవిత్ర స్థలాలే పుణ్యక్షేత్రాలు.

త్యాగనిరతులై సదా భగవద్భావంలో తన్మయులై, ముముక్షువులకు జ్ఞానప్రదాతలై ఆచంద్రార్కం ప్రకాశించే పవిత్రాత్ములు మహాత్ములు. వారు తమ జీవిత కాలములో నిలిచిన ప్రదేశములు కూడా పవిత్రములై భావకాలంలో ఆశ్రితులను ఉత్తేజితుల్ని చేస్తాయి. దక్షిణేశ్వరంలో రామకృష్ణుడు చరించిన ప్రదేశము ఈనాటికీ భక్తుల మానసములను శాంతింపచేయుచున్నది. సిద్ధార్థుడు కఠోర తపస్సు చేసిన బుద్ధగయ సాధకులలో అణగియున్న వెదాగ్యమును వెలికి తీయుచున్నది. ఏ రాలి బండపై ఆసీనుడై భావిభారత నిర్మాణాన్ని వివేకానందుడు ఊహించాడో అదే ఈనాడు కన్యాకుమారిలో యాత్రాస్థలమై ఎందరినో సత్యాన్వేషకులుగా మార్చుచున్నది. మహర్షుల నిరంతర తపోభావాలలో పునీతమైన ఋషీకేశము ఎందరో ముముక్షువులకు భావావేశమును కలిగించుచున్నది. అట్టి పుణ్యక్షేత్రాలలో అనురాగ భరితమై, ప్రేమకునిలయమై భక్తుల హృదయాలను పరవశ్యుత్తోక్కించి తన్మయుల్ని చేస్తున్న పవిత్ర పుణ్యధామం బృందావనం. నాటికీ, నేటికీ రచయితలకు, గాయకులకు, శిల్పచాతుర్యులకు, నాట్యధురీణులకు మధుర స్మృతులలో రసమయ స్వరూపమై భాసించుచున్నది.

గోపీ ప్రేమతో బృందావనంలో ప్రతి అణువు నిత్యచైతన్య శాంతి పుంజమై, కమనీయమై హృదయాలను కరిగిస్తున్నది. ఆ పుణ్యస్థలిలో రాళ్ళు మాల్యాదుతాయి. చెట్లు కథలు చెబుతాయి. గాలినుండి సంగీతం వినిపిస్తుంది.

నిలుచూసినా వందేశాలనందించే ఆ వనిత ప్రేమధామం ఒకనాటి శ్రీకృష్ణవరమాతృ రాసక్రీడా నిలయం.

జ్ఞానానందం మధురస్వరతులలో ప్రేమజీవి, పుణ్యజీవి రాధాదేవిని విడిచి వాసుదేవుని ఊహించే శక్తి ఎవరికేలేదు. ఎవరి రాధ? కృష్ణుని చైతన్యమే రాధ. రాధ జయదేవుని ప్రాణం; గౌరంగుని ఆరాధ్య దైవము. ప్రేమ భక్తిలో చరించి, తరించిన భక్తులకు, భాగవతోత్తములకు రాధ మార్గగామి.

రాధ ప్రేమకు భగవంతుడే దాసుడయ్యాడు. రాధకు దూరమై జీవించే శక్తి తనకులేదని భగవంతుడే వ్యయంగా అంగీకరించాడు. రాధ ఎవరు? ఏమిటనేది బ్రహ్మ వైవర్త పురాణములో శ్రీకృష్ణుడు రాధ నుద్దేశించి పలికిన అమృత వాక్కుల నాంకీస్త చాలు.

“యథాత్వం తథాహం చ భేదోహి నా వయోర్ధ్వవం

యథా క్షీరే చ ధావల్యం యథాగ్నౌ దాహికాసతి

యథా వృథివ్యాం గంధశ్చ తథాహం త్వయీసంతతమ్”

“రాధా! ఏవే నేను. నేనే నీవు. నీకూ నాకూ భేదంలేదు. పాలలో తెల్లదనంలా, అగ్నిలో వేడిలా, వృథిలో గంధంలా నేను నీలో వుంటున్నాను” అని అంటారు.

ఆశలు తెలియని అమాయకురాలు రాధ. ఊహలులేని మహా మనీషి రాధ. తన మనసు నిరంతర కృష్ణధ్యానంలో మైమరచి తద్రూపమైపోయింది. కృష్ణునిగూర్చి ఒక గోపిక చేసిన నిందారోపణకు రాధ ఇచ్చిన సమాధానమే ఆమె స్థాయికి ప్రతిరూపం.

జ్ఞానానందంలో గోపికల మానసములను తన ప్రేమాచ్ఛుతంచే తడిపిన శ్రీకృష్ణుడు జ్ఞానానందాన్ని వీడి మధుర కెళ్ళాడు. జ్ఞానానందం తిరిగి అతనిలో స్థూరించలేదు. కృష్ణ వియోగదుఃఖాన్ని భరించలేని ఒక గోపిక రాధవద్దకు వెళ్ళి కృష్ణునినిందిస్తుంది. తాము ఇంతగా వ్యధ చెందుతున్నప్పటికీ

కృష్ణునిలో కారుణ్యము జనించలేదని పరితపిస్తుంది. ఆ గోపిక మూలలు విన్న రాధ సవ్యతూ “అర్థరహితమైన నీ ప్రసంగాన్ని ఆపు. భగవంతుని దూషించి నా హృదయాన్ని గాయపరచకు. వాసుదేవుని విమర్శించే నిందావాక్యములు నేను వినలేను. నాలో కృష్ణునిగూర్చి ముచ్చటించ గలిగితే అతని సుగుణాలను కీర్తించండి. అతని క్షేమాన్ని వివరించండి. కృష్ణుడు దగ్గరున్నాడా? దూరంగా వున్నాడా? అనేది నాకు సమస్యకాదు. అతనెప్పుడూ నా హృదయంలోనే వున్నాడు. నాకు ఏవిధమైన బాధలేదు. నాలో దుఃఖాన్ని పొంగితే నా హృదయంవాసి శ్రీకృష్ణుడు మంటలకు గురియై కుమలిపోతాడు. అందుచేత నేను నదా సవ్యతూనే వుంటాను. హృదయాన్ని సంతోషంతో, చల్లదనంతో నింపు కుంటాను. నేను బాధ పడితే పరమాత్మ క్షణకాలం కూడా మనలేదని సమాధానమిస్తుంది.

రాధా మాధవుల ప్రేమ ఆదర్శమైనది. దివ్యమైనది. మాలిన్యం లేని ఆ ప్రేమ భక్తుల మనసులను కరిగించింది. వారిప్రేమ కామత్పన్నలో కూడుకొన్నది కాదు. అనూహ్యమైన ఆధ్యాత్మిక రహస్యాలతో నిండినది. జ్ఞానానందంలో రాసక్రీడా నాయకుడైన శ్రీకృష్ణుని వయస్సు అప్పటికే ఎనిమిది సంవత్సరాలు. ఇప్పుడు ఆలోచించండి. రాధా మాధవుల ప్రేమ సంబంధం ఎలాంటిదో! అందుచేతనే -

రమే రమేశో వ్రజ సుందరీభిర్య ధార్భకః స్వ ప్రతిబింబ విభ్రమః.

ఎదురుగా అమర్చిన అద్దాలలో కనుపించే తన ప్రతిబింబములను అన్యంగా భావించి ఆడుకొను శిశువులాగే లక్ష్మీపతియైన మహా విష్ణువు వ్రజభూమిలో గోపికలతో క్రీడిస్తున్నాడని భాగవతం చెబుతుంది.

రాధాకృష్ణ రాధాకృష్ణ రాధాకృష్ణ పాహిమాం

రాధాకృష్ణ రాధాకృష్ణ రాధాకృష్ణ రక్షమాం

జ్ఞానానందం అన్నపేరు వినగానే రాధతోపాటు మన స్మృతి వధంలో మెదిలే మరొక చైతన్యదీపిక మురళి. భగవానుని అధరామృతాన్ని గ్రోలుతూ

నదా భగవంతునిలో కలసి జీవించే ఆ మురళి ఎంతటి పుణ్యజీవి? ఎంత పుణ్యమో - ఈ సందేహమే సత్యభామకు కలిగి స్వామి నిద్రించు సమయాన ప్రక్కగా ఒదిగి కూర్చుని కృష్ణుని మొంతలో పరవశిస్తున్న మురళిని అడుగుతుంది. "అమ్మా మురళి! నీవు చేసిన పుణ్యమేమిటా చెబుతావా? కృష్ణుని అర్ధాంగులమైననూ నీ అదృష్టం మాకులేదు. నీ భాగ్యానికి మేము వోచుకోలేదు. నీవు నదా భగవంతునిలో భాగంగా జీవిస్తుంటావు. నిన్ను వదలి స్వామి ఉండటం మేమింతవరకు చూడలేదు" అన్నదట. అందుకు మురళి "అమ్మా! నాలో ఏమున్నదో కాస్త పరీక్షించి చూడండి" అని సమాధానమిస్తుంది. సత్యభామ మురళిని చేతపట్టుకొని పరీక్షించి చూస్తుంది. లోపల ఏముంది? అంతా ఖాళీ. "నేను ఖాళీ కావడంవల్లనే భగవంతుడు నన్ను చేపట్టాడు. నేను కోరడం వల్ల కాదు. ఎవరైతే నేను-నాది అనే ఆహంకార మనుకొరములను వీడి ఖాళీ అవుతారో వారు భగవంతుని చేతిలో పనిముట్టుగా మారిపోతారు" అని సమాధానమిస్తుంది. అవో ఎంత పవిత్రమైన భావన! ఎంతటి మహత్తర సందేశం! అమ్మా! మురళి! మేమూ నీ స్థాయికి చేరేలా ఆశీర్వాదించి ఆనుగ్రహించు తల్లీ!

-బృందావన విహారిలాల్ కే -

మూలలు మూగబోనీ -

చేతలు మూలలాడనీ

మనస్సు కంపాడు మనీషి, మహిమకంపాడు మనీషి, మనసులో సంకల్పాలు నడుస్తాయి. మనసులో నడిచే సంకల్పాలు శరీరము ద్వారా కర్మలుగా వ్యక్తమవుతాయి. సంకల్పాలు మూలలాడవు. సంకల్పించేవాడు మూలలాడుతాడు. మూలలాడేవాని వాక్కులో ప్రతిబింబించేవి అతని సంకల్పాలే. గుట్టెన్ని తయారుచేయబోగా గాడిద తయారైనట్లు సాధారణంగా మనసులోని సంకల్పాలే మూలల్లో ప్రతిధ్వనిస్తాయని చెప్పలేము. తరచుగా సంకల్పాలు తూర్పుదిక్కున పడుస్తుంటే మూలలు పడమరవైపు పడక సాగిస్తుంటాయి. మూలంకు, సంకల్పంకు పొత్తే కుదరదు. సూక్ష్మములో నడిచే సంకల్పాలు స్థూలంగా కనుపించే మూలంచేత అణగద్రొక్కుబడతాయి. సత్యానికి సంకెళ్ళు పడుతాయి. అసత్యం విలయితాండవం చేస్తుంది. అధర్మం వికలాబ్జహాసం చేస్తుంది. ఆంతర్యం కలుషితమవుతుంది. అశాంతి అలుముకుంటుంది. ఏ దేశ చరిత్రలో మనసుకు, మూలకు సంబంధంలేని వ్యక్తులు జీవించారో ఆయాకాలాలలో అస్తవ్యస్త ధోరణులు పెచ్చు పెరిగే వున్నాయి. సంస్కృతి ఛిన్నాభిన్నమయ్యేవుంది.

ఆలోచించేవాడు, ఆలపించేవాడు, ఆచరించేవాడు ఒక్కడే. మూడు చోట్లా కనుపించేవాడు ఒక్కడే అయినప్పుడు తాను యదార్థానికి ఒకే విధంగా కనుపించాలి. కానీ అలా కనుపించటము లేదు. ఆలోచించేవాడు, ఆచరించేవాడు ఒకదారిలో నడుస్తున్నను ఆలపించేవాడు మధ్యలో నిలిచి ఆందోళన కలిగిస్తాడు. మూలలు ఎలా వర్ణించినా మనసులో నీ భావాలైతే ఉన్నాయో వాటినే ప్రతి వ్యక్తి బహిరంగముగానో, రహస్యంగానో ఆచరించడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. తన మనసులో కదిలి, చేష్టలో వ్యక్తకరించబడే విషయము సర్వజన సమ్మతమైతే

దాని తెలియచేయుము నలన తన మనుగడకు భంగం వాటిల్లదని గుర్తించినపుడు దాని బహిరంగ వరుస్తాడు. ముప్పు వాటిల్లుతుందని గ్రహించగానే ఆలోచనకు ఆచరణకు మధ్య విస్తారము పోకడతో, విచిత్ర ధోరణితో ఆలపించేవాడు కనవడి సత్యాన్ని వక్రించేసి అసత్యానికి వట్టాభిషేకం చేస్తాడు. అసత్య రాజ్యసౌలనలో అగుపించే ప్రగతి ఆరాచకము, అనుమానము, అమానుషము, అవమానము.

మనసులోని సంకల్పాలను యథాతథంగా మూలల్లో చెప్పలేక పోవటానికి అవి ధర్మవిరుద్ధంగా ఉండటమే కారణము. అధర్మయుతమైన తన సంకల్పాలు వ్యక్తంగానే సంఘంలో తన ప్రాబల్యం క్షీణిస్తుందనే భయమే తనలోని వ్యక్తత్వాన్ని రెండు ముక్కలుగా చేసింది. విభజించింది. వికృత రూపంగా మార్చింది. మనసును మూలను నమస్కరించలేని వ్యక్తి తన శీలాన్నే ధ్వంసం చేసుకుంటాడు. సమాజాన్ని పెడదారి వట్టిస్తాడు. తనలో ద్వంద్వవైఖరి నలవరచుకుంటాడు. సమాజానికి ప్రశ్నార్థకంగా మిగిలిపోతాడు.

మానవునిలో ఇలాంటి ద్వంద్వ ప్రవర్తన అదృశ్యమై మూలము, మనసు కలిసి ఏకశ్రుతితో ప్రయాణము సాగించునపుడు తాను సత్య సంఘడు కావటమేగాక తోటివారికి మార్గదర్శకుడవుతాడు. సంఘాన్ని సత్యమార్గంలో నడిపించ గలుగుతాడు. కనుక తాను సంకల్పించే విషయాలే చెప్పగలగాలి. అలా చెప్పలేక పోవడానికి ధర్మవిరుద్ధమైన ఆలోచనలే కారణమని గ్రహించాము. ఏ మూలము తాను దైర్యంగా మూలగడగండో అట్టి ధర్మసమ్మతమైన మూల కనుగుణ్యమైన సంకల్పాలు జరిపిన యెడల తాను సత్యానికి సన్నిహితుడై, ఆలోచనలకు మూలకు తేడాలేకుండా చూడగలడు. కాని నేటి సభ్యప్రపంచములో మెరిగే మానవునికి సంకల్పాల వాణ్యత కన్నా చిల్లరి మూలలే ఎక్కువ. అసందర్భముగా, అనాలోచితముగా కదలి పారలివచ్చే మూలము, వాని నలన కలిగే పర్యవసానాలు మానవజీవన ప్రగతినే చాపుదెబ్బ కొడుతున్నాయి. అధిక ప్రసంగి అసత్యవాది కాకతప్పదని ఆరోపిస్తే. అనవసర

విషయాల్ని ప్రస్తావించడం మూలము. ధర్మజీవన సాగరంలో సత్యవాక్కునే నాననెక్కి మోక్ష తీరాన్ని ప్రతివ్యక్తి చేరాలి.

మూలము మనసుకు పాత్రకుదరక పోవటానికి అనవసర అధిక ప్రసంగ మెలాకారణమో అలాగే అంతకన్నా బలీయమైనది, ముఖ్యమైనది మరియొకటుంది. అదియే స్వార్థం. ఇది ప్రతి మానవునిలో గోచరించే భయంకరమైన పైశాచిక వికృతరూపం. మానవత్వాన్ని మట్టిపాలు చేసిన మాయాస్వరూపం. మనిషికి, మనిషికి మధ్య అగాధాలు సృష్టించిన మృత్యుకూపం. “నేను” అనే అహంకార పునాదిపై ‘నాది’ అనే మమకార సాధాన్ని నిర్మించి, రాగద్వేషాలనే రమ్యమైన గదుల నేర్పరచి, మోసభాషణలనే రంగులతో తీర్చిదిద్ది, ద్వేషమునే పంకాలు వగలనే భయంకర గాలుల్ని తోలుతూవుంటే, తోటి వ్యక్తి సౌఖ్యమనే దూదితో తయారైన పరుపుపై పవళించి, శ్మశాన సంగీతాన్నాలపనస్తాకదిలే మాయాచిత్రం వీడోకాదు. అది స్వార్థమానవుని జీవితం ప్రతిబింబించే నిర్జీవ వికృత శిల్పం.

స్వార్థపరుడైన మానవుని ఆలోచనలెలా నడుస్తాయో ఇతరులకు అర్థంకాదు. అతని మనోవిధులలో కదిలే అపవిత్ర హోరుగాలి ఏ మార్గాన పయనిస్తుందో చెప్పలేము. ఆకాశన్నంటే అతని ఆదర్శ వాక్కులు, పాతాళాన్ని పెకలించి చూడాలనే అతని ఆంతరంగిక భావాలు ఉత్తర దక్షిణ ధృవాల్నే ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని వికృతంగా మార్చడమే గాక, మానవత్వ పరిధిలో దానవత్వ దమనకాండల్ని విజృంభింపజేస్తాయి.

మరి దీనికి తరుణోపాయమే లేదా? ఉన్నది. స్వార్థానికి సంకెళ్ళు వేయాలి. జీవితపు విలువల్ని గుర్తించి గ్రహించినపుడే అది సాధ్యపడుతుంది. మానవుని జీవనకాలం అతిస్వల్పం. పురిటి పాత్రికలతో కదలిన శిశువు - నల్లకాయితో కాలే శవం - ఈ మిథ్యాజీవనంలో శాశ్వతమనుగడ ఏముంది? పేర్చిన కట్టెలలో ఉంచిన శవం మంటలో కాలి, బూడిదగా మారిన తరువాత నిలిచిందేముంది? స్వార్థ జీవనం నిలిపిందేముంది? సత్యపంథాలో నడకసాగేస్తే భవిష్యత్తులో ఆదర్శ పురుషుడుగా నిలుస్తాడు. స్వార్థ పూరిత జీవనంలో అసత్య మార్గంలో పయనిస్తే చరిత్రహీనుడుగా అదృశ్యమవుతాడు.

ఇది సత్యం. ప్రతివ్యక్తి ఈ సత్యాన్ని జీర్ణించుకొని ఆచరణలో కొనసాగిస్తే స్వార్థం అడుగంటలేదు. త్యాగం పొడనూపుతుంది. జీవనదృక్పథం మునుపు తిరుగుతుంది. ప్రపంచము శాంతినిలయ మవుతుంది. అట్టి ప్రపంచంతో నివసించే పొరుగు నత్యశిలుదు. తాను సత్యాన్నే ప్రవచిస్తాడు. సత్యాన్నే ఆలోచిస్తాడు. సత్యమార్గంలో నడక సాగిస్తాడు. అతడు నడచిన మార్గమే ఇతరులకు ఆదర్శబాట అవుతుంది.

ప్రతి వ్యక్తి ఈస్థితికి రావాలి. అంతవరకు మూలంబుకు? త్రికరణ కుర్చిగా బ్రతుకు నడవలేనపుడు అనర్థ, అప్రస్తుత ప్రసంగా లెందుకు? కనుక మూలు మూగబోవీ.

శాస్త్రాలు వర్ణించినంత మాత్రాన తత్వజ్ఞుడు కాలేడు. వేష భాషలవల్ల వ్యక్తి వేదాంతి కాలేడు. అహంకారము నశించని మనిషి ఎన్ని శాస్త్రాలు పఠించినా, తత్వాలు వర్ణించినా, తీర్థక్షేత్రాలు దర్శించినా, పుణ్యనదులలో స్నానమాచరించినా తనలోని కాయవ్యము కరిగేది వుండదు.

తీర్థయాత్రలు చేయవలెనని కొందరు భక్తులు నిర్ణయించుకొని పరమభక్తుడైన సంత తుకారాం వద్దకువచ్చి ఆయనను వారిలో రమ్మని ప్రాధేయపడుతారు. అర్థికంగా పేదవాడైన తుకారామ్ తాను రాలేననిచెప్పి వారి ప్రేమను తృప్తికరించకుండా, ఒక చేదు దోసకాయను వారికియిచ్చి, వారు పుణ్యనదులలో స్నానమాచరించునపుడు, ఆ దోసకాయను కూడా ముంచి తీసుకు రమ్మని ప్రార్థిస్తాడు. యాత్ర వెళ్ళుచున్న భక్తులు ఆ దోసకాయను వెంట తీసుకువెళ్ళి వారు స్నానమాచరించిన పుణ్యనదులలో ఆ కాయను ముంచి తీసుకొనివచ్చి తుకారామ్ కి ఇస్తారు.

తీర్థయాత్ర ముగించినవచ్చిన భక్తులనందరిని తన ఇంటిలో అతిథ్యం స్వీకరించవలయునని తుకారాం ఆహ్వానిస్తారు. అందరూ విచ్చేస్తారు. రుచికరమైన వదార్దాలు వడ్డిస్తారు. వారిలో పాలు పుణ్య తీర్థాలలో మునకవేసినవచ్చిన దోసకాయను పులుసుచేసి వడ్డించి ఆరగించమని ప్రార్థిస్తారు. ఆ కూర తినగానే చేదుగా వుంటుంది. భక్తులందరూ నీకకంఠంతో “ఇదేమిటి? ఈ చేదుకూర” అంటారు. తుకారాంజీ భక్తులకు నమస్కరిస్తూ “మహాత్ములారా! క్షమించండి.

ఆ కూర చేదుగావుందా? మీలోపాలు అన్ని పుణ్యతీర్థాలలో స్నానమాచరించినా ఆ చేదు దోసకాయలోని చేదు సోలేదా? నేను మీకు ఇచ్చినపుడు అది చేదుగానే వుంది. కాని తీర్థయాత్రలు చేసినవచ్చినా దాని చేదు నశించలేదా” అని ఆశ్చర్యాన్ని ప్రకటిస్తారు. భక్తులందరూ దానిని గుణపాఠంగా గ్రహిస్తారు. కావలసింది బాహ్య ప్రదర్శనలు కాదు. ఆంతరంగిక పరిణామం. సదాచారం అంతరమకోవాలి. సర్వాత్మ భావాన్ని పెంపొందించుకోవాలి.

అసత్యపు మూలు అనర్థాన్ని తెచ్చి పెడుతాయి. అనంత దుఃఖానికి ఆలవాటమై బ్రతుకును అగ్నిగుండానికి ఆహుతి చేస్తాయి. బ్రతుకు బాటను తీర్చిదిద్దలేని మూలంబుకు? మూలు మూగబోవీ.

మూలంకన్నా గంభీరంగా, శ్రావ్యంగా మూల్యాడుతుంది మౌనం. ఉరకలేస్తూ పరుగులిడే సదృశవాహంలో విసిరివేసినంత ప్రభావ మేమిటి? సూర్యోదయంతో వికసింపే రంగురంగుల పుష్పపంక్తిలో ఆలియబడే సాహిత్య సౌరభమెలాంటిది? వివేకాకాశంలో తీర్చిదిద్దినట్లు కనుపించే ఇంద్రధనస్సు సౌందర్యంలో పరవశించేసే దృశ్యమేమిటి? ఉవ్వెత్తనలేచే సముద్రకెరటాలు అందించే సందేశమేమిటి?

హృదయాన్ని కరగించి, మనసును మైమరపించే ఈ ప్రకృతి దృశ్యాలు నిస్వార్థ త్యాగమయ కిరణాలు. మానవుని బ్రతుకులోని ఔన్నత్యాన్ని ఎత్తి చూపే ఆదర్శ తోరణాలు. అందుకే అవి మానవుని మూలంకన్నా శక్తివంతమై ఉంటాయి.

మహాపురుషులనబడే వారంతా సంతాపాన్ని సంస్కరించారు. మనుషుల్ని మార్చారు. అయితేవారు మార్పింది మూలంబుకాదు, చేష్టలతో, పవిత్రమైన ఆచరణతో. కనుక మనమూ అలాగే జీవిస్తాం. మన ఆదర్శ జీవితము ద్వారా ఇతరులలో జీవనజ్యోతుల్ని వెలిగిస్తాం. అనుష్ఠాన వేదాంతాన్ని మన బ్రతుకుల్లో ఆవిష్కరించుకుందాం.

మరి మూలు మూల్యాడించివారు. ఇక వాటి అవసరం లేదు. మూలు మూగబోవీ-చేష్టలు మూలంబు.

- తమ సోమా జ్యోతిర్గమయ -

భగవాన్ దత్తత్రేయ

పవిత్రతకు, పాతివ్రత్యానికి నిలయమైన ఆర్యభూమి ఆదినుండి ఎందరో సాధ్వీను తల్లులను ప్రపంచానికి అందించింది. అత్రిమహర్షి అర్థాంగి అనసూయాదేవి అట్టి వారిలో ఉత్తమశ్రేణికి చెందినవారు.

నారద మహర్షి ఆకలి తీర్చుకొనుటకై ఇనుప గుగ్గిళ్ళను తీసుకు వెళ్ళి వంట చేయమని పార్వతి, లక్ష్మీ, సరస్వతులను అభ్యర్థిస్తాడు. అది వారికి సాధ్యపడదని ముగ్గురు అమ్మలు తెలుపగా, భూలోకానికి అరుదెంచి అనసూయాదేవికి తన కోర్కెను నివేదిస్తాడు. ఆమె అందుకు అంగీకరించి తన భర్త పాదాలు కడిగిన చరణామృతమును ఆ ఇనుపగుగ్గిళ్ళపై చల్లుతుంది. తద్వారా పక్వమైన యినుప గుగ్గిళ్ళనుచూసి ఆశ్చర్య చకితుడై, నారదుడు ముగ్గురమ్మలకు తెలియజేస్తాడు. అది విని ఈర్ష్య జనించిన మాతృత్రయము అనసూయను పరీక్షించు ఉద్దేశ్యంతో భర్తలను ప్రార్థిస్తారు. త్రిమూర్తులు నన్యాసుల వేషంలోవచ్చి నిర్వాణభిక్షును కోరుతారు. అనసూయాదేవి తన పాతివ్రత్య ప్రతిభతో భర్త పాదాలు కడిగిన జలాన్ని వారిపై చల్లుతుంది. యతిత్రయము పసిపిల్లలుగా మారుతారు. మరుక్షణమే అప్రయత్నంగా తన స్థనద్రవ్యం నుంచి స్రవిస్తున్న క్షీరాన్ని పిల్లలకు అందిస్తుంది. అత్రిమహర్షి అరుదెంచగానే ఈ జరిగిన వృత్తాంతమంతయు విని జ్ఞాననేత్రముతో సత్యమును గ్రహిస్తారు. త్రిమూర్తులవంట బిడ్డ కావలెననెడి అనసూయాదేవి కోర్కె ఫలించినందుకు తృప్తి చెందుతారు. అత్రిమహర్షి ఆ ముగ్గురు పిల్లలను కాగలించుకొనగానే ముగ్గురు అదృశ్యమై వారే రెండు కాళ్ళు, ఒక కంఠము, మూడు శిరస్సులు, ఆరు చేతులుగల ఒక పిల్లవాడుగా మారుతారు. ఆ బాలునికి “దత్తత్రేయుడు” అని నామకరణం చేస్తారు. ఈ విషయం తెలిసి పార్వతి, లక్ష్మీ, సరస్వతి, అత్రిమహర్షి దగ్గరకు ఆరుదెంచి పతిభిక్ష పెట్టమని అర్థిస్తారు. వారి కోర్కెమేరకు అత్రి మహర్షి త్రిమూర్తులను తిరిగి ప్రసాదించటం జరుగుతుంది.

త్రిమూర్తుల అంశగా ఏర్పడిన దత్తత్రేయులవారు జ్ఞానశిరోమణిగా భ్యాసి గంచుతారు. వైరాగ్య పరిమళంతో ప్రకాశిస్తూ యుంటారు. సర్వము త్యజించి అనధూతవలె పరిభ్రమిస్తూ దరిచేరువారికి జ్ఞానబోధ చేస్తూయుండేవారు. దత్తత్రేయులవారు అతి ప్రేమతో సుబ్రహ్మణ్యస్వామికి “అవధూతగీత” బోధించారు. ఇది వేదాంత వాఙ్మయంలో చాలా ప్రశస్తమైన గ్రంథము.

ఒకనాడు దత్తత్రేయులవారు ఆరణ్యములో తిరుగుచుండగా యదు మహారాజు దత్తత్రేయులవారిని చూస్తారు. సర్వము పరిత్యజించి నిత్య హపితపదనుడై బ్రహ్మవర్చస్సుతో శోభిస్తున్న దత్తత్రేయుల వారిని చూచి “మహాత్మా! తమరింత ఆనందముగా మనుగడను సాగించుటలో రహస్యమేమి? ఈ స్థితిని తమకు ప్రసాదించిన పద్ధతువు ఏవరు?” అని ప్రశ్నిస్తారు.

దత్తత్రేయులవారు చిరునవ్వుతో “నా ఆత్మయే నాకు గురువు. ప్రకృతిలో నా పరిశీలనద్వారా తత్వాన్ని గ్రహించాను. నేను సముపార్జించిన జ్ఞానము యిరువది నలుగురు ద్వారా నాకు కలిగింది. ఆ యిరవై నలుగురే నాకు గురువులు” అని తెలియజేస్తారు. యదు మహారాజుకు కుతూహలం కలుగుతుంది. వారెవరో తెలియజేయవలసిందిగా దత్తత్రేయులవారిని ప్రార్థిస్తారు. యదుమహారాజు కోర్కెపై తన యిరవై నలుగురు గురువులను వారిద్వారా గ్రహించిన జ్ఞానాన్ని తెలియ జేస్తారు.

1. తనను గురించి ఎన్ని విధాలుగా హింసిస్తున్ననూ, త్రొక్కుతున్నను, తనపై మలమూత్రములు విసర్జించుచున్ననూ, అన్నిటిని భరించి ద్వేషభావము లేక హింసించినవారికి ప్రతిఫలంగా పంటలను, ఫలవృక్షములను, చింతాపుష్పములను, పూల తేలెలను ప్రసాదిస్తున్న భూదేవినుండి వహనాన్ని, భూతదయను నేర్చుకున్నాను.

2. పరిశుద్ధమైన జలము మురికిని పోగొట్టులాగున అంతఃకరణ శుద్ధి గల మహాత్ములు ప్రాపంచిక మానవుల మహామాలిన్యాన్ని శుభ్రపరుస్తారు. నేను పరిశుద్ధాంతఃకరణ కలిగి జీవించాలని నీటి ద్వారా పాతము నేర్చుకున్నాను.

3. గాలి అన్నిచోట్లా తిరిగివస్తున్నప్పుడు ప్రయాణము సాగించినను దేహానా సంగత్యమేర్పరచుకోని విధంగా ప్రపంచములో ఎవరిమధ్య తిరుగుచున్నను నివ్వంగుడనై జీవించాలని గాలినిచూచి గ్రహించాను.

4. తమ బిడ్డలతో కలసి ఎంతో హాయిగా జీవిస్తున్న పాపురముల జంటను ఒకసారి నేను చూచాను. కొంతసేపటికి అక్కడికి బోయవాడువచ్చి వలపన్నాడు. ఒకసారి నేను చూచాను. కొంతసేపటికి అక్కడికి బోయవాడువచ్చి వలపన్నాడు. వెంటనే కపోత సంతానము ఆ వల లోనికివెళ్ళి చిక్కిపోయినవి. బిడ్డలను వదలి జీవించలేని తల్లి పాపురము విలపిస్తూ వరుగెత్తి తానూ వలలో దొరికిపోయింది. భార్య మీదయున్న అనురాగంతో ఒంటరిగా బ్రతుకలేని మగకపోతను తానుచెళ్ళి వలలో చిక్కిపోయింది. వ్యామోహ మమకారాదులే జంధానికి కారణమని ఆ కపోతములద్వారా గ్రహించాను.

5. తుమ్మెద ఒకపుష్పమునుండిగాక అనేక పుష్పాలనుండి మకరందమును గ్రహించులాగున యత్నిస్తే నేను ఒక యింటనుండి గాక కొన్ని యిళ్ళకు భిక్షకు వెళ్ళి గ్రహించినదానితో తృప్తి జెంది జీవించాలని, ఒక యింటలోనేవుండి గృహస్థులకు భారంకారదని తుమ్మెదద్వారా గ్రహించాను. దీనినే “మధుకరిభిక్ష” యంటారు.

6. తేనెటీగలు అతికష్టంతో తేనెను సంపాదిస్తాయి. బోయవాడు అతిసులభంగా తేనెను అవహరిస్తాడు. మానవుడు అతికష్టంతో ధనాన్ని సంపాదించి దాచుకుంటాడు. మృత్యువు ఒకక్షణంలో హరించి వేస్తుంది. మనం దాచుకున్నది యముడు దోచుకోవడానికే గనుక ధనమును దాచుట మంచిదికాదని తేనెటీగలను చూచి గ్రహించాను.

7. పాలుత్రాగే శిశువు ఏ వ్యర్థము లేక, అలజడులు లేక పదా ఆనందంగా జీవిస్తుంది. సాధకుడు కూడా అహంకార అభిమాన రహితుడై పసిబిడ్డలాగ కాలం గడపాలని శిశువుద్వారా గ్రహించాను.

8. తామర విససించడానికి సాము పుట్టను నిర్మించుకోడు. చీమలు యిత్యాది కీటకములు తయారుచేసిన పుట్టలో ముగడను సాగిస్తుంది. సన్యాసి తన

కొరకు ఆశ్రమాలు నిర్మించుకోనవసరం లేదని యితరులు నిర్మించిన గుహలలో, దేవాలయాలలో నివసించడమే ధర్మయుతమని సామునుచూచి తెలుసుకున్నాను.

9. అగ్ని ఎలా ప్రకాశిస్తుందో అలాగే తపోజ్ఞానాలతో యతి ప్రకాశించాలని అగ్ని ద్వారా తెలుసుకున్నాను.

10. సాలెపురుగు తాను నిర్మించుకున్న సాలెగూట్లో తాను చిక్కి గతించిపోతుంది. అలాగే మనిషి తన మనోభావాలనే విషవలయంలో చిక్కి నశించిపోతాడు. కనుక ప్రజ్ఞావంతుడు ప్రాపంచిక విషయ వాసనలనెడి కట్టెలలో పేర్చబడిన జీవన చిత్రిపై మృతి చెందరాదని సాలెపురుగుద్వారా గ్రహించాను.

11. విదేహ నగరంలో పింగళ అనే వర్తకి యుండేది. తన సృత్య విన్యాసాన్ని కాంక్షించే పురుషుల ఎదుట సృత్యం చేపి జీవిస్తుండేది. ఒకనాడు తన సృత్య ప్రదర్శనలో పాల్గొని పాలుపంచుకునే వాడుకదారులు ఒక్కరు కూడా రాలేదు. అవిడ కొంతసేపు అలాగే నిరక్షించి నిరాశ చెందింది. ఇక ఎవ్వరూ రారని నిర్ణయించుకున్నది. ఉన్నదానితో తృప్తిపడి గృహంలోనికి వెళ్ళి హాయిగా నిద్రపోయింది. ఆశ వదలిన వ్యక్తికి ఆనందం కలుగుతుందని ఆ వర్తకిని చూసి గ్రహించాను.

12. కొండచిలువ తాను ఆహార సంపాదనకై అలమటించి అలసిపోదు. తాను నిలకడగా ఒక చోటయుంటూ దొరికిన దానితో తృప్తి చెంది జీవిస్తుంది. ఆహారము కొరకు అన్వేషించక “యద్భవ్యా లాభనంతుష్టా” అయ్యాచితముగా లభించిన దానితో జీవించాలని కొండచిలువనుచూచి నేర్చుకున్నాను. దీనినే “అజాగరవృత్తి” అంటారు.

13. జిహ్వోద్రియనికి బానిసయైన చేప గాలానికి తగులుకున్న ఎరుని మ్రొంగలని ప్రయత్నించి తానే ఆహుతి అయిపోతుంది. రుచి విషయంలో అభిరుచి మంచిదికాదు. దేహరక్షణ విమిత్తం అవసరమైన ఆహారాన్ని సాధకుడు గ్రహించాలి. ఆహార విషయంలో అత్యాశ అనర్థాన్ని తెచ్చిపెడుతుందని చేపద్వారా గ్రహించాను.

14 గాలి, మేఘము, సూర్య చంద్ర సక్షత్రాదులు సర్వమూ ఆకాశములో పున్ననూవాటితో ఎలాంటి సంగత్యము ఏర్పరచుకోకుండా నిలిచే ఆకాశమునా ఆత్మ సర్వత్రా వ్యాపించినను, సర్వమూ ఆత్మయందే ఉన్ననూ ఏ వస్తువులోనూ సందంధము, సంగత్యము లేదనే సత్యాన్ని ఆకాశం ద్వారా గ్రహించాను.

15 చంద్రుడు సదా పూర్ణుడైయున్ననూ భూమి ఛాయ చంద్రునిపై బడి రీతినిబట్టి చంద్రునిలో వృద్ధి క్షయాలు ఉన్నట్లు ఆరోపించులాగున ఆత్మ అనంతము, సంపూర్ణము అయినను శరీర మనోబుద్ధుల ఛాయాప్రసరణనే ఆత్మ పరిమితమనే భ్రాంతి కలుగుచున్నదని చంద్రుని చూసి తెలుసుకున్నాను.

16 ఎన్నో పరులు తనలో కలియుచున్నను తాను ఏ మూతము కలసి చెందని సాగరమువలె జీవితములో బాధలు, వ్యధలు, దుఃఖము ఎన్ని ప్రవేశించుచున్నను చలించకుండా జీవించాననే జ్ఞానాన్ని సముద్రుని చూసి గ్రహించాను.

17 దీపకాంతినిచూసి భ్రాంతితో పరుగిడి ఆగ్నికి ఆహుతై మాడిపోయే చిమ్మల పురుగులాగ, స్త్రీ దేహ సౌందర్యాన్ని చూసి మోహ భ్రాంతితో ముగ్ధుడు ప్రశస్తమైన జీవితాన్ని వృథా చేసుకొనుచున్నాడు. నేత్రేంద్రియమును విగ్రహించుకొని మనసును మోహమునకు గురికానివ్యక్త ఆత్మయందు లయించేసినపుడు నిత్యశాంతి చేకూరగలదని చిమ్మల పురుగును చూసి గ్రహించాను.

18 సూర్యుడు ఒకడే అయినను అనేక నీళ్ళ కుండలలో ప్రతిబింబించి అనేక సూర్యులుగా కన్పట్టులాగున పరబ్రహ్మము శరీరములనే కుండలయందు మనసనే జలములో ప్రతిబింబించగానే అనేక ఆత్మలున్నట్లు తెలియుచున్నది. యదార్థానికి ఆత్మ ఒక్కటే అనే జ్ఞానం సూర్యుని చూసి గ్రహించాను.

19 సంగీతమంటే లేడికి చాలా అభిరుచి. అది తెలిసిన వేటగాడు ఒక పొదలోరాగి శ్రవ్యంగా వాద్య సంగీతాన్ని వినిపిస్తాడు. సంగీతము వినిపించు

దిక్కునకే లేడి అభిలాషతో నడుస్తూ వస్తుంది. దగ్గరకు రాగానే వలపన్ని పట్టుకుంటాడు. శబ్దేంద్రియమునకు లొంగి లేడి ప్రాణము పోగొట్టుకొను విధముగ స్త్రీ యొక్క మృదు మధుర భావణమనే సంగీతము విని పురుషుడు అన్యాయమై పోతున్నాడు. స్త్రీల విషయంలో శ్రవణము కూడా అపాయమేనని లేడి ద్వారా గ్రహించాను.

20 ఏనుగు బుతుకాలంలో ఎదుల ఉంచబడిన బొమ్మ ఏనుగును చూసి కామోద్రేకముతో ముందుకు సాగుతుంది. దానిని బంధించడానికి ముందే తయారు చేయబడిన గుంటలో పడి దొరికి పోతుంది. స్త్రీ సంబంధమైన కామవామోహము మనిషికి పతనాన్ని కల్గిస్తుందని ఏనుగు ద్వారా గ్రహించాను.

21 కాకి ఒకచోట మాంసపుముక్కను సంపాదించింది. అది చూసిన ఇతర పక్షులు వెంటనే దానిని వెంబడించాయి. ఎగిరి ఎగిరి కాకి అలసిపోయింది. వెంబడి వస్తున్న పక్షుల బారినండి తప్పించుకోలేక ఆ మాంసపు ముక్కను వదిలేస్తుంది. పక్షులన్ని కాకిని వదలి ఆ ముక్కను గ్రహించడానికి వెళతాయి. కాకి ప్రశాంతంగా చెట్టు కొమ్మపై కూర్చుని సేద తీర్చుకుంటుంది. ఇంద్రియ నిషయాలను పట్టుకున్నంతవరకు జీవితీ దారుణమైన దుఃఖమేనని వాటిని త్యజించడము వలన ప్రశాంతత చేకూరుతుందని ఆ కాకిని చూసి వేర్చుకున్నాను.

22 ఒక శ్రామికుడు తన దుకాణం వద్ద శరములను తదేక దృష్టితో పడును చేస్తుంటాడు. అదే సమయానికి రాజాగారు సవరివార సమేతంగా తన దుకాణంముందే వెళ్ళుతారు. ఆ దృశ్యాన్ని శ్రామికుడు చూడలేదు. కొంతసేపటికి ఒక వ్యక్తి వచ్చి “రాజాగారు ఇటు వెళ్ళారా?” అని అడుగుతాడు. “నిమో నాకు తెలియదు. నేను బాణమును పడునుచేయుటలో నిమగ్నమై ఉండినాను” అని సమాధానమిస్తాడు. ఏకాగ్రత అంటే ఏమిటో అది ఎలాఉండాలో ఆ శ్రామికునిచూసి గ్రహించాను.

23 వివాహ నిమిత్తమై అమ్మాయిని చూడటానికి ఒక ఇంటికి బంధువులు వస్తారు. ఆ సమయంలో అమ్మాయి తల్లిదండ్రులు లేరు. అమ్మాయి ఒక్కటే

ఉంది. వచ్చినవారిని గౌరవించి, తల్లి దండ్రులు వచ్చినమయమైనట్లు కూర్చుండవలసిందని చెప్పి గృహంలోనికి వెళుతుంది. వచ్చిన బంధువులకు అతిథ్యమిచ్చుటకు వడ్లను రోచిలో వేసి దంచుతూ వుంటుంది. అమ్మాయి చేతులకు వున్న గజాలు శబ్దం చేస్తుంటాయి. ఆ గజాల శబ్దం విని ఈ ఇంటలో వడ్లుదంచుటకు కూలీలను వినియోగించే శక్తి కూడా లేదని తెలుసుకుని తద్వారా తన ఇంటోపేదరికాన్ని వచ్చిన చుట్టాలు గ్రహిస్తారనే ఉద్దేశ్యముతో తన చేతి గజాలన్నీ పగులగొట్టి ఒక్కొక్కచేతికి రెండేసి గజాల చొప్పున ఉంచుకుంటుంది. అప్పటికి శబ్దము జనిస్తూనే ఉంటుంది. రెండవ గజాను కూడా పగులగొట్టి చేతికి ఒక గజాచొప్పున ఉంచుకుంటుంది. ఇక శబ్దములేదు. అవిడ తన పనిలో నిమగ్నమవుతుంది. వన్య్యాపికి జన సంసర్గము మంచిదికాదనియు, ఇద్దరున్నను గొడవలేననియు వికాంత జీవనమే శ్రేయోదాయకమనియు ఆ అమ్మాయిని చూసి గ్రహించాను.

24 తుమ్మెద కీలకమును తెచ్చి తన గూటిలో ఉంచి పొడుస్తూ వుంటుంది. మళ్ళీ తుమ్మెద ఎప్పుడొస్తందో, మళ్ళీ తనను భయంకరముగా కాలువేస్తుందేమో అనే భీతితో సదా ఆ కీలకము భ్రమరాన్ని గూర్చే చింతిస్తూ వుంటుంది. అనవరతము భ్రమర ధ్వనంలో ఉన్నందున కీలకము భ్రమరంగా మారిపోతుంది. “యద్భావం తద్భవతి” భావాలే బ్రతుకును నిర్ణయిస్తాయి. నిరంతరం ఆత్మధ్వనంలో నేనూ ఆత్మజ్ఞానినై పోవాలని దేహ భ్రాంతిని వదిలి మోక్షసామ్రాజ్యాన్ని సాధించాలని ఈ భ్రమర కీలకములను చూసి నేర్చుకున్నాను. దీనినే “భ్రమర కీలక న్యాయ”మంటారు.

దత్తాత్రేయులవారి ద్వారా పై సత్యాలను గ్రహించిన యదు మహారాజు సంశ్లేషించి చెందినవాడై సంసారాన్ని త్యజించి తదేకముగా భగవద్ధ్వనంలో శేషజీవితాన్ని చరితార్థం చేసుకున్నాడు.

దత్తాత్రేయులవారు తనకు లభ్యమయ్యే ప్రతిచోటనుండి జ్ఞానాన్ని సముపార్జించారు. సాధకులెప్పుడు ఎవరినుండి జ్ఞానప్రసరణ జరుగుచున్నదో గ్రహించడం అంశరచుకోవాలి.

ఉన్నదంతా నీవే

భగవంతుడు మనిషిని సృష్టించాడు. మానవునికి రూపమిచ్చాడు. మానవుడు కృతజ్ఞతాభావంతో ప్రతి చర్యగా భగవంతుని సృష్టించాడు. దేవునికి ఆకృతిని కల్పించాడు. శృతి విన్నాడు. ఫలప్రతి విమిచి? ఇరువురూ నామరూపాలకు శంకుస్థాపన చేసిన వారయ్యారు. యధార్థానికి ఇద్దరూ సృష్టి చేయలేదు; ఇద్దరూ సృష్టింపబడనూలేదు.

నత్యే వాహం జాతునాసం నత్వంనేమే జనాధిపాః

నచైవ నభవిష్యామి స్వర్వే వయమతః పరమ్.

“అర్జునా! నేను, నీవు, ఈ రాజులు గతంలో లేనివారము కాము. భవిష్యత్తులో నశించేవారము కాము” అని శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ భగవద్గీతలో ప్రబోధించారు. గతంలో లేనివారము కాము అని ఈ శరీరము జనించకపూర్వము మన మనుగడను గూర్చి ప్రస్తావించారు. ఈ శరీరము పుట్టకపూర్వం మనమున్నామనే కదా? కనుక ఈ శరీరము నశించినా మనముంటామని భావము. అయితే చాపుపుట్టుక లేవరికి? నాకు కాదు. ఎందుకంటే పుట్టింది శరీరము. శరీరము పుట్టక పూర్వము నేనున్నాను. కనుక నేను ఎప్పుడూ ఉండేవాడిని. ఎప్పుడూ ఉండేదే సత్యము. సత్యము కాలాతీతమైంది. కనుక గతంలో వుండినాను. వర్తమానుంలో ఉన్నాను. భవిష్యత్తులో వుంటాను. ఎప్పుడూ వుండేటప్పుడు ఇక బంధమివరికి వచ్చింది? ముక్తి ఎవరికికావాలి? యధార్థానికి బంధ మోక్షాలు మాయాజనితాలు. బంధము రాలేదు కనుక క్రొత్తగా ముక్తి వచ్చే ప్రసక్తేలేదు. అయితే బోధ ఎందుకు? ఎవరికి? భిన్నత్వాన్ని దర్శించేవానికి బోధ. ద్వైతవిశేషంలో నలిగేవానికి ప్రబోధము.

ప్రబోధము దేనిని గురించి? ఆత్మను గురించి. ఆత్మ బయట వస్తువైనపుడు దానిని గూర్చి తెలియజేయాలి. తెలుసుకొనేవాని అస్థిత్యమే ఆత్మ అయినపుడు ఇక ప్రత్యేకించి దేనిని తెలుసుకోవాలి? మనకన్నా అన్యమైనవానిని తెలుసుకుంటున్నాము. మనమే ఆత్మ అయినప్పుడు ఇక తెలుసుకొనేది దేనిని? ఆత్మకన్నా అన్యమైనదానినేకదా! బాగా ఆలోచించండి. అనందాన్ని అందుకోవాలని అజ్ఞానాన్ని ఆలింగనం చేసుకుంటున్నాం.

అయితే అన్య వస్తువుల్ని వదిలి ఆత్మను నేను తెలుసుకోవాలన్న మాట. నేను ఆత్మను తెలుసుకోవడమంటే నేను ఆత్మకన్నా అన్యమని భావము. యథార్థానికి ఆత్మయే నేను. కనుక ఆత్మకొరకు అన్వేషించే ఆస్కారము లేదు. ఆత్మ సాక్షాత్కారమేమిటి? ఆత్మ ఎప్పుడూ ప్రత్యక్ష సాక్షియై ఉన్నది. అలాంటప్పుడు నేను ఆత్మయనెడి ఎరుక నాకెందుకని కలగటంలేదు అనే సందేహం కలుగుతుంది. దానికి కారణం దేహాత్మభావంకలిగి యుండుటయే. శరీరముతో తాదాత్మ్యంచెంది దేహాత్మ వాదులుగా పరిపూర్ణుని వాస్తవానికి మనం ఆత్మకన్నా ఎప్పుడూ భిన్నంగా లేము. దేహముతో తాదాత్మ్యం చెందియున్నప్పుడు కూడా మనం ఆత్మయే అయివున్నాము. కర్ణుడు సూతపుత్రుడుగా జీవించినపుడు కూడా అతడు కుంతీకుమారుడే. తన జన్మసత్యాన్ని ఎవరూ నిరాకరించలేరు. తాను కుంతీకుమారుడై వుండకూడా ఆ సత్యాన్ని గ్రహించలేక పోయాడు. అంటే సత్యానికి సంబంధించిన జ్ఞానము లేదని భావము. కనుక ఇప్పుడు కావలసింది జ్ఞానము. ఉన్న దానిని తెలుసుకొనే జ్ఞానము. అంతేగాని లేని దానిని సృష్టించి తెలుసుకొనే కల్పిత జ్ఞానము కాదు. కర్ణుడు తాను కుంతీకుమారుడనని తెలుసుకుంటే చాలు. అంతేగాని ఆపే గర్వంనుండ మళ్ళీ జనించవలసరము లేదు. కనుక నీవు ఆత్మయే అయివున్నావు. అది గ్రహించు చాలు. ఉన్నది నీవేనని తెలుసుకో.

ఉన్నది నేనే అయినపుడు మరి ఈ ప్రపంచము? ప్రపంచము ఎక్కడనుండి వచ్చింది? ఎక్కడున్నది? ప్రపంచం నీలో ఉన్నదా? నీవు

ప్రపంచంలో వున్నావా? ప్రపంచాన్ని తెలుసుకుంటున్నందున ప్రపంచం గోచరమవుతున్నది. ఈ ప్రపంచాన్ని దర్శిస్తున్నదెవరు? మనసు. అది విషయం. వస్తువు అద్దములో ప్రతిబింబించినట్లు ప్రపంచము మనసులో భాసించుచున్నది. అద్దము సగిలిపోగానే ప్రతిబింబము అదృశ్యమగు చున్నది. మనసు సగించగానే ప్రపంచము ఉపశమించు చున్నది.

అద్దములో ప్రతిబింబము కనుపించుటకు కారణమైన వస్తువు ఉండాలికదా! కనుక మనసులో దృశ్య ప్రపంచము ప్రతిబింబించేటట్లయితే అంతకుపూర్వం విశ్వమున్నట్లేకదా! ఉండబట్టేకదా ప్రతిబింబించినది.

ఈ సమస్య స్వప్న దృష్టాంతముద్వారా పరిష్కరించబడింది. స్వప్నములు ఎక్కడనుండి కలుగుతున్నాయి? మనసునుండే కలుగుతున్నాయి. స్వప్నాంకు బయట ప్రపంచముతో సంబంధము లేదు. స్వప్నము జరుగుచున్నంతవరకు యథార్థముగానే గోచరిస్తున్నది. గాఢ నిద్రలో స్వప్న ప్రపంచము లేదు. ఎందుకని? స్వప్నాన్ని తయారు చేసే మనసు లేదు గనుక. మనసు మాయా జనితము. తయారుచేయబడిన స్వప్నము మనోకల్పితము. కనుక స్వప్నంలో జరుగుచున్న దేమిటి? ద్రష్ట ఎవరు? దృశ్యమేమిటి? మనసే మనసును చూస్తున్నది. సినిమాలో పోలీసు దొంగ నవ్వేషిస్తున్నాడు. అన్వేషించే పోలీసు, అన్వేషింపబడే దొంగ ఇద్దరూ యథార్థానికి లేనివారే. అక్కడ ఉన్నది బొమ్మలే కాని వాస్తవాలు కావు. ఈ దృశ్యమాన ప్రపంచ మనుగడే మాయాకల్పితము. “మాయాకల్పిత దేశ కాం కలనా వైచిత్ర్య చిత్రీకృతమ్” అని ఆదిశంకరులు దక్షిణామూర్తి శ్రావణములో వివరించారు.

కనుక మాయలో నిలిచి మాయను ప్రశ్నించలేము. స్వప్నంలో నిలిచి స్వప్నాన్ని ప్రశ్నించలేము. జాగ్రదవస్థకు వచ్చినపుడే స్వప్నము అబద్ధమని తెలుతుంది. మనోస్థాయిలో వున్నంతవరకు మనోజనిత వికారాలు, అవి కల్పించే అనంతభావాంకు బానిసలై వుంటాము. మనసును దాటాలి. మనసును దాటగానే సత్యం ఎరుక పడుతుంది. ఏమిటా సత్యం? తాను అన్వేషించింది

తననేనని, తాను ఆశించిన ఆనందం తనకన్నా వేరు కాదని దీనిని గ్రహించడమే సత్యం. ఇదే సత్య దర్శనము.

మరి ఇక అన్వేషణ ఎందుకు? అన్వేషించే నీవు, అన్వేషింపబడే వస్తువు రెండూ ఒకటేనని గ్రహిస్తే చాలు. అప్పుడు ఉన్నదందా నీవే.

ఇక బాధెందుకు? బాధలు నిన్ను బాధించకుండా పోగిపోనీ. బాధించే బాధల్ని బాధించకుండా వదలిపెడితే బాధలు నిన్ను బాధ పెట్టవు. బాధలలోని బాధల్ని బాధలుగా భావించక బాధలను బాధలుగా కొనసాగనీ. బాధలు బాధించే బాధలు నిన్ను చేరవు. బాధలు బాధల్ని బాధించుకుంటాయి. నీవు నీవుగా ఉంటావు.

----- తత్త్వమసి -----

సర్వేశ్వరుని దివ్యసంకల్పముచే ఆవిర్భవించిన ఈ కళాత్మక ప్రకృతి కమనీయ, రమణీయ, మనోహర సుందర దృశ్యములకు నిలయమైన పుణ్యస్థలి. పురివిప్పి ఆడే వెమలి విన్యాసం, వెన్నెలను చిందించి వికాసాన్నందించే చంద్రుని మందపోసం-పరుగిడే నదీమతల్లి సంబరం- హృదయాన్ని ద్రవీకరించే కళామతల్లి కథనం - మానవుని మనస్సుపై చెదరని ముద్రలు వేయకమానవు. అవన్నీ ఫలితాలాశించని మహోత్తమ కార్యాలు. వాటి సాన్నిధ్యంలో మనసు కరుగుతుంది. కలలు చెదిరిపోతాయి. చీకటి తెరలు చీల్చుకుంటాయి. వెలుగు కిరణాలు జారుతాయి.

వీలన్నిటినీ గ్రహించటానికి మానసిక ప్రశాంతత కావాలి. మనస్సు ఋజుమార్గంలో పయనించాలి. ప్రసన్నతను పొందాలి. ఒక వస్తువుపై అభిరుచి లేనప్పుడు ఆ వస్తువునుండి పొందే ఆనందమేమీ వుండదు. కోరికలు కరిగిపోతే వస్తువులు అలా నిర్వీర్యమై నిలబడి పోతాయి. వస్తుప్రపంచము ప్రతిక్షణమూ మారుతూవుంటుంది. మారుతున్న వస్తుసంతతిని గ్రహించాలంటే, ఆ తెలుసుకొనే పరికరము మారనిదై యుండాలి. దాని ఉనికిని పట్టుకోవడం మన ఆదర్శం కావాలి. అట్టి ఆదర్శము ఫలించి, అమభవంగా మారగలిగితే జీవునికి శశ్వత శాంతి లభిస్తుంది. వస్తువులు, విషయాలు, వ్యక్తులు తారుమారైననూ శాంతికి కొరతరాదు. ఇట్టి అపూర్వ శాంతిని జీవితంలో అంతరంగిక దృష్టితో వెదకి సాధించాలి. విస్వార్థపరులు, త్యాగమూర్తులు, అక్షకములైన మహర్షులు అంతర్దృష్టిని పొంది తరించే మార్గాన్ని తమ కావ్యక్షేత్రాల్లో భద్రపరచారు. వారిని రచనలు కావు; మానవ జీవన దృక్పథాన్ని తీర్చిదిద్దే దివ్య మణిదీపికలు. అవి కావ్యాలు కావు; కష్టాల కడలిలో మునిగిపోతున్న మానవుని జీవకారుణ్యంలో కౌగలించుకొని దరికిచేర్చే జీవితనాకలు. అంధకారంలో అలమటిస్తున్న సకల ప్రాణులకు మార్గగాములు.

విజ్ఞాన వికాసాలను విరజిమ్మే కావ్యతారకం మధ్య భావించే పూర్వపక్షం లాంటిది శ్రీమద్రామాయణ మహాకావ్యం. అదికవి వాల్మీకి అందించిన రమణీయ రామకథను పరిశీలించి అందలి ఆధ్యాత్మిక సారభమును అనుభవించెదము గాక!

భగవంతుని కృపకు పాత్రుడైన ఒక మానవుని హృదయం ముగ్ధ పెల్లుబికి, భక్తజనుల మానసములకుచేరి, దుఃఖితులైన జీవులను దేవుని మార్చే అమృతకలశమే రామాయణగాథ.

“సర్వేషు రమంతే ఇతి రామః” మనందరిలో రమించే దివ్య చైతన్యమే రామచంద్రమూర్తి. అతడే ఆత్మారాముడు. రాముడు దశరథుని కుమారుడు. దశరథుడనగా దశేంద్రియములను (కర్మేంద్రియములు 5 - జ్ఞానేంద్రియములు 5) జయించినవాడని అర్థం. అతని రాజధాని అయోధ్య. అయోధ్య అనగా పోరాటము లేనిచోటు అని అర్థం. మానవ హృదయం నిరంతరము సుఖదుఃఖములు, జయపరాజయములు, మానవమానములు, రాగద్వేషముల పోరాటముతో కలత చెందుచున్నది. ఏ హృదయములో ఈ నిరంతర ద్వంద్వపోరాటము లేదో ఆ హృదయమే అయోధ్య. దానిని పాలించువల్ల దశరథుడు. దశేంద్రియములను స్వాధీనపరచుకొని హృదయములో పోరాటము లణగిన వ్యక్తికి రాముడుదయించును. అతన్ని అచలం కనుక రాముడు కూడ అచలం. ఆత్మయైన రాముడు చలించాలంటే మనసు అవసరం. ఆ మనసే సీత.

మనసాక ఇంద్రజాలము. నిద్రనుండి లేవగనే మనస్సు ఎలా జాగృతి కొస్తున్నదో, నమాధిలో లేదా నువ్వులో ఎలా లయించి పోతున్నదో ఎవరూ గ్రహించలేకున్నారు. భూమినుండి వచ్చిన సీత భూమిలో కలసిపోవడం కూడా అలాగేవుంది.

సీతారాముల వివాహం ఎప్పుడు జరిగిందో అప్పుడు రాముడు అయోధ్యను వీడి అరణ్యానికి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. సుఖసాగరంలో ఈదులాడే అల్ప ఎప్పుడైతే మనస్సులో కలిసిందో జీవితమునెడి అరణ్యములోకి ప్రవేశించాల్సి వచ్చింది. సీత రామునే చూస్తూ, రాముని కొరకే జీవిస్తూ, రాముని కన్నా అన్యంగా తనకేది అవసరంలేదని భావించినంతవరకు తన ఆనందానికి హద్దులేదు.

అయోధ్యకు అరణ్యానికి లేదా తెలియలేదు. పట్టు పస్త్రాంకు నారచీరంకు తారతమ్యం కనుపించలేదు. బంగారు పాన్సుకు, గరిక నేంకు భేదం అర్థంకాలేదు.

కానీ సీత దృష్టి ఒక్కసారి బహిర్ముఖమైనది. వెంటనే బంగారు జింక కనిపించి మోచం చేసింది. ఈ దృశ్యమాన ప్రపంచములో ప్రతి వస్తువు బంగారు జింకలా మనల్ని భ్రమింపచేసి బాధించేదే. రాముడు వద్దని వారించినా సీత వినలేదు. ఆక మంచిది కాదు. వస్తుప్రపంచములో సుఖంలేదని బుద్ధి ఎంతచెప్పినా మనస్సు వినదు.

రాముడు మృగాన్ని తరుముకుంటూ వెళతాడు. చెదరిన మనస్సుకు సమస్యలే సంతానం. రాముని పోగొట్టుకొన్న సీత లక్ష్మణుని నిశితంగా విమర్శించి దూషించడములో ఆంతర్యం అంతే. అనివార్యమైనందున లక్ష్మణుడు తాను గీచిన హద్దు దాటవద్దని సీతకు చెప్పి అన్నను అన్వేషిస్తూ వెళ్తాడు.

ఎప్పుడయితే మనస్సనెడి సీత హద్దునుదాటిందో దశరథుని రాజ్యమునకు దూరమై దశకంతుని పాత్రైంది. దశకంతుడనగా దశేంద్రియములకు దాసుడని అర్థం. దశకంతుడైన రావణుడు సీతను లంకకు చేర్చాడు. కానీ ఇక్కడొక మహత్తర సందేశముంది. రామునికి దూరమైన సీత, రాముని సాన్నిధ్యంలో అనుభవించిన శాంతిని మరువలేక నదా రామధ్యానంలో విమగ్నమైంది. రామచింతనలో సీత శోకానికి దూరమయ్యేది. అందుచేతనే సీత అశోకవృక్షము క్రింద నివసించిందన్నారు. సీత రామునికై ఎంతగా విలపిస్తున్నదో రాముడు సీతాన్వేషణలో అంతగా ఆవేదనకు గురికావడం రామాయణములో వెనువెంటనే చూడవచ్చు. భక్తుడు భగవంతుని కొరకు పరితపించాలేగానీ భగవంతుడు “గోవు వెంటదగులు కోడె భంగి” భక్తుని అనునరిస్తూనే వుంటాడు.

సీతను పొందాలంటే దశకంతుని వధించాలి. అందుకు వానర సహాయం అవసరం. వానరుడనగా కోతి. మన సంకల్పాలు కూడా కోతులే. కోతి అస్థిరము, చంచలము. మన ఆలోచనలు కూడా అస్థిరము, చంచలమైనవి. కోతి ఒక కొమ్మమీద వుండదు. మన సంకల్పాలు ఒక్క విషయముపై వుండవు. ఈ వానర రాజ్యానికి రాజు వాలి. వాలి అనగా కామం అని అర్థం. మన సంకల్పాలకు కూడా కామమే కారణము. కోరిక లేకపోతే ఆలోచనలే వుండవు. రాముడేతెంచిన రాజ్యంలో కాముడుండలేడు. శ్రీ రాముడు వాలిని వధిస్తాడు.

వానరులంతా స్వాధీన మౌతారు. ఎప్పుడైతే కామాన్ని జయిస్తామో అప్పుడే సంకల్పాలను స్వాధీనపరచుకోగలం. అదే యోగం. “యోగః చిత్తవృత్తి నిరోధః” అని పతంజలి యోగదర్శనము.

అయితే వారిని ఎందుకు వెనుకనుంచి చంపాలి? కామాన్నెప్పుడూ వెనుకనుంచే చంపాలి. ఒక వ్యక్తికి తీపి పదార్థాలంటే చాలా ఇష్టం. కొంత కాలానికి అతనికి మగ్గర్ వ్యాధి వచ్చింది. తీపి తిన కూడదు; ప్రమాదము చెడ్డదని సలహా ఇచ్చాడు. ఇప్పుడతను తీపి తినడమనే కామాన్ని జయించాలి. ఎలా? తన కిష్టమైన తీపి పదార్థాలన్నీ ముందుంచుకొని “నేను తీపి తినను, ఎలా? తన కిష్టమైన తీపి పదార్థాలన్నీ ముందుంచుకొని “నేను తీపి తినను, కామాన్ని జయిస్తాను” అనుకుంటే పర్యవసాన మెలా ఉంటుందో అలోచించండి. చూస్తున్నకొద్దీ నోట్లో నీరూరడం, మరికొంత సేవయ్యేసరికి తన శక్తి సగం తగ్గి పదార్థాలకు శక్తి ఎక్కువౌతుంది. అలాగే వారి ఎదుట ఎవరు నిలబడ్డా సగం శక్తిని హరిస్తాడు. అందుకని తీపి పదార్థాలను ముందుంచుకోవడం కాకుండా వాటిని వెనుకకు వెట్టాలి. వాటి దర్శనం కూడా మంచిది కాదు. ఆ విధంగా కామాన్ని వెనుక నుండే చంపాలి. రాముడదే చేసాడు.

రామ మంత్ర మహిమ నెఱిగి, రామ నామోచ్చారణతో తన మాంసాణువులను పెతం మంత్రాణువులుగా మార్చుకొన్న అపూర్వ వ్యక్తి హనుమంతుడు. సీతాన్వేషణలో లంకకుచేరి జానకీని దర్శిస్తాడు. రామ సందేశాన్ని వినిపిస్తాడు. సీతాదేవి కలలు విజమని నిరూపిస్తాడు. భగవంతుడు భక్తుని వృధాచేయడని చాలుతాడు. “నమే భక్త ప్రణాళ్యతి.”

అంజనేయుడే గురుదేవుడు. జీవుని దేవునిగా మార్చే అమృత ముగ్ధ సద్గురువు. భక్తునికి భగవంతునికి మధ్య వారధి నిర్మిస్తాడు.

రాముడు దశకంఠుడైన రావణుని పంపించి, సీతను తన స్వంతం చేసుకుంటాడు. అయోధ్యలో రామ వట్టాభిషేకం జరుగుతుంది. హృదయాంతర్యామియైన రామునితో మనస్సనెడి సీత అయోధ్య అనేది హృదయములో కలసి కరిగిపోవడమే వట్టాభిషేకం. అదే రామ రాజ్యం. ప్రతి మానవ హృదయం రాముడే రాజ్యంగా మారాలి.

‘మృత్యుర్మా అమృతంగమయ’

ఆనందము - అన్వేషణ

కరుణులున్న కాలంలో, చెడురుతున్న కలల మధ్య, మునురుతున్న చీకట్లను చీల్చుకుంటూ మానవుడు వెలుగుకోసం వెతుకుతున్నాడు. విలపిస్తున్నాడు. ప్రశాంతిని పట్టుకోవాలని వస్తుప్రపంచములో అన్వేషిస్తున్నాడు; అరిపిపోతున్నాడు. ఉన్నవస్తువు లేనివస్తువును గుర్తుచేసి బాధిస్తున్నది. వ్యర్థమైన “నేడు” అర్థంకాని “రేపటి”ని ఊహించ మంటున్నది. ఆదాయంతోపాటు అవసరాలు పెరుగుతున్నాయి. అనుపత్రులతోపాటు రోగులు కూడా ఎక్కువౌతున్నారు. ఏదో అర్థంకాని ఆవేదన- తీరని తపన- అసంతృప్తి- అస్వస్థత- హృదయాన్ని పిండుతున్నాయి. ఇదొక విశ్రాంతిలేని ప్రయాణమైంది; ప్రయోజనంలేని పోరాటమైంది.

తెలుసుకోవాలని ఎంత ప్రయత్నించినా జాడ తెలియడంలేదు. అంతర్యం అంతుపట్టడంలేదు. అలాగని ప్రయత్నం మనసునుండి దూరంకావడంలేదు; అన్వేషణ ఆగడంలేదు. ఆనంద సందనవనంలో విహరించాలని, వికాస కెరళాలతో నిండిన సుఖసాగరంలో ఈదులాడాలని, ఆ మధుర నాదంలో కరిగిపోవాలని అందరూ కలలు గంటున్నారు.

పరిమిత ఫలితాలుగల ఈ దృశ్యమాన ప్రపంచములో శాశ్వత సుఖం లభించదు. దోచుకోవడం - దాచుకోవడంతో జీవితంలో అశాంతి పెరుగుతున్నదేకాని శాంతి లభించడంలేదు. అయితే సంపూర్ణ సుఖశాంతులు మానవునికి లభించే మార్గమేదీ? తన్ను తాను తెలుసుకోవడమే నని వేదాంత సందేశం. తన్ను తాను తెలుసుకోవడమంటే తన స్వరూపు స్వభావాలను తెలుసుకోవడమని అర్థం. దానిని తెలియచేయు చదువే ఆధ్యాత్మ విద్య. మానవుని స్వభావ స్వరూపాలేమిటి?

ఎప్పుడూ తాను ఉండాలని ప్రతివాడు ఆశిస్తాడు. అభిలషిస్తాడు.... నిత్యమూ ఎందరో మృత్యుగర్భంలో కలిసిపోవడం చూస్తూ తనుమృతం

శాశ్వతంగా ఉండాలని కోర్చినాడు. అలా అనుకోవడంలో లోపమేదీ. ఆ కోరిక వాస్తవానికి గీటురాయి; సత్యానికి సంకేతము.

నీ వెవరినవి ప్రశ్నిస్తే నేను ఫలాన వ్యక్తినని వ్యవహారం కొరకు పెట్టుకున్న పేరును చెబుతాడు. వ్యక్తులలో తన సంబంధాలు గుర్తుతెచ్చుకుంటూ నేను ఆయన కొడుకుని, ఈయన తండ్రిని, ఆమె భర్తని అని జవాబిస్తాడు. ఇలా రమ్మంటే శరీరంతో దగ్గరకువచ్చి తాను శరీరమని బుజువు చేస్తాడు. ఆలోచిస్తున్నానంటూ తాను మనసునని, నిశ్చయిస్తున్నానంటూ తాను బుద్ధినని ధృవపరుస్తాడు. శారీరక మనోబుద్ధులు మారుతున్నమా, సంబంధ బాంధవ్యాలు శిథిలమైనమా వీటికి కారణమైన “నేను” మాత్రం మారడంలేదు. మారుతున్న వాటిని గ్రహించాలన్నా, గుర్తించాలన్నా మారనిది, చలనరహితమైనది ఒకటుండాలి. అదే నేను. ఈ “నేను” మారేదికాదు; నశించేదికాదు. శరీరం నశించినా నేను నశించడంలేదు. “సహస్యతే హస్యమానే శరీరే” కనుక ఎప్పుడూ ఉండాలని జీవి ఆశించడంలో లోపమేదీ. అది అతని స్వభావము. ఇలా ఎప్పుడూ ఉండటాన్ని వేదాంత పరిభాషలో “సత్” అంటారు.

జ్ఞానసింహాసనమైన మానవుడు ప్రపంచంలో అన్నీ తెలుసుకోవాలని తపిస్తుంటాడు. విశ్వజ్ఞానమంతా ఆపొశించాలని ఆరాటపడుతుంటాడు. ప్రయత్నించి క్రొత్తవిషయాలు తెలుసుకుంటూవుంటాడు. అలా క్రొత్తవిషయాలు తెలుసుకుంటున్నప్పుటికి తనకు తెలియనివి, తాను తెలుసుకోవలసినవి చాలా వున్నవనే సత్యం వెంటాడుతూనే వుంటుంది. కాని ఈ వస్తుజ్ఞానాన్ని, విషయతత్వాన్ని గ్రహించే పరికరము మాత్రము ఒక్కటే. అది జ్ఞానమయము. అది వ్యక్తి లోపలి వస్తువై యున్నది. సూర్యుని తేజస్సుచేత ప్రపంచము తెలియులాగున మానవునిలోని జ్ఞానప్రకాశము చేత సర్వమూ తెలియబడుచున్నది. ఒక్కదాని పరిజ్ఞానముచేత అన్నిటియుక్క- స్థితిగతులు తెలియుచున్నవి. అంటే తెలియబడే వన్నియూ తెలుసుకొనే ఆ ఒక్కదాని ప్రతిరూపాలే ననుటలో సందేహము లేదు. కనుక విశ్వవిజ్ఞానమంతా మానవునికి క్షణమాత్రములో కలుగవలసి యున్నది. మరుక్షణంలో కలుగుతుంది అంటే ఈ క్షణంలో కూడా కలిగియున్నట్లే అర్థం. ఇప్పుడులేనిది అప్పుడు రాదు.

“అప్పుడు, అక్కడ” అనేవి “ఇప్పుడు - ఇక్కడ”గా మారాలి. ఇప్పుడు అప్పుడు అనేవి కాలంలో వస్తాయి. జ్ఞానము కాలాతీతమైనది. నాకు ఆ విషయం తెలియదనడం సబబుకాదు. అలా అనడంలోనే నీకు తెలుసునని ధృవిస్తున్నది. “నాకు అది తెలియదు” అనేది తెలియకపోతే “నాకు ఆ జ్ఞానము లేదు” అనే జ్ఞానము నశిస్తే చాలు. ఇక అజ్ఞానమే లేదు. వుండేది నీవే. నీకన్నీ తెలుసు. నీకు తెలిసినవే గక నీకు తెలియని విషయాలు కూడా నీకు తెలుసు. దీనినే వేదాంత పరిభాషలో “చిత్” అంటారు.

ప్రతి వ్యక్తి హాయిగా, సుఖంగా జీవించాలనుకుంటూ వుంటాడు. మఖాన్వేషణే ప్రతికర్మకు పునాది; ప్రేరణ. ఆనందం కావాలి. అది ఎక్కడ మండి వస్తుంది? ఆనందమే నీవు. ఆనందం నీలోనే యున్నది. అది నీ స్వభావము. నీవు గాఢనిద్రలో వున్నప్పుడు నీకు ఆనందం కలుగడానికి అదే కారణము. సూర్యోదయ దర్శనం కొరకు పడమటి వైపు తిరిగినట్లు, ఈ సత్యం తెలియక వస్తుప్రపంచములో, దుఃఖమయ జీవితంలో, విస్ఫోర సంసారంలో మానవుడు ఆనందంకోసం దేవులాడు తున్నాడు.

ఎప్పుడూ ఉండటం ‘సత్’, అన్నీ తెలియడం ‘చిత్’, ఎప్పుడూ సుఖంగా, హాయిగా వుండటమే “ఆనందం”. ఈ మూడు ఆత్మలక్షణాలు. సచ్చిదానందమే నీ స్వభావము.

ఆత్మ చైతన్య స్వరూపం గనుక అందులో అపరిపూర్ణత లేదు. కనుక ఆత్మ అనంతము. అనంతమైన దానికి కోరికలుండవు. కోరుకోవడానికి మరొకటి ఉంటేకదా! అందుచేత నదా ఆనందం. ఆత్మానందాన్ని పెంచేవారు లేరు. తగ్గించేవారు లేరు.

“పూర్వమదః పూర్వమిదం పూర్వాత్పూర్వ ముదయ్యతే
పూర్ణస్యే పూర్ణమౌదాయ పూర్ణమేవా వశిష్యతే.”

నీ స్వభావము - స్వరూపము అయిన ఆత్మయందు మనస్సును లయంచేసి, కోటి సూర్యప్రకాశంలో విరాజిల్లే ఆత్మలో ఆత్మవిడుదలై, ఆత్మకాముడవై జీవించమని సర్వవేదాంత సిద్ధాంత సమన్వయ సందేశం.

ప్రమాంబులి

ప్రేమ అనేది ప్రతి వ్యక్తికి నైజము. వహజము. ప్రపంచం ప్రేమలోనే ఆవిర్భవించింది. ప్రేమలోనే స్థిరమై యున్నది. ప్రేమలోనే లయిస్తుంది. ప్రేమలేని బ్రతుకు ఎడారి బ్రతుకు. ప్రేమలేని హృదయం కొడిగట్టిన దీపం వంటిది. మానవ హృదయం నుండి నదా ప్రసరించే ఆ ప్రేమ వస్తువులకో, వ్యక్తులకో పరిమితమై యాంబుంది. అశాశ్వతమైన వస్తు ప్రపంచమువైపు ప్రసరించే ప్రేమ చవిచినేలలో పడిన బీజమై వృథాపోతుంది. ఆ ప్రేమ ప్రసరించే ప్రేమ చవిచినేలలో పడిన బీజమై వృథాపోతుంది. ఆ ప్రేమ అన్యవస్తువులను వదిలి శాశ్వతం, సనాతనం అయిన భగవంతుని పూజ్య చరణారవిందమాలయందు లగ్నమయితే దానినే భక్తి అంటారు. భగవద్భక్తి చరణారవిందమాలయందు లగ్నమయితే దానినే భక్తి అంటారు. భగవద్భక్తి నిర్మలము, నిర్వాహకము, నిశ్చలము. అట్టి భక్తినిచేయు పవిత్ర ప్రేమజీవి భక్తుడు.

దారి తెలియక, దిక్కుతోచక తాపాగ్ని చల్లార్చుకొనుటకై వనమంతా పరిభ్రమించిన గజేంద్రుడు చివరకు ఒక కొలనులో కాలు పెట్టాడు. అర్థంకాని జగత్తులో అనర్థమేమిటో అంతుపట్టక పాంథా దావానలంచే అగ్నిగోళంలా మారిన హృదయంతో జీవిత కంటకారణ్యములో నుఖం కొరకు అన్వేషిస్తున్న మానవుడు ఇంద్రియ సుఖాలనే కొలనులో కాలు పెట్టాడు.

కొలనులో దిగిన గజేంద్రుని మొసలి పట్టుకుంది. విషయసుఖాలకు బానిసయైన మానవుని భ్రాంతి అనే మొసలి పట్టుకుంది.

తన శక్తినంతా వుపయోగించి చివరిక్షణం వరకు గజేంద్రుడు పోరాడాడు. కానీ తన ప్రయత్నమంతా నిరుపయోగమైంది. అలాగే విషయసుఖాల జడివాస నుండి తప్పించుకోవాలని, దుఃఖమయ సంసార పెనుగాలుల బారినుండి రక్షింపబడాలని మానవుడు చేస్తున్న ప్రయత్నాలన్నీ నిఫలమౌతున్నాయి.

తన శక్తిపై విశ్వాసాన్ని కోల్పోయిన గజేంద్రుడు దీపదయాళుడైన భగవంతుడే శరణ్యమని విందు హృదయంతో ప్రార్థిస్తాడు. గజేంద్రుడు

శరణాగత భావంతో ఊర్ధ్వంగా భగవంతునికేసి చూడగానే - భక్త పత్నీలుడైన భగవంతుడు సుదర్శన చక్రముతో మొసలి శిరస్సును ఖండించి గజేంద్రుని విముక్తుని చేసాడు.

తాను నిర్మించుకున్న ఆశాసాధాలు పేకమేడలై కూలిపోగా ఆశించినది పొందలేక, నిరాశ నిస్సృహలకు నిలయమైన మానవుడు అశ్రుపూరిత నేత్రాంతో భగవంతుని ఆశ్రయించగనే-దీనబాంధవుడైన భగవానుడు తన చల్లటి చావులతో అభయప్రదానం చేస్తాడు. భక్తుడు భగవంతుని, భగవంతుడు భక్తుని గాంచిన ఆ దివ్య సంఘటన అనిర్వచనీయం. అట్టి దర్శనమే సంసార చక్రమును ఖండించి జీవుని దేవునిగా మార్చే సుదర్శన చక్రము. మానవుని ఈ మహాప్రస్థానమే గజేంద్ర మోక్షము.

కనుకనే 'అన్యస్మాత్ సౌభ్యం భక్తే' భక్తికి మించిన సాధన లేదంటూ నారద మహర్షి భక్తి సూత్రాలలో వివరిస్తారు. ప్రేమ జీవనమే దివ్య జీవనము. ప్రేమే చివరకు జయిస్తుంది. ప్రేమకు అసజయం తెలియదు. ప్రేమ ఓటమి సంగీకరించదు. ప్రేమకు అసాధ్యమంటూ లేదు. రామభక్తిలో హనుమంతుడు నముద్రాన్ని దాటాడు. కృష్ణ ప్రేమతో మీరాబాయి విషాన్ని అమృతంగా మార్చింది.

ప్రకృతి సహజధర్మమే ప్రేమ. ప్రేమకు ఆశలు లేవు. అందించడమే గానీ అందుకోవడం ప్రేమకు తెలియదు. నకల జీవులకు జీవనాన్ని ప్రసాదించి కాపాడే సూర్యభగవానుడు తిరుగ ఏమీ ఆశించడము లేదు. వికాసాన్నిచ్చి మనోల్లాసం కల్గించే చంద్ర, తారక వనంతాలు ప్రతిఫలాన్ని కోరడంలేదు. వర్షించే మేఘము, పరుగిడే వదులు, వృక్షాలు, పశు వృక్ష్యాదులు విష్కామ్యంగా ఎన్నో విధాలుగా మానవ జీవనానికి ఉపకరిస్తూ ఉపయోగపడుతున్నవి.

ప్రేమ నేత్రాలకు దోషాలు కనిపించవు. ప్రేమరాజ్యంలో ద్వేషానికి, ద్రోహానికి, మోహానికి, మోసానికి తావులేదు. ఎంతటి కష్టస్థయినా ప్రేమ

మఖంగా మార్చుకోగలదు. పితృదేవతలపై మన్న ప్రేమచే శ్రీ రామచంద్రుడు అడవికి వెళ్ళడానికి కూడా సంకల్పించలేదు. ప్రేమకు అలెనట లేదు; ఆవేదన రాదు.

ప్రేమకు సంధి కల్పించలేదు; అవధి ఏర్పరచలేదు. ప్రేమ సర్వాంతర్యామి. ప్రేమకు జాతి వర్ణ మత లింగ విచక్షిత లేదు. రామధ్యానంతో సంఘప్రాణులు నిలబెట్టుకొని రామ సాన్నిధ్యంలో కైవల్యసిద్ధి పొందిన జటాయువు ఒక పక్షి. రామ నామోచ్చారణతో తన మాంసాణువులను సైతం మంత్రాణువులుగా మార్చిన భక్తగ్ర గణ్యుడు హనుమంతుడు ఒక కోతి. రామ దర్శనానికై తీవ్ర నిరీక్షణ నల్లి రామచంద్రుని హస్తాలలో లీనమైన శబరి హిసకులజ. శరణాగత భావంతో రాముని హృదయంలో చోటు సంపాదించుకొని రామ చంద్రుని కృపకు పాత్రుడైన విభీషణుడు ఒక రాక్షసుడు. పిడికెడు అటుకులతో వాసుదేవుని తన స్వంతం చేసుకున్న కుచేలుడు ఒక నిరుపేద. జగన్నాథుడు, సృష్టికర్తయైన శ్రీ కృష్ణవరమాత్ముని బృందావనంలో ఆడించిన గోపికలు ఏ శాస్త్రమూ తెలియని అమాయకులు. ఏ వేదమూ చదువని అబలలు.

ప్రేమించు ప్రేమను పంచు

ప్రేమలో చరించు ... ప్రేమకై తపించు

ప్రేమతో జీవించు ... ప్రేమకై మరణించు

-: పాల్వస్మిన్ వరమ ప్రేమ రూపా :-

శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు

మనిషి - మనసు

జీవితమనే సముద్రములో ఈదులకు దిగినపుడు సమస్యలనే తరంగములకు దూరంకావడం దుర్లభం. ప్రతివ్యక్తి తన జీవితంలో ఎన్నో సమస్యల నెదుర్కొంటూ వుంటాడు. అవరిష్కృత సమస్యలతో అలసిపోతుంటాడు. ఏ క్షణమైననూ తనకొరకే ఎదురు చూస్తున్నట్లు కొన్ని సమస్యలను చేతపట్టుకొని, వాటి పరిష్కారానికి భగీరథప్రయత్నం చేస్తుంటాడు. ఇదొక అంతులేని పోరాటం; శాంతిలేని ఆరాటం. ఉయ్యాలలో ప్రారంభమైన ఈ కల్లోలం శ్మశానంలో కూడా ఎశ్రాంతిని పొందటంలేదు. అలాగని మృతప మస్తిష్కంలో రగిలే వాంఛ దావానలం చల్లారడం లేదు. హిమవంతుని మంచులోని తెల్లదనాన్ని అలుముకోవాలని, ఉదయభాసుని అరుణకాంతలలోని సింధూరాన్ని తిలకంలా ధరించాలని, గంగామాత ఒడిలోని చల్లదనాన్ని ఉల్లమండు నింపుకోవాలని, కోటి సూర్యసమప్రభావమై వెల్గొందాలని, ఆకాశంలో అనంతమై ఉండాలని, నిండాలని నిత్యము ప్రతిమనిషి పరితపిస్తున్నాడు. చెట్టు లోట్టలలో వసించే ఆదిమానవుని మొదలు చంద్రమండలముపై చరించే ఆధునిక మానవుని వరకు ఇదే అన్వేషణ.

మానవుడు తన నెదుర్కొనే సమస్యలను పరిష్కరించాలంటాడే గని వాటిని అర్థంచేసుకోవాలని ప్రయత్నించడు. ఏ సమస్యనైతే తాను పరిష్కరించాలని యాతన పడుతున్నాడో అలా జరిగినపుడు ఆ పరిష్కారమే మరియొక మాతన సమస్యకు అంకురమౌతుందని, పునాదిని నిర్మిస్తుందని గ్రహించలేకున్నాడు. సమస్యను పరిష్కరించేందుకు ప్రయత్నించుటకు బదులు సమస్యను అర్థంచేసుకొనుటకు సలుపు యత్నములో తాను నిజముగా సమస్యను పరిష్కరించిన వాడవుతున్నాడు. సమస్యలనే ఏక్కిడనుంచో ఊడిపడేవికావు. మనం కోరి స్పష్టించేవి. సమస్యలను తయారుచేసేవాడు, తాను తయారుచేసిన

వెంటనే ఆ రికార్డుపై పల్లవములు (Groves) ఏర్పడుతాయి. ఇప్పుడు రికార్డులో ఏర్పడిన పొలము తొలగించాలంటే రికార్డును ముక్కలు చేయడంకన్నా మరో మార్గం లేదు. అలాగే మనసులో ముద్రించబడిన సంకల్ప పల్లవములను తొలగించాలంటే, ఆ వానలను నశింపజేయాలంటే మనసును లేకుండా చేయడమే మార్గం.

మనసు ఎల్లప్పుడు బహిర్ముఖ ప్రజ్ఞ కల్గివుంటుంది. వస్తు ప్రపంచములో అనందం కొరకు ప్రాకులాడుతుంటుంది. శశ్వతమైన ఆనందం ప్రపంచములో ఎక్కడా లేదుగనుక ఒక వస్తువునుండి మరొక వస్తువునకు కోతి కొమ్మకొమ్మకు తిరిగిపట్లుగా ప్రయాణించేస్తూ అలసి సొరిసి నిరాశ పాలవుతుంది.

మనసే మనిషి కనుక మనసును ఆరోగ్యంగా తయారు చేసుకోవడమంటే మనస్ని, మన భవిష్యత్తును తీర్చిదిద్దుకోవడమని అర్థం. ప్రాపంచిక వ్యామోహాలకు లోనైతే పశుప్రాయం మవుతాము. అనంతమైన భగవంతుని గూర్చి చింతిస్తే భగవంతుడే అవుతాము. ఇందులో సంశయమే లేదు. పశుప్రాయుడై దారిదోపిడి చేసి, అమానుషంగా ప్రవర్తించిన కిరాతకుడునూ - జీవకారుణ్యంతో హృదయ నైర్మల్యం కలిగి పవిత్ర రామాయణ ఆదికావ్యాన్ని అందించిన పుణ్యపురుషుడు చాల్మీకియూ ఒకే శరీరములో వున్నారు. మనసు నడకే మనిషి గమ్యాన్ని నిర్ణయిస్తుంది - సృష్టిస్తుంది.

మరి ఈ మనసును ఎలా అంతం చేయాలి? మనసును జాగ్రత్తగా పరిశీలించండి. అది చాలు. అంతకన్నా చేయవలసిందేమీ లేదు. మీరు మనసును పరిశీలించగానే అది ఆగిపోతుంది. అలా ఆగిపోవడంలో శాంతిని పొందగలరు. శాంతి నముద్రంలో వవలించిన మనసువారాయణ చైతన్యమేగాని మనసు కానేరదు. అక్కడ మనసుకు స్థానం లేదు. అది ముఖ స్థానము. అనుభవించండి; ఆనందించండి; తరించండి; తరింపజేయండి. మనసును పొంది మానవుడవయ్యావు. మనసును దాటి మాధవుడవుతావు.

-: అవతోమాసద్గమయ :-

క్షీరసాగర మథనం

రాతిలో ప్రతిధ్వనించే శబ్దము శిల్పము. శబ్దములో ప్రతిబింబించే శిల్పము సంగీతము. పదకూర్పులో ప్రతిఫలించే శిల్ప సంగీతమే సాహిత్యము.

రాతిలోని మాటలు శిల్పి వినగలడు. సంగీతములోని శిల్పాన్ని గాయకుడు చూడగలడు. సాహిత్యములోని శిల్పసంగీతాన్ని కవి పాసం చేయగలడు. అన్నిటిలోని అంతర్య సౌందర్యాన్ని వేదాంతి జీర్ణించుకోగలడు.

శిల్పి మనసులోని శిలానైపుణ్యం, గాయకుని గళంలోని గానమాధుర్యం, కవిహృదయంలోని సాహిత్య సందనవనం, వేదాంతి నిర్మల అంతఃకరణంలోని ప్రసన్న ప్రశాంత మందహాసం, కన్నీటితో నిండిన మానవ జీవన వీధులలో పన్నీటి జల్లులు కురిపించక మానవు.

సంకుచిత బాహ్యదృష్టిగలవారికి కళలలోని ఔచిత్యం అర్థం కాదు. అంతరంగిక సౌందర్యం గలవారికే కళలలోని కమనీయత గోచరిస్తుంది. కళాత్మక జీవాకి సాంకేతిక పరిజ్ఞానము వునాది. సర్వ కళలకు నిలయమై, భావగర్భితమై, కళాతీతమై అప్రమేయ అనూహ్య అంబారి వీధుల్లో వెలుగు వేదాంత శాస్త్రము తత్సంబంధిత సాంకేతిక పరిజ్ఞానము లేనివారికి అవగతము కాదు. అర్థం చేసుకోలేనివారి మనస్సులలో అపార్థం తలయెత్తే అవకాశం లేకపోలేదు.

పురాణేతిహాసములలోని సన్నివేశాలు, ఉపనిషత్తులలోని కథలు, సంఘటనలపై ఆధ్యాత్మిక అవగాహనతో నిర్మించిన నత్యశిల్పాలు విష్ణుపురాణంలో గోచరించే క్షీరసాగర మథనం పై కోవకు చెందిన సజీవ రాత్రిక శిల్పము. పాధకుని అంతర్యంలో ఆత్మ సామ్రాజ్యాన్ని చేజిక్కించుకొనుటకు చేయు ప్రయత్నమే క్షీరసాగర మథనంలోని రాత్రిక అవగాహన.

రాక్షసుల భయంకర రాడులకు నిలువలేని దేవతలు భగవానుని ఉపదేశమునే క్షీరసాగరాన్ని మథించి, అమృతాన్ని వెలికి తీయుటకు రాక్షసులతో ఒక ఒడంబడిక నేర్పరచుకొనుటకు, దానవుల సహాయంతో పాలసముద్రాన్ని చిలికి, అందుత్పన్నమయ్యే అమృతాన్ని పానంచేసి, దేవతలు చిరంజీవులై తమనరి రాక్షస సంహారము గావించుటకు సభకము నిర్మించుకొని, పంథ చేసికొంటారు.

క్షీరసాగరాన్ని మథించేందుకు మంధర వర్షలాన్ని కవ్వముగా, వాసుకి అనే వర్షాన్ని త్రాడుగా ఏర్పరచుకొని ఒకవైపు దేవతలు, మరియొకవైపు రాక్షసులు లాగసాగిరి. ఇలా జరుగుతుండగా మధ్యలో ఎన్నో అద్భుతములు, అశ్చర్యవస్తువులు, బయల్పడెదలినవి. అయినను వారు ఆ మహాకార్యాన్ని అంతటితో ఆపలేదు. అమృతము లభించటమే వారికి కావాలి. వారి శ్రమకు ప్రతిఫలం లభించే సమయము ఆనన్నమయినది. మంధర వర్షలానికి తాడులా కట్టబడిన వాసుకి మథనరాపిడికి అరిపిపోయి బాధలో భయంకర విషాన్ని వెళ్ళగక్కింది. ఆ విషగాలులకు భయగ్రస్తులై, చెల్లాచెదరవుతున్న రాక్షస సమూహము కైలాసనాథుడైన శంకరుని శరణుజొచ్చి రక్షణకై ప్రార్థిస్తారు. దయాళుయుడైన శంకరుడు భరింపశక్యముగాని ఆ విషాన్ని తన అరచేతిలో మంచుకొని, వివాళకరమైన ఆ గరళాన్ని పారవేయడం ఇష్టంలేక తానే పానం చేస్తాడు. భక్తులను రక్షించడానికి త్యాగభావంతో శంకరుడు విషాన్ని పానం చేయగా, ఈ విపత్కర పరిస్థితిని గాంచిన ఉమాదేవి భయకంపితురాలై తనభర్తకంతాన్ని నోక్కినట్టుకొంటుంది. అలా మ్రొంగుడుబడనివిషంకంఠములో నిలిచి, కమిలి, వీలినర్థంగా సూరుతుంది. దేవదానవులు మఱల పాలసముద్రాన్ని చిలకడం ప్రారంభిస్తారు. ఈసారి అమృతం వుద్భుంది. అమృతం పానం చేసినవారు అమరులౌతారు.

తాత్త్విక అవగాహన, భావసాందర్యము, అలంకార శిల్పము తెలియనివారు ఈ కథలోని స్వరస్యాన్ని గ్రహించలేక మిడిమిడి జ్ఞానంతో మహర్షి వాఙ్మయము అర్థరహితమైనదని అనందర్క, అప్రస్తుత ప్రసంగాలు చేస్తుంటారు.

పాలసముద్రమంటూ స్థూలంగా ఒకటుంటే అది ఎలా తయారయింది? సముద్రమంత క్షీరాన్ని అందించిన గేదెలు, అవులు ఎక్కిడ? మేఘాలు జలాన్ని నర్దించునట్లు పాలను కుమ్మరించే క్షీరమేఘాలు గతంలో ఉండేవా? ఒకవేళ అలా జరిగే ఉంటే రసాయనిక ప్రక్రియ ద్వారా ఆ పాలు పెరుగుగా మారదా? ఇలా ఆలోచిస్తుంటే మనమొక పూడిక తెలియని అగాధంలో పడిపోతాము.

ప్రతిమానపునిలో చెలరేగే కల్లోలతరంగాలకు అలవాలమైన మనసే ఒక సముద్రము. తత్త్వచింతనగల సాత్త్విక మనసే క్షీరసాగరము. ప్రతిసాధకుడు అంతరంగిక శోధనచేసి అమృతత్వాన్ని సాందటమే క్షీరసాగర మథనంలోని అంతర్యం. క్షీరసాగరమనే మనసులో మంధర వర్షతమనే బుద్ధిమంచాలి. (మన + ధర = మనసును ధరించునది. నడుపునది బుద్ధి) మంధర వర్షలానికి అహంకారమనే వాసుకిని తాడుగా అమర్చాలి. ప్రతివ్యక్తిలోని దైవాసురగుణాలే దేవదానవులు. ఒకవైపు దైవగుణాలు, మరియొకవైపు అసురగుణాలు, అహంకారాన్ని వట్టి చిలకడం అనే ధ్యానాన్ని కొనసాగించాలి. ప్రారంభ దశలో ఎన్నో పిడ్డులు కలుగవచ్చు. శంఖారావం, ఘంటానాదం, మురళీగానంలాంటి శబ్దాలు వినిపించడం, దూరదర్శనం, దూరశ్రవణం లాంటి శక్తులు కల్గటం, అద్భుత దృశ్యాలు కనిపించడం జరుగవచ్చు. అయినా అమృతానుభవానికి వీటిని త్యజించక తప్పదు. ఇలాగే ధ్యానం కొనసాగించగా అమృతత్వం సద్దించేముందు అహంకారములో ఇమిడియున్న చివరి కొద్దిపాటి వాసనలుకూడ వెళ్ళగ్రక్కుటం జరుగుతుంది. అయితే ఆ వాసనా ప్రభావం మనసును, హృదయాన్ని తాకకుండా చూచుకోవాలి. అహంకారము సమూలంగా నశించి, మనసులోని వాసనలు ప్రక్షాళనం కాగానే ఆత్మదర్శనం అవుతుంది. ఆత్మానందమే అమృతపానం. అమృతపానం చేసినవారు అమరులౌతారు. ప్రతిఒక్కరు అమృతసిద్ధిని పొంది అమరులగుటయే ఈ క్షీరసాగర మథనంలోని సందేశాత్మక సమన్వయ సారాంశము.

జాతాశుక్లం పానంచేసిన శివుడు త్యాగపురుషుడు. పరుల కొరకు తాను విషాన్ని పానం చేశాడు. శివుడు త్రినేత్రుడు. అతని మూడవనేత్రం తెరువబడగానే, ఎదుటనున్న వస్తువులు, వ్యక్తులు భస్మీకరమవుతాయి. మూడవనేత్రమనేది ప్రతివ్యక్తికి ఉన్నది. అదే జ్ఞాననేత్రం. జ్ఞానచక్షువు తెరువబడగానే మనకు గోచరమయ్యే ఈ జగత్తు అదృశ్యమవుతుంది. జ్ఞాన తేజస్సులో అజ్ఞానాంధకారము వలన చలించుచు ఉంది. అదృశ్యమైన నామరూపాత్మక ప్రపంచము స్థానే పరమాత్మ దివ్యధర్మము గోచరమై “వాసుదేవ స్సర్వమితి” అన్న అనుభూతి కలుగుతుంది. ఆ అనుభూతిలో అజ్ఞాన మేఘాలు చెదరిపోతాయి. ఆనంద జల్లాలు కురుస్తాయి.

- తమసోమా జ్యోతిర్గమయ -

ఓం తత్ సత్

సనాతన ధర్మపథం

మానవ జీవితానికి ప్రధాన లక్ష్యాలు ధర్మార్థకామమోక్షాలని హిందూధర్మం నాక్కి చెబుతుంది. దీనిలో అర్థకామాలు రెండూ మానవులకు పశుపక్ష్యాదులకు సమాన ధర్మాలు. ఈ వస్తు ప్రపంచములో ఆహార నిద్రా మైథునాలకు సంబంధించిన సుఖాన్వేషణ కామం అనే పురుషార్థానికి సంబంధించినది. తాను సంపాదించిన వానిని భవిష్యత్తుకోసం భద్రపరచుకొనడం అర్థం అనే పురుషార్థానికి సంబంధించినది. ఈ రెండు మానవులకు, పశుపక్ష్యాదులకు కూడా సమానమే.

అయితే మానవుడికి నిజ్ఞానం ఉండటంచేత ప్రతి పని వివేకంతో (Intellect) చేస్తాడు. పశు పక్ష్యాదులు వాని వాని సహజాతంతోను (Instinct) ఉద్రేకాలతోను పని చేస్తాయి. మానవుడు బుద్ధిబలంతో ఆలోచిస్తాడు. పశువులకది లేదు కాబట్టి ఆలోచించలేవు.

కుక్కకు కాస్త తిండిపడేస్తే ఆ పడేసిన పాడిపల్ల విశ్వాసం కలిగుంటుంది. అవిశ్వాసంతో వుండలేదు. కానీ మానవుడు అవిశ్వాసంతో కూడా వుండగలడు. అలా వుండడానికి, వుండకపోవడానికి ముందు ఆలోచిస్తాడు. మానవుడికి పశువుకి మధ్య బుద్ధి అనబడే వ్యత్యాసం ధర్మ ధర్మాల మధ్యగల వ్యత్యాసాన్ని తెలుసుకోగలడు. ఈ బుద్ధి మానవుడి కొక ప్రత్యేక వరం. ఈ ప్రత్యేక ధర్మాన్ని కలిగిన మానవ శరీరానికి ధర్మక్షేత్రమన్న పేరు కూడా వుంది. ధర్మం అన్నది మనసుకు సంబంధించినది. దేశకాలాదులమబట్టి మార్పు చెందుతుంటుంది.

ఇతర మతాల్లో ధర్మాన్ని ఒకే ఒకవ్యక్తి చెప్పారు. శాసింపాడనే అనవచ్చు. వారివారి మనసులలో ఊహించుకొని, బుద్ధితో ఉద్బోధించుకొని, జీవకారుణ్య భావంతో చెప్పారు. నిజానికి మానవుని మనసు పరిపూర్ణమైనట్టిది కాదు. అలాంటి మనసు పరిపూర్ణమైన ధర్మాన్ని ఎలా బోధిస్తుంది? అందుచేతనే

సనాతన ధర్మవర్ణం

కేవలం మనోమితమైన ఇతర మతాలు, అవి బోధించే ధర్మాలు ఆనంపూర్ణమైనవిగా నవ్వడమైన మానవునికి విచారాన్ని కలిగిస్తాయి. కారణం మార్క్సిస్ట్ (ఫ్రాయిడ్ విజ్ఞానవంతుడైన మానవునికి విచారాన్ని కలిగిస్తాయి. కారణం మార్క్సిస్ట్ (ఫ్రాయిడ్ లాంటి మేధావుల విమర్శలకు క్రైస్తవ మతం గురికావలసి వచ్చింది. పరమ పురుషుడైన మేడ్వాన్ని గురించి ప్రస్తావించే ధర్మం, జ్ఞాననైతికత ఆ మతానికి లేకుండా పోయింది. కాని సనాతన ధర్మం అలాంటిది కాదు. అది సంపూర్ణమైన ధర్మం. అది మేడ్వాన్ని గురించి చెబుతుంది. జీవుని దేవునిగా, పరుని వారాయణునిగా మారుస్తుంది.

ప్రతి వ్యక్తి తాను ఆనందంగా వుండాలని, నిత్యుడుగా, పరిపూర్ణుడుగా జీవించాలని ఆశిస్తుంటాడు. అవి లభించకపోతే అతనికి తీరని దుఃఖం కలుగుతుంది. కారణం ఏమిటి? అవి అతని స్వరూప స్వభావాలు కావటమే. మరి తన సహజ స్వరూపమైన ఆనందం ఎలా లభిస్తుంది? మోక్షప్రాప్తి ద్వారానే. ఆ మోక్షప్రాప్తితో తరించమనే హిందూధర్మం బోధిస్తుంది. నీవు పరిపూర్ణుడవు; కాళ్ళకుడవు; ఆనంద స్వరూపుడవు అని బోధించేది సనాతన ధర్మమొక్కటే.

మరేతే ఈ సనాతన ధర్మం ఎక్కడిది? వేదం చెప్పినదే. ఈ వేదానికి కర్త ఎవరు? నీ మానవుడు కాదు. అవి అపారమేయాలు. అవి సృష్టికే పూర్వం ఎప్పటినుంచో ఉన్నాయి. అవి పరమసత్యాలు. సత్యం సృష్ట్యేదిననుంచే ఉండవచ్చును మహర్షులు. “స్యూటన్” అనే శాస్త్రజ్ఞుడు భూమ్యాకర్షణ సిద్ధాంతాన్ని తెలుసుకున్నాడు. దాన్ని సృష్టించలేదు. అది అతనికి పూర్వమే వుంది.

సత్యమే దేవుడు. దేవుడంటే ఎవరు? అతని కోసం ఎక్కడి కెళ్ళాలి? చర్చికా, మసీదుకా, దేవాలయానికా? నిజానికి ఎక్కడికీ వెళ్ళనవసరం లేదు. ఎక్కడెక్కడా తప్పక ఉన్నాడు. ఒక వ్యక్తి ఏదైనా అడిగితే తన అనుభవంలో వున్నదే అడుగుతాడు. దేవుణ్ణి గురించి అడిగితే, తన అనుభవంలో వుండబట్టే అడుగుతున్నాడు. “భగవంతుడు నాలోనే వున్నాడు. కానీ నాలో దట్టమైన అజ్ఞానపు సొరలుండుటచేత అతడు నాకు తెలియడంలేదు. అజ్ఞానం నా దృష్టిని అడ్డగించటంచేత నేనా భగవంతుని చూడలేకున్నాను. రజ్జు సర్పభ్రాంతి

వంటిది నన్ను వేధిస్తోంది. “నీవు శరీరానివి కావు. నిత్య, శుద్ధ, బుద్ధ, ముక్తస్వరూపుడవు” ఇలా బోధిస్తుంది సనాతన ధర్మం.

“అదిమానవుడు చేసిన పాపానికి మనమంతా శిక్ష ననుభవిస్తున్నాం” అంటుంది బైబిల్. ఎవరో పాపం చేస్తే మనం శిక్ష అనుభవించడమేమిటి? ఇది అలోచించవలసిన విషయం. ఒకరు చేసిన పాపాలకు మనం వారసులమయితే, అలాగే మరికొందరు చేసిన పుణ్యాలకు కూడా మనం వారసులం కావాలి....” ఏమిటి అన్వయం ధోరణి? ఎవరి మద్దరించడానికి అనాలోచిత, అశాస్త్రీయ ప్రవంగం? పాపుల మద్దరించడానికి ప్రేమతో తన కుమారుడైన విసుక్రిస్తును సంపాదించు బైబిల్ భగవంతుడు. ఏమి నివసించి 1988 సంవత్సరాలు గడిచాయి. అంతకు పూర్వం ఎన్నో యుగాలు గడిచినట్లు ఆ బైబిలే చెబుతుంది. అలాగే యుగయుగాలుగా పాపులు జన్మిస్తుంటే, తన కుమారుని వంటి వాళ్ళని పవిత్రులుగా మార్చాలన్న సంకల్పం సోమరితనం వల్లనో, కఠినత వల్లనో, ఆ దేవుడికి 1988 నది పూర్వం కలుగలేదు. ఇక అంతకు ముందు పాపుల గతేమిటి? సమయస్ఫూర్తి, జ్ఞానదృష్టి, ప్రేమ హృదయం లేనివాడు పరమాత్మ కాలేదు.

ఇరుగు పొరుగును ప్రేమించమని బైబిల్ చెబితే, సమదర్శనం కావాలంటుంది భగవద్గీత. మానవుడు పాపి కాదు. పరమాత్మ స్వరూపం, అమృత స్వరూపం. అన్నిటిలో అందరిలో భగవంతుడున్నాడు గనుక, ప్రతిదాన్ని సమభావంతో చూడాలని, ప్రేమించాలని చెబుతుంది సనాతన ధర్మం.

అధర్మం హెచ్చినపుడు తాను అవతరిస్తానన్నాడు భగవంతుడు. ధర్మాన్ని రక్షిస్తానన్నాడు. దేశంలో భూతబలి, జీవహింస చూడలేక, మతం సేరిట జరిగే మారణ హోమాన్ని చూసి భరించలేక జీవకారుణ్య బుద్ధితో బుద్ధుడవతరించి, బౌద్ధమతం బోధించాడు. ఆ తర్వాత నాస్తిక మతం ప్రబలింది. ఆదిశంకరాచార్యులవారు అవతరించి బౌద్ధాన్ని ఖండించి అద్వైతాన్ని ప్రబోధించారు.

ముస్లిం పరిపాలనలో మన సంస్కృతి బాగా దెబ్బతిన్నది. అందుకు సామనాథ దేవాలయ ఉదంతం చాలు. ఆ కాలంలోనే భక్తి మార్గం ప్రబలింది. జ్ఞానదేవ్, తుకారాం, పురందరదాస్, జయదేవ్, తులసీదాస్, మీరాబాయి, కబీర్, చైతన్యమహాప్రభువు లాంటి భక్తులవతరించి ధర్మాన్ని రక్షించారు. అంగ్ల పరిపాలన దోషవల్లనూ, లార్డు మెకాలే పాశ్చాత్య విద్యా విధానంవల్లనూ మన సంస్కృతి మరల కుంబువడింది. తిరిగి దానిని బాగుచేయడానికి రామకృష్ణ వివేకానందులు అవతరించారు. ఇలాగ మన సనాతనధర్మం ఎప్పటికప్పుడు మహాత్ముల చేత పువరుద్దరింప బడుతూనే వుంది.

ఇతర మతాలలోకి వెళ్ళిన మన సోదరులు తిరిగి సనాతన ధర్మాన్ని ఆశ్రయించడమనే ఈ పునరాగమన కార్యక్రమం కాలానుగుణంగా నిర్వహించింది. అన్నవ్యస్తంగా తయారైన ఒకానొక వ్యవస్థను మనం సరిచేసుకుంటున్నాం. హిందూధర్మాన్ని ధిక్కరించి అన్య మతాలను ఆశ్రయించినవాళ్ళు రెండు మతాలలోని విషయాలను, రహస్యాలను కూలంకషంగా అర్థంచేసుకొని చేరారా? కావేకాదు. ఏవేవో ఆశంకుల్ బడి వరధర్మాన్ని ఆశ్రయించారు. ఇప్పుడు తమ తప్పు తెలుసుకొని తిరిగి తమ హిందూధర్మమే అన్నిటికన్న పవిత్రమైనదని అందులోకి వస్తున్నారు. అందుచేతనే ఈ పునరాగమన కార్యక్రమం మహా పవిత్రమైనదిగా భావించాలి. విశ్వహిందూశరీరవల్ వల్ల, యిది వరలో జరుగనిది ఇప్పుడు జరుగుతోంది. తిరిగి మనలో కలుసుకున్న సోదర సోదరీమణులను హృదయ పూర్వకంగా ఆశీర్వదిస్తాం. హిందూ ధర్మం ప్రతి వ్యక్తినీ తన ఆత్మీయత కోసమే పాటుబడమని బోధిస్తుంది.

— అసలమా సద్గమయ :-

నిరాకారుని ఆకారము

తెర తొలగింది. పాత్రలు పలికాయి. కథ నడిచింది. గాథ ముగిసింది. ఇది నాటకం.

జన్మ వచ్చింది. బ్రతుకు కదిలింది. యాత్ర సాగింది. చితి రగిలింది. ఇది జీవితం.

కాలమనే ఎడారిలో చరిత్ర ఇసుకతినెల్లపై కొందరి అడుగుజాడలు కనిపిస్తాయి. కొందరివి మాసిపోతాయి.

నాటకం ప్రదర్శించాలంటే దానిని నడిపించే దర్శకుడుండాలి. కంటికి కనిపించక పోయినా ప్రతి పాత్ర పోష భావ విన్యాసాలలో అతడే తొంగి చూస్తున్నట్లు తెలుస్తుంది. అలాగే జన్మ వచ్చిందంటే దానిని ప్రసాదించినవాడు, నడిపించేవాడు ఒకడుండాలి. అతని అదృశ్య హస్తం ప్రతిచోటా కనుమరుగై కదుల్తూ వుంటుంది. అతడి ఆధీనంలో ఉన్న చట్టాలే ఈ విశ్వాన్ని సరిస్తున్నాయి. అతని దీవెనలే దిక్కు తోచని మానవులకు వెలుగుబాటను చూపించే దివిట్టై యున్నాయి. అతడే భగవంతుడు. పరమాత్మ.

మరి అతడెక్కడున్నాడు? అతడంటూ వుంటే అంతటా వుండే వాడై యుండాలి. ఒకచోట వుండి మరొకచోట లేనట్లయితే అతడికి తన స్వప్తి జ్ఞానమంతా సంపూర్ణంగా లేదని అర్థం. స్వప్తిజ్ఞానమంతా ఆపొడిచి లేనివాడు స్వప్తిని ఎలా తయారుచేయగలడు? అలా తయారు చేశాడంటే అతడికి స్వప్తిజ్ఞానమంతా కావాలి. స్వప్తిజ్ఞానమంతా వున్నదంటే వాడు సర్వత్రా వ్యాపించియుండాలి. “సర్వతః పాణి పాదం తత్” మరి అంతటా తనే వ్యాపించియున్నప్పుడు స్వప్తిని ఎక్కడ చేయగలడు?

సృష్టి భగవంతుడు చేస్తే భగవంతుని ఎవడు సృష్టించాడు? ఈ సృష్టి స్థితియేలా చేస్తున్నప్పుడు ఆ భగవంతుడు ఎక్కడున్నాడు? అతడు స్వర్గంలో వుంటే స్వర్గాన్ని తయారుచేసిందెవరు? అనలు ఈ ప్రపంచాన్ని భగవంతుడు ఎందుకు సృష్టించాడు? ఈ సృష్టి వెనుక తన మనోభావమేమిటి? ఈ విషయాల్ని దృష్టియందుంచుకొని ఆలోచించినపుడు సృష్టికర్త నిజంగా సృష్టి చేసేపున్నట్లయితే అపరిపూర్ణుడు కనుకనే అతనికి కోరిక కలిగి ఈ సృష్టి చేశాడు అని అంగీకరించక తప్పదు.

ఒక స్థాయిలో మానవునికి సృష్టివాదము తృప్తినిచ్చినా మేధావు పెరుగుతున్న కొద్దీ “చైతన్యం విరాజిల్లుతున్నా” చైతన్యం తప్ప మరొకటి లేదనే అవగాహనకు రాకతప్పదు. అందుచేతనే సంపూర్ణ జ్ఞాన స్వరూపులైన మహర్షులు స్థాయి భేదాన్నిబట్టి తత్వబోధ చేస్తూ వచ్చారు. ప్రారంభదశలో నున్న విద్యార్థికి ఈ సృష్టి భగవంతుని క్షేదాజనితమని తెలిసి, అదే విద్యార్థి ఆధ్యాత్మికంగా పెరిగినపుడు అనలు సృష్టి జరుగలేదని, భగవంతుడొక్కడేయున్నాడని, దృష్టి నవరించుకొంటే సర్వం బ్రహ్మమయమని తెలియజేసారు.

దేశ కాలాదులను దృష్టిలో వుంచుకొన్నప్పుడే మనం ఈ సృష్టిని మాడగలుగుతున్నాం. దేశకాలాలు మానసిక భావాలే (Concept) కాని, మరొకటి కాదని మనకు తెలుసు. మనసు లేనిచోట అవిలేవు-మనసు బాగ్యుతిక రాగానే దేశకాలాదులలో తెలిసినచే ప్రపంచము మనోకల్పితమే కాని మరొకటి కాదు. ప్రపంచాన్ని సృష్టించేది, ప్రళయమునందు రయించేది మనసే.

మనసుయొక్క దృష్టిని మార్చాలి. దానికొక అవగాహన కల్పించాలి. మనసును ఈ భ్రాంతినుండి చైతన్య స్థాయికి తీసుకువెళితే కాని మానవునికి శాంతి లభించదు. ఇలా మనసును చైతన్యంచేపుకు మరలచడమనే ప్రక్రియకు “ఉపాసన” అని పేరు.

అయితే ఆ చైతన్యాన్ని, ఆ భగవంతుని ఎలా ఉపాసించాలి? అతడు వగులుమా? విధులుమా? అతడు ఆకారుడా? నిరాకారుడా? అంతలానిండి విడిచిపెట్టిన భగవంతుని ఒకరాయిగానో, చిత్రముగానో, ప్రతీకోపాసన

వేయడం అనివేకముని ప్రపంచ ప్రసిద్ధిగాంచిన మతాలు చెబుతున్నాయి. నిరాకారునికి ఆకారం కల్పించడం అనివేకముని ఆ మతస్థుల అభిప్రాయం.

నిజమేమిటి. రాయి, చెట్టు, బొమ్మ, పుట్ట భగవంతుడు కావడానికి పిలువేడు. రాయి భగవంతుడుకాదు. కానీ భగవంతుడు రాలిలో కూడా వున్నాడు. సర్వవ్యాపి అంటే విగ్రహాలుతప్ప మిగతా ప్రదేశమందు ఉన్నాడని భావమా? రాయి దేవుడంటేతప్పు. అది అజ్ఞానం. కాని రాలిలో కూడా దేవుడున్నాడని గ్రహిస్తే అది సమ్యక్ జ్ఞానం.

బ్రహ్మమీమాంస దర్శనమునందు వ్యాసభగవానుడు “బ్రహ్మ దృష్టి రుత్కర్తౌ” అని సెలవిచ్చారు. విగ్రహములందు బ్రహ్మ భావాన్ని కలిగియుండు. కానీ బ్రహ్మమందు విగ్రహాన్ని భావించకు, ఆవిష్కరించకు అని ఆర్థం.

విగ్రహారాధన తప్పు అని వాదించే ఇతరమతస్థులు కూడాను అవగాహన లేకనే విగ్రహారాధన మూర్ఖంగా చేయుచున్నారు. కొయ్య ముక్కలలో చేసిన శిలువ ఎలా పవిత్రమైంది? అది విగ్రహారాధనకాదా? కొయ్యముక్కను చైతన్యంగా భావించడంకాదా? భగవంతునిపే నీకున్న భావానికి అది ప్రతీకము కాదా! మసీదులో కదులుతున్న “పేర్” ప్రతీకోపాసన అనిపించుకోదా?

బాహ్య ప్రపంచమునందు నామరూపాలకు అంకితమై వున్న మనసును నామరూపాలను ఉపాసించే మార్గంలోనే శుద్ధిచేసి బ్రహ్మ భావంలో రయించేయాలి. అదే విగ్రహారాధనలోని విశిష్ట సందేశం. ప్రతీకములో భగవంతుని దర్శించే జ్ఞానము పరిపడగానే తనచుట్టూనున్న ప్రపంచములోను, వ్యక్తులలోను, వస్తువులలోను ఆ చైతన్యమునే దర్శిస్తూ, అందులోనే రయిస్తూ “నికమే అద్వితీయంబ్రహ్మ” అనే భావనతో తరించడమనే అద్వైత ఆధ్యాత్మిక సాధనిర్మాణానికి ప్రతీకోపాసన వునాది.

భక్తి అంటే ఆక్రందించడమూ కాదు. యాచించడము అనలే కాదు. స్వతరేక పరిస్థితి కాదు అంటారు స్వామిరామతీర్థ. భక్తి అంటే ఒక వర్ణనాతీతమైన సమత్వ బుద్ధి; ఉజ్జ్వల మాధుర్యం; దివ్యపారవశ్య సంజనితమైన నిర్లక్ష్యం. భక్తింటే సమస్తములో వాసుదేవుని దర్శించడం. ప్రతివస్తువులోనీ ఆత్మను దర్శించడం. సృష్టిఅంతయూ సాందర్యమే, ఆ సాందర్యం వేనే యనెడి అనుభూతినిసాందర్యమే భక్తి.

చావును చంపేస్తా?

పుట్టడమంటూ జరిగింది గనుక చావక తప్పదు. ఈ చావుపుట్టుకలమధ్య విలసిందే జీవితం. జీవి పొందే అనుభవం పొరమే జీవితము. అనుభూయం భారమే జీవనము.

శరీరకంగా మనిషి ఒకేసారి పుడతాడు. అలా పుట్టిన శరీరాన్ని ఒకేసారి వదుల్తాడు. కాని వ్యక్తి రక్త మాంసాలతో నిండిన పాంచభౌతిక శరీరమేకాదు. తనలో మనోబుద్ధులున్నాయి. అవి కల్పించే కోరికలు, సంకల్పించే యాశ్చర్యములు మనిషిని బంధించి నిరంతరము పుట్టుకను అందిస్తున్నాయి. చావును ముందుంచుతున్నాయి. ప్రతి వ్యక్తి యీ విధంగా నిత్యము అనేకసార్లు పుడతాడు. ఎన్నిసార్లు పుడతాడో అన్నిసార్లు మరణిస్తాడు. ఈ చావు పుట్టుకలు నిత్యజీవితంలో సంభవిస్తాయి. వీటిని అర్థం చేసుకునే నిమిత్తం తాత్కాలిక జనన మరణాలుగా పిలుచుకుందాము. జీవిస్తున్న ప్రతి వ్యక్తికీ యీ తాత్కాలిక జనన మరణాలు తప్పవు. మనస్సులో ఒక ఆలోచన రాగానే నాలో యీ ఆలోచన పుట్టింది అంటాము. ఎంతవరకు యుంటుందో ఆలోచన? కాలంలో కదిలింది గనుక కాలంలో లయిస్తుంది. కనుక పుట్టిన సంకల్పం వశించివది. ఇది అవినాశ్య జీవన వత్సరం.

మరి శక్త్యర జనన మరణ మేమిటి? పుట్టిన శరీరాన్ని గతించిన తరువాత చితికి అవ్వగించడము చావు అయితే యిలా చచ్చే శరీరానికి గల పుట్టాడే జననము. జన్మించినది మొదలు మరణించునంతవరకు మనస్సు అనేక వర్యాయాలు పుడుతూ చస్తూ యున్నప్పటికీ తనకు గలిగే శరీరక మృత్యువునుగూర్చి చింతిస్తూ మనస్సు భయకంపితమవుతుంటాడు. చావును గూర్చి భయపెందుకు? నిన్ను చంపే అవకాశాన్ని చావుకు యిచ్చిందెవరు? అనచావునిన్ను చంపగలదా? నిన్ను చావు అంటగలదా? మంటగలవగలదా? అలాచూస్తే అది యోగిక పెద్ద లంబ, రుచితెలియని వంట.

ఏది ఎలాఉన్నా చావకూడదనేది ప్రతివ్యక్తి ఆంతర్యములో కదిలే
 ఆలోచన. చావాలంటే అందరికీ భయమే. ప్రపంచములో నిత్యము ఎందరో
 మరణిస్తున్నారు వారి విషయములో మనము దుఃఖిస్తున్నామా? లేదు. ఎందుకని?
 వారు మనవాళ్ళుకాదు. మంచిది. మన బంధుప్రీతికి శతకోటి వందనములు.
 ఇప్పుడు తెలిసినది; చావంటే మనకు భయంలేదు. మనవాళ్ళు చస్తే బాధ;
 చచ్చిరంటే భయము కలుగుతుంది. ఇది ఎంత వాస్తవమో ఆలోచిద్దాము.
 మనము చావు నుండి తప్పించాలనుకుంటున్న మన కుటుంబీకులు మనలో
 సహా ఆగ్ని ప్రమాదంలో చిక్కుకున్నారనుకోండి. భయంకరమైన ఆ
 ప్రమాదమునుండి తప్పించుకునే సందర్భములో మన ప్రాణము మనకు
 ముఖ్యమనిపిస్తుందే గాని మనవాళ్ళు ఏమవుతున్నారనే ప్రసక్తే రాదు. ఆస్పదేం
 జరిగింది? మనము నిలవాలనే ఆతురతలో మనవాళ్ళ చావు కూడా మనకు
 నిర్లక్ష్యమే అయింది. కనుక మానవుడు ఎవరు చనిపోయినా జీవించగలడు.
 తాను చస్తాడంటే భరించలేదు. మరి తనలో చచ్చేదేమిటి? శరీరము. మరి ఆ
 శరీరములోనే ఒక అంగము క్రుశ్చి నశించునపుడు ఆ అవయవాన్ని ఇండించి
 పేసేనా? తాను బ్రతకగలడని వైద్యుడు సూచించగానే తాను జీవించడానికి
 శరీరములో ఒక అవయవాన్ని త్యాగము చేయడానికి కూడా వ్యక్తి వెనుదీయడము
 లేదు. ఒక అవయవము దూరము కాగానే తన బ్రతుకు సమాప్తం కాలేదు.
 శరీరములో ఒక అంగమునకు ఎంత ప్రాధాన్యతయున్నదో మరో అవయవానికి
 కూడా అలాంటి ప్రయోజనమే యున్నది. కనుక చావు అవయవానికి
 సంబంధించినదికాదు. సర్వాంగములు నాకు ఉపకరిస్తున్నవి. ఒక అవయవము
 రోపించుట వలన నా మనుగడకు భంగము పాటిల్లనపుడు యథార్థానికి నా
 మనుగడకు శరీర క్షయ పతనావస్థ దోషాలకు సంబంధము లేదు.

దేహానోస్మిన్ యథా దేహే

కౌమారం యవ్వనం జిరా

తథా దేహాంతర ప్రాప్తి

ధీర స్వత నమహ్యతి.

శరీరమునందు బాధ్యము, యవ్వనము, ముదిమి కలుగుచున్నట్లు మరెయొక దేహమును కలుగుచున్నది. వండితుడు దేహ నాశదులను గూర్చి మోహమును పొందడు.

మరి చావంటే భయమెందుకు? అనలు చావు ఎవరికీ కలుగుచున్నది?

నాకు మౌనం కాదు. ఎందుకని? శరీరక మనో బుద్ధులలో కలిగే తాత్కాలిక మరణాన్ని నేను చూస్తున్నాను. చూస్తున్నాను కనుక నేను చావడం లేదు. మరి శాశ్వత మరణ విషయమేమిటి? అదీ అంతే. పెకండు ముల్లు గడియారం చుట్టూ ఒకసారి తిరుగగానే నిముషాలముల్లు ముందుకు నడుస్తుంది. పెకండు ముల్లు పయనించునపుడు లేని అవేదన దాని పర్యవసానమైన నిముషాల ముల్లు చలించడముతో ఎందుకు కలగాలి? మనలో సదా నడిచే తాత్కాలిక మరణాలే కదలి కదలి ఒకనాటి శాశ్వత మరణాన్ని తయారు చేసుకుంటాయి. మరి 'నేను'? నేను సశించే వస్తువుకాదు. "నేను" మరణించడము లేదు. కనుక నీవు మరణించే ప్రసక్తే లేదు. నీ మరణము నా శాంతిని భగ్నం చేయలేదు. నా మరణము? అదికూడా అంతే. అయితే మరణిస్తామా? అయ్యబాబోయ్! మరణించటమంటే నాకు చాలా భయం. ఇంకెందుకు భయం? చావుకు నీకు సంబంధము లేదు. పుట్టిన వానికి మరణమున్నది. నీవు పుట్టలేదు గనుక మరణించేదిలేదు.

దేహ విత్య మవధ్యోయం

దేహ పర్యవ్య భారత

తస్మాత్సర్వాణి భూతాని

నత్వం శోచితు మర్తసి

పర్యవ్రాణం దేహములలో యుండు ఆత్మ నిత్యమైనది. కనుక ఎవరిని గూర్చి కూడా దుఃఖించవలసరం లేదు.

ఈ విషయం నీకు అర్థమయితే బాధలు కలుగవు. భయాలు మిగులవు. ఎన్ను చంపలేని చావుమగూర్చి వదా చింతిస్తూ చావడమెందుకు? యథార్థానికి చావు మనల్ని చంపలేదు. ఈ విషయం మనకు బాగా తెలుసు. అయినా భయం దూరం కావడం లేదు. అంతేకదా! కారణమేమిటి? చావు నాకు కాకపోయినా

చావును తలచుకుంటే నాకు భీతి కలుగుచున్నది. అయితే ఒకటి చేద్దాం. చావును చంపేస్తే? తనిపోయింది. అప్పుడేమి మిగులుతుంది? బ్రతుకు మిగులుతుంది. ఈనాడు బ్రతుకుతూ చస్తున్నాము. చచ్చే లోపల బ్రతకాలి. అర్థం చేసుకోండి. అవగాహనను పెంపొందించుకోండి. అంతఃకరణ శుద్ధి పరచుకోండి. ఆంతర్యంలో లయించండి. ఆనందానుభూతిని పొందండి. అమరులై జీవించండి. అష్టకాములై నిలవండి.

సాధనలకు సాక్షాత్కారానికి సంబంధంలేదు. సాధనల వలన జరిగేది అహంవృత్తి నశించడమే. మరవిక్షేప ఆవరణాదులు తొలగించబడుటయే. అత్మ స్వప్రకాశము, స్వయంప్రకాశము.

అహంవృత్తిని నశింపజేసే దేదైనా సాధనే అవుతుంది. అది జపం కావచ్చు, పూజ కావచ్చు, ధ్యానం కావచ్చు లేదా నేనెవరిననే విచారణ కావచ్చు. భ్యేయవస్తువును తెలుసుకున్న తరువాత అన్ని సాధనలు అవహేళనగానే మిగిలిపోతాయి. గమ్యాన్ని చేరేటంత వరకు ఏ సాధనైనా ఉపకరిస్తుంది. ఒక సాధనకన్నా మరియొక సాధనలో గొప్ప యేమీ వుండదు. ఈ తారతమ్యాన్ని సాధకుని మనస్సు చూస్తుంది. ఏ సాధన ఆచరిస్తున్నామనేది నమస్య కాదు. ఎంత శ్రద్ధాభక్తులతో ఆచరిస్తున్నామనే దానినిబట్టి ఫలం కలుగుతుంది.

నేను ధ్యానం చేస్తున్నానని భావించడంలో అహంవృత్తి చోటు చేసుకుంటుంది. నేనెవరు? అని విచారణ చేయడంలో నేను గనుకనే యిలాంటి విచారణ చేయగల్గుతున్నానని అహం సుగ్రస్తుంది. సాధనలో జనించిన అహంకారం సాధననే వక్రించజేస్తుంది.

మనం అనుకున్నప్పుడల్లా ధ్యానం చేయగల్గుతున్నామా? విచారణ చేయగల్గుతున్నామా? కొన్ని సమయాలలోనే చేయగల్గుచున్నాము. అప్పుడు మౌనమే భగవానుని దయ మనపై వర్షించియుంటుంది. స్వామి దయ మనపై వర్షించుటకు అనుకూలమైన రీతులలో బహుశా మనమనస్సును యుంచుకోని యుంటాము. అదే తెలియని రహస్యము. అలాగాక నిరంతరం స్వామిపైనే ఆధారపడి ఆయనే నడిపాడమకో గలిగి జీవించగలిగితే మనస్సులో తొట్రుపాటులుండవు. అహంకారం ఉదయించదు. సాధనకు అంతర్భూతం కలుగదు. సకాలంలో పత వ్రుతాన్ని పొందగలము.

నేదాంత సందేశం

ప్రపంచ రంగస్థలిపై సరమాత్మ అడంచే నాటకంలో ఒక విచిత్రమైన పాత్రధారి మానవుడు. నాటకంలో తోటి నటులైన సమపక్ష్యదుల వలె గాక తాను వివేకంతో, విజ్ఞానంతో నటన సాగిస్తాడు. ప్రతి మానవుని నటనలో రెండు విషయాలు మనకు గోచరిస్తాయి. తనను వెంటాడుతున్న దుఃఖాన్ని దూరం చేసుకోవాలని, తాను ఆశించే సుఖాన్ని దగ్గర చేర్చుకోవాలని తపిస్తుంటాడు. తాపత్రయపడుతుంటాడు. ప్రయత్నాలు జరుగుచున్నవేకాని ప్రయోజనం కనుపించుటలేదు. అయితే తెలియని దుఃఖంతో, చేతికొందని ముఖంతోదిక్కుతోచక పచ్చివాడలా ప్రయాణం సాగిస్తున్నాడు.

మానవుని స్వభావం మఖమా? దుఃఖమా? మానవుని స్వభావం దుఃఖమే అయితే దానికి తానన్నడు దూరంకాలేదు. స్వభావమే స్వరూపంగా ఉంటుంది. స్వభావం నశిస్తే స్వరూపమే నశిస్తుంది. తియ్యదనం పంచదార స్వభావం. పంచదార నుండి తియ్యదనాన్ని వేరు చేస్తే ఇక అది పంచదార అవిపించుకోదు. స్వభావం నశించడం వలన స్వరూపమే నశిస్తుంది. దుఃఖమే మానవ స్వభావమైతే దుఃఖం నశిస్తే తానే నశిస్తాడు. కానీ తాను నశించాలని ఎవడూ ఆనుకోదు. అదియునుగాక గాఢనిద్రలో సుఖం కలుగుతున్నదే గని దుఃఖం యొక్క జాడ తెలియదంటేదు. కనుక మానవుడు సుఖస్వరూపుడు. దుఃఖం కేవలం మధ్యలో కలిగినది. ప్రయత్నించి వివృత్తి చేసుకోవచ్చు. అయితే అగంతుకముగా వచ్చిన ఈ దుఃఖానికి కారణమేమిటి ?

శరీరమే దుఃఖానికి కారణము

అగ్ని వలన భూమిను ఏర్పడనట్లు దేహమువలన దుఃఖము కలుగుచున్నది. ఎక్కడ ఎప్పుడు పున్నదో అక్కడ పోవున్నది. ఎక్కడ శరీరమున్నదో అక్కడ దుఃఖమున్నది. శరీరమున్నవారెవరూ దుఃఖానికి దూరం కాలేరు. దుఃఖానికి భవిష్యులు దరిద్రులనే తేడా లేదు. రాజుపేదలనే భేదం లేదు. పండిత పామరులనే తారతమ్యం తెలియదు. స్త్రీ పురుషులనే లింగ భేదంగాని, బాల వృద్ధులనే వయోభేదంగాని లేదు. దుఃఖము దృష్టిలో శరీర మున్నవాళ్ళంతా పమానమే.

రాజుకు రాజ్యమున్నా దుఃఖం తప్పడంలేదు. దేశంలో దుర్భిక్షం, శత్రువుల దండయాత్రలు, భార్యాపుత్రులకు కలిగే వ్యాధులు, మరణాలు, తన జీవితంలో వచ్చే నయోమాయులు, ఎదురుచూస్తున్న మృత్యువు-ఇవన్నీ దుఃఖాన్ని పంచి పెడుతున్న వున్నాయి దీనికి కారణం తాను శరీరధారి కావడమే

శాస్త్ర విజ్ఞానం సముపార్జించి, వివేకవంతు డనిపించుకొన్న పండితునికి కూడా దుఃఖం తప్పడంలేదు. ఆకలిదప్పులు, శీతోష్ణములు, జయపజయములు, విష కీటకములు క్షుద్ర జంతువులు-ఇవన్నీ కావలసి సంత దుఃఖాన్ని అందిస్తున్నాయి. కారణం తాను శరీరధారి కావడమే.

చివరకు దేవతలు సైతం ఈ దుఃఖం నుండి విముక్త కాలేదు. వారికి కామక్రోధాలున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అనేక జన్మల సుకృత ఫలంగా సంప్రాప్తించిన ఇంద్రుడి పదవులు- “క్షీణేపుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి” ఆ పుణ్యాం కాస్తా అయిపోగనే విడిచిపెట్టి మళ్ళీ మానవుడుగా భూలోకంలో జన్మించవలసివుంది. ఇంద్రుని చేతిలో వజ్రాయుధం వుంది. ఆపద పున్నప్పుడు ఆయుధం ఎంతైనా అవసరం. రాక్షసులను సంహరించి దేవతలను రక్షిస్తాడు. ఈ బాధలన్నీ వాళ్ళకు ఎందుకు కలిగాయి? వాళ్ళకీ శరీరాలున్నాయి గనుక ... శరీరమున్న ప్రాణికి దుఃఖము తప్పదు. అయితే దుఃఖాన్నిచ్చే ఈ శరీరం ఎందుకొచ్చింది?

శరీరానికి కర్మ కారణము

గత జన్మలో చేసిన కర్మల కారణంగా శరీరం కార్యరూపంలోకి వచ్చింది. స్థూలంగా మనంచేసే కర్మలు ప్రపంచంలో స్థూల ఫలితాలిస్తున్నప్పుడు ఈ కర్మలకు కారణమైన నూళ్ళు వానసల వలన నూళ్ళు ఫలితాలు రాక మానవు. సత్కర్మయొక్క ఫలితం పుణ్య మయితే, దుష్కర్మయొక్క ఫలితం పాపం. పుణ్యకర్మ లాచరించినవారు దేవతా శరీరములను, పాపకర్మలు చేసిన వారు పశు పక్ష్యాదుల శరీరములను, మిశ్రకర్మ చేసినవారు మానవ శరీరములను పొందుతారని శాస్త్ర ప్రమాణము. శరీరం దుఃఖాలయం గనుక కర్మాచరణని పొందుతారని శాస్త్ర ప్రమాణము. శరీరం దుఃఖాలయం గనుక కర్మాచరణని పొందే వీరందరూ బద్ధులే. దుఃఖాన్నిచ్చే శరీరం కర్మ సత్తన కలిగింది. మరి ఈ కర్మకు కారణమేమి?

రాగద్వేషములే కర్మకు కారణము

ఏది లేనందువలన మనకు బాధకలుగుతుందో అది రాగము. ఏది ఉన్నందున మనకు బాధ ఏర్పడుతుందో అది ద్వేషము. మానవ జీవితం రాగద్వేషాలతో పెనవేసుకొని యున్నది. ఈ రాగద్వేషాల వల్లనే కర్మాచరణ, తీరు దుఃఖం కలుగుతున్నాయి. అయితే రాగద్వేషాలకు కారణమేమిటి? అభిమానమే రాగద్వేషాలకు కారణము.

నేను, నాది యనెడి అభిమాన అహంకారాలే రాగద్వేషాలకు కారణము. శస్త్రచికిత్సలో విపులుడైన ఒక గొప్ప వైద్యుడు కొన్నివేల శస్త్రచికిత్సలు చేసి పున్ననలు పొందిననూ, తన బిడ్డకు శస్త్రచికిత్స చేయవలసివచ్చినపుడు -- "గొండీపం సంప్రతే హస్తాత్ గొండీపం చేతి నుండి పడిపోవుచున్నదని - అర్జునుడు చెప్పినట్లు మరొక వైద్యుని పిలిపించి చికిత్స జరిపిస్తాడు. కారణం? అభిమానం. నేను, నాది అనే అహంకారం. అభిమాన అహంకారాలకు కారణమేమిటి?

అజ్ఞానమే అభిమాన అహంకారాలకు కారణము

“అజ్ఞానే నావృతం జ్ఞానం తేన ముహ్యతి జంతమః” అజ్ఞానము చేత చుట్టబడినవారే జీవులు మోహము నొందుచున్నారని శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ భగవద్గీత 15వ అధ్యాయంలో వివరించారు. జీవుడు జ్ఞాన స్వరూపుడు. స్పృష్టి భగవద్గీత 15వ అధ్యాయంలో వివరించారు. జీవుడు జ్ఞాన స్వరూపుడు. స్పృష్టి వియంత. అజ్ఞానావృతమైన జీవుడు తన స్వస్థితిని, స్వరూపమును మరచి, తన హృదయ మందిరములో స్వప్రకాశమై వెలుగొండే ఆత్మదర్శనాన్ని విడచి, అజ్ఞానం దారిచూపుతుంటే, రాగ ద్వేషాలనే గుడ్డుములను కర్మయనెడి వగ్గములో నడిపిస్తూ దుఃఖమనే రథములో అసేనుడై జీవితమనెడి కంటకారణములో ప్రవేశిస్తున్నాడు.

నీవు వెదికే ఆనందం నీలోనే వున్నది. అది అన్వేషిస్తే అంత వట్టిదికాదు. అలకీప్త తెలిసేది. జ్ఞానము నార్జించు. మెడలోనున్న నగ పొయిందనుకున్నావు. వెలికి వెలికి విసుగుచెందావు. నగ అసలు పోనే లేదు. అది మెడలోనే యున్నది. ఇప్పుడు నీవు చేయటం వెతకడం కాదు. వున్నదానినే తెలుసుకోవడం-పొందడం. “ప్రాప్తస్య ప్రాప్తిః”, అది కేవలం జ్ఞానానికి సంబంధించిన విషయం. జ్ఞానము మరొకరి దగ్గర నుండి పొందాలి. జ్ఞానము సంపించువాడు గురు వొక్కడే.

- తమసోమా జ్యోతిర్గమయ -

కర్మయోగ సందేశం

ఉన్న స్థితినుండి ఉన్నత స్థితికి చేరుకోవాలనే ప్రయత్నమే ప్రతిప్రాణి వేయ కర్మల వెనుక దాగియున్న ఆశయం. తనను బంధించిన పంజర కుద్యాన్ని చేధించి స్వేచ్ఛను పొందాలనే చిలుక మనసులోని అంతర్యమే ప్రతిజీవి కర్మవేనుక దాగియున్న ప్రేరణగా తెలుస్తున్నది. నీటిలో చరిస్తున్న చేప ఆ ఆశయంతోనే ఎగరడం నేర్చుకుంది. ఎగిరి ఎగిరి ఆశయసిద్ధి కైచేపగా తన స్థితిని కోల్పోయి పక్షి అయింది. నీలకాశంలో సంచరించే పక్షి తిరిగి తిరిగి అలసే ఇక తిరుగలేక బలహీనమైన తన శరీరాన్ని వీడి బలిష్ఠమైన జంతువుగా మారింది. బుద్ధికుశలతలేని జంతువు ప్రకృతిలో పరిభ్రమించి, మూగబోయిన తన బ్రతుకును నవరించుకొని విజ్ఞానంలో జీవించాలని మనిషియింది.

వివేకవంతుడైన మానవుడు ముక్తపురుషుడు కావాలని, తాను అనుభవిస్తున్న దుఃఖమయ జీవనాన్ని సమాధి చేయాలని పరితపిస్తున్నాడు.

“సహకర్షి త్తేణ మపి జాతు తివృత్య కర్మకృత్” ఏవ్వకీ కర్మ చేయక క్షణమైనను జీవించలేడు. కర్మనన్యాన మనునది ఆచరణ యోగ్యం కాదు. కర్మయోగమునందు స్థిరపడినవాడే కర్మనన్యాసి కాగలడు.

అసక్తితో మనమొక కర్మ వాచరించినపుడు ఆ కర్మద్వారా మనం పొందిన అనుభవం మనసులో నూర్చుతి నూర్చుమైన ముద్రను వేస్తుంది. ఈ ముద్రలనే వేదాంత పరిభాషలో “వాసనలు” అంటారు. మనలోవున్న వాసనల సమనరించే కోరికలు జనిస్తుంటాయి. ఆ కోరికలే మనసులో సంకల్పాల రూపులో నడచి శరీరం ద్వారా కర్మలుగా వ్యక్తమౌతాయి. వాసనలు ఉన్నతంగా వుంటే మనసులో సత్సంకల్పాలు లభిస్తుంటాయి. సత్సంకల్ప లాచరించే స్థితి కలుగుతుంది. వాసనలు నీచంగా వుంటే మనసులో క్షుద్రభావాలు కలిగి అమానుష కృత్యాలు ఆచరణలో కనుపిస్తాయి.

మనసులో నూర్చుకొని వున్న వాననలే కర్మల రూపంలా కనిపిస్తున్నప్పుడు భావాన్ని మార్చుకొని కర్మలను నవరించుకోవాలి. కర్మలలా మంచి చెడులు లేవు. కర్మలాచరించే వ్యక్తి భావననుబట్టి కర్మలు మంచి చెడులుగా మారుతుంటాయి. కత్తిలో శస్త్రచికిత్స చేసినవైద్యునికి. హత్యగావించిన హంతకునికి చాలా భేదం వుంది. స్వర్గంతో ఒకరిని చంపితే హంతకుడని నిర్ణయించి శిక్షిస్తున్నారు. యుద్ధభూమిలో కొన్ని నందలమందిని చంపిన వ్యక్తిని శిక్షిస్తున్నారు. కర్మమంచిదా? కాదా? సేవాధిపతిని "అభినవ అర్జున" అని కీర్తిస్తున్నాము; కర్మమంచిదా? కాదా? అనేది మనుష్యకారు. ఏ భావంతో చేస్తున్నాడనేది కావాలి. సత్కర్మలాచరించడము అనేది మనుష్యకారు. ఏ భావంతో చేస్తున్నాడనేది కావాలి. సత్కర్మలాచరించడము కాదు మనకు కావలసింది. సద్భావన కలిగియుండటం. మనం సద్భావన కలిగియుంటే మనం చేసే ప్రతికర్మ సత్కర్మగా మారిపోతుంది. నికృష్టమైన పూజావిధానంతో ఉత్కృష్టమైన మోక్షాన్ని సాధించిన భక్త శిఖామణి కన్నప్ప నాయనారే ఇందుకు నిదర్శనం.

కనుక మనలోని వాననలను క్షాళనం చేయాలి. వాననలు క్షాళనం కావాలంటే మనం ఆసక్తి లేకుండా కర్మల నాచరింప గలగాలి. కర్మ ఫలితాన్ని భగవత్ ప్రసాదంగా భావించాలి. సుఖదుఃఖాలయందు సమస్థితి కలిగియుండాలి. యజ్ఞభావంతో కర్మల నాచరించడం అలవరచుకోవాలి.

సృష్టికర్త అదియందు భూతజాలమును సృష్టించినపుడే యజ్ఞమును కూడా సృష్టించి, ఈ యజ్ఞమే జీవులకు కామధేనువని తెలియజేసాడు. నేను, నాదియను ఆహారకారములను వీడి పదుగురికై జీవించే హృదయాన్ని కలిగియుండుటే యజ్ఞ భావన అనిపించుకొంటుంది. సృష్టిలో ప్రకృతియంతయు ఈ యజ్ఞభావనకే కట్టుబడి నడుస్తున్నది. మంచుపుడొక్కడే దారిలోని నడకసాగిస్తున్నాడు. త్యాగమే సృష్టిలో నడుస్తున్న ధర్మము. సృష్టిని నడుపుతున్న చట్టము. దానిని వ్యతిరేకించిన వానికి మనుగడలేదు. వాని మనసుకు శాంతి లభించదు.

కనుక యజ్ఞభావం అలవరచుకొని కుభవాననలు కలిగి ఉద్ధ సంతకల్పాల ద్వారా సత్కర్మలాచరించాలి. తనకున్న దానిని ఇతరులతో పంచుకొని

జీవించాలి. విరాట్పురుషుని శరీరంలో ప్రతిజీవి ఒక అంగమనే భావన కలగాలి. అలాంటి జీవితమే పావనము, శోభనము. అట్టి జీవితాన్ని గడిపి గృహస్థాశ్రమంలోనే ముక్త పురుషులైన జనక, అంబరీష, ప్రహ్లాద, అశ్వపతి మొదలగు వారు కూడాను తమకు అవసరం లేకపోయిననూ లోకసంగ్రహార్థం కర్మల నాచరించారు. కనుక కర్మలను సన్యసించడము గాక కర్మయోగివిగానే జీవితాన్ని నడిపి చూడొద్దు అను గమ్మని భగవద్గీత 3వ అధ్యాయం-కర్మయోగం ద్వారా భగవానుని వాచ.

యజ్ఞార్థా త్కర్మణోఽన్యత్ర లోకోయం కర్మ బంధనః

తదర్థం కర్మకౌక్షేయ ముక్త సజ్జనమాచర (3అ, 9శ్లో)

కౌక్షేయా! మనుజుడు యజ్ఞకర్మగాక ఇతరములగు కర్మలచే సంసారమందు బంధించుడును. యజ్ఞార్థమగు కర్మ మోక్షప్రాప్తి హేతువు. కనుకనే కర్మలన్నియు ఆసక్తిలేక నిర్వహింపుము.

సృష్టి సరిచేసుకొని సద్భావంతో జీవించాలి. సృష్టిలోని ప్రతి రూపమూ భగవంతుని రూపంలా గలది. ప్రతిశబ్దమూ ప్రణవనాదంగా వినాలి. షేక్స్పియర్ ఊహాపథంలో --

Tongues in trees
Books in running brooks
Sermons in stones
And good in everything

- సర్వేజనా సుఖినో భవంతు -

ధ్యానయోగ సందేశం

ప్రపంచము దృశ్యము. పరమాత్మ అదృశ్యము. మనం ప్రపంచాన్ని చూస్తున్నాము. పరమాత్మను నమ్ముతున్నాము. అదృశ్యములు కలది గాన ప్రపంచము మిథ్య. త్రికాలము లందున్నందున పరమాత్మ సత్యము.

ప్రపంచము ఉన్నదున్నట్లు కనిపించదు; వినిపించదు; అనిపించదు. చూపే వ్యక్తి యొక్క మనసుపై ఆధారపడియుంటుంది. మనసు లేకపోతే మమగడ పశుత్వం. మనస్సు కలిగిన బ్రతుకుకు శాంతి శూన్యం. మనస్సు గలవాడే మానవుడు. కనుకనే మనస్సుననుసరించిన మానవుడు ఆవేదనలతో, ఆందోళనలతో, అలసడలతో, ఆవేశాలతో శాంతికి దూరమై తన బ్రతుకుకు తానే చితి పేర్చుకుంటున్నాడు.

జగత్తును కల్పించినది, జగత్తును చూచేవాని దృష్టిని కంపరపరచింది మనసే. ప్రకృతి సందరి శక్తి అంతయు మనోశక్తి కన్నా వేరు కాదు. బాహ్య ప్రపంచములో మానవుని ముడసెట్టింది మనసే. జగత్తులోని వ్యక్తులను, విషయములను స్మరించినంతవరకు మనస్సు చలామణి యగుచున్నది. అద్దములో వస్తువు ప్రతిబింబించులాగున మనోదర్శణములో ప్రపంచము భాసించుచున్నది. దర్శణము దూరము కాగానే ప్రతిబింబము వస్తువులో చిక్కిమగులాగున మనస్సు ఆత్మలో లయించగనే జగత్తు మలుమాయమగుచున్నది. బహిర్ముఖమవుతున్న మనస్సును ఆంతరంగికంగా మరలించి, ఆత్మవైపుకు త్రిప్పుగానే, సూర్యునిముందు మంచుగడ్డ కరిగిపోవులాగున మనస్సు ఆత్మయందు లీనమగుచున్నది. బంధము పటాపంచలైతే. మోక్షము కరతలామలకము. అట్టి ప్రయత్నము చేయువాడే ధ్యానయోగి. ధ్యానయోగి జీవితమే ధన్యజీవితము.

“సంకర్షో బంధో నిస్సంకర్షో ముక్తిః” సంకర్ష వికల్పాల యందు ధ్యానయోగి జాగరూకుడై మెలగవలెను. పైనికుడు రహస్య ప్రదేశమునందు

లో, ఆ మార్గమునకు వచ్చు శతృవులను చంపుతూ తాను భద్రతలోనే యుండులాగున, ధ్యానయోగి సదా ఆత్మస్థితుడై, మనోఫలకముపై విజృంభించు కాసుక్రోధాది శతృవులను విచారణ బద్ధముచే ఖండించి, మరల ఆత్మయందే దృష్టి నుంచ వలెను.

శాంతిని భగ్నంచేసినది మనస్సని గ్రహించినపుడు శాంతికాము కులనుమోక్ష ప్రతి ఒక్కరు యుద్ధము ప్రకటించవలసినది మనసుతోనే గని, దేశంతో కాదు. రాజులలో అంతకన్నా కాదు.

గాఢ నిద్రలో మనకు ఆలోచనలు లేవు. బంధాలు లేవు. నిద్రలో ఖైదీకి సంకల్ప లేవు. గ్రుడ్డివానికి అంధత్వం లేదు. రాజుకు సింహాసనము లేదు. నిద్ర నుండి లేవగనే, మనసు జాగృతికి రాగానే ప్రతి ఒక్కరు బద్ధు లౌతున్నారు. సమన్యతా మనసులోనేయున్నది. సమన్య మనసుకు సంబంధించినది గమక పుష్కారము కూడా మనోపశమే. సమన్యమ కల్పించి, కన్నీటికి గురిచేయడంచేత మనసు మనకు శతృవు. పరిష్కారము చూపించి హృదయంలో పన్నీటి జల్లులు కురిపించుట వలన మనసు మనకు మిత్రుడు. బంధ మోక్షములకు మనసే కారణము.

మనోజయమునకు మనము అనుసరించవలసిన మార్గములు :

1. ఆలోచనా విధానము

మనస్సు నుండి బయలుదేరు సంకల్పాలు ఋజుమార్గంలో ఉండు లాగున చూడవలెను. సద్గ్రంథ వ్రతనము, మహాత్ముల జీవిత చరిత్రలను చదువుట, సత్యము, ప్రేమ, దయ, శాంతి, బ్రహ్మచర్యాది సద్బ్రాహ్మణ్యములను చింతించుటవలన, ఆచరించుట వలన సంకల్పాలను మార్చు చేయవలెను. శిడియే భక్తియోగం.

2. ఆలోచనా వేగము

సంకల్పముల సంఖ్యను తగ్గించవలెను. ఆలోచనా ప్రవాహమును అవనలెను. గతాన్ని గూర్చిన ఆవేదన, భవిష్యత్తును గూర్చిన ఆందోళనను

దూరంచేసి, వర్తమానంలో ఆవేశంలేకుండా యజ్ఞ భావంతో జీవించవలయును. ఇదియే కర్మయోగము.

3. ఆలోచనా మార్గము

ప్రాపంచిక విషయములపై మోహమును కలిగించు ఆలోచనలు వచ్చినపుడు, విచారణలో వాటిని వరమాత్మ వైపుకు త్రిప్పవలెను. రెండు సంకల్పాంశుధ్వనున్న నిశ్శబ్దమును, ప్రశాంతతనము ఎక్కువకాం ఉండురాగున అభ్యాసము చేయవలెను. ఇదియే జ్ఞానయోగం.

భక్తి, కర్మ, జ్ఞాన యోగాల ద్వారా చిత్త వృత్తులను నిరోధించి, ధ్యాన మనస్కుడై, సుప్తర కాంఠిని పొంది జీవన్ముక్తుడవు కమ్మని భగవద్గీత 6వ అధ్యాయం-ధ్యానయోగం ద్వారా శ్రీ భగవానువాచ.

యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర

సర్వం చ మయి పశ్యతి

తస్మాహం న ప్రణశ్యామి

స చ మే న ప్రణశ్యతి. (భ.గీ. అ 6. శ్లో 30)

ఎవడు సమస్త భూతములను నా యందును, సర్వభూతముల యందు నన్నును కాచుచో అట్టి బ్రహ్మోత్తైక్యసంధానము గలవానికి నేను సరోక్షముగా నుండను. అట్టివాడు నాకు సరోక్షముగా నుండడు.

ఓం తత్ సత్

నేనెవరు ?

మనకు వినోద విషాదాలను పంచిపెట్టే ఈ ప్రపంచం చాలా విచిత్రమైనది. ఈ లోకంలో స్థిరమైన వస్తువు లేదు. పుట్టిన వస్తువు పెరుగుచున్నది. పెరిగిన వస్తువు కాలక్రమేణా తిరిగి క్రుశ్చుచున్నది. క్రుశ్చిన వస్తువు కృశించి నశించుచున్నది. సిద్ధాంతములు రాద్ధాంతములై వండుటాకులవలె శలిపోవుచున్నవి. నిర్మించుకున్న ఆశాసాధాలు పేకమేడలై కూలిపోతున్నవి. రోక్షములు ఆవిర్భవించి అంతరించుచున్నవి. కాలగర్భంలో కరగని వస్తువే లేదు. కారూచ నుడిగాలిని తట్టుకొని నిలిచే శక్తి నామరూపాత్మకమైన ఈ జగత్తులో ఏ ప్రాణికి లేదు. ఏ వస్తువుకు రాదు.

కదిలే బొమ్మలకు కదలని తెర ఆధారమైనట్లు, పొంగే తరంగములకు పాగర మాధారమైనట్లు చలనాత్మకమై, పరిణామశీలమైన ఈ ప్రపంచానికి ఆధార మొకటుండాలి. ఏమిటది? అదే! “నేను”.

“నేను” ఎవరో మనకు తెలియడంలేదు. “నేను” తెలిస్తే నాదంటూ ఏదీ మిగలదు. “నేను” ఒడిలో దుఃఖం నిద్రపోతుంది. “నేనే” సుఖం, ఆనందం; అసంతం. ఈ “నేను” అంటే ఏమిటో తెలుసుకోవాలనే జిజ్ఞాస కలిగిన ముమ్ముక్షువు ప్రసన్నవదనుడైన ఒక సద్గురువు నాశ్రయించాడు.

శిష్యుడు:- స్వామీ! ప్రణామములు. ఏది గ్రహిస్తే మరొకటి గ్రహించాలనిపించదో, ఏది తెలిసిన మరొకటి తెలుసుకోవాలనిపించదో, దేని జ్ఞానముచేత అజ్ఞానము పటాపంచలై అంధకారం అంతమగునో అట్టి పరిపూర్ణ జ్ఞానాన్ని తెలుసుకోవాలని వుంది. కారుణ్యమూర్తీ! అనుగ్రహింపుడు.

గురువు :- నాయనా! అలా తెలుసుకోవాలని పరితపించే వాడెవడు?

శి :- నేనే స్వామీ.

గు :- ఆ “నేను” ఏమిటో తెలియదా?

శి :- “నేను” అంటే నేనే స్వామి.

గు :- అది సరైన సమాధానము కాదు. “నేను” అంటే ఏమిటో నిర్వచించాలి.

శి :- నేను రామయ్యగారి కుమారుడనంటే.

గు :- ఏ సమాధానం చాలా విడ్డూరంగా వుంది. ఇతరులతో నీ సంబంధాన్ని గుర్తుతెచ్చుకుంటూ “నేను” ను నిర్వచించాలనుకుంటున్నావు. నీవు రామయ్యకుమారుడివేకాదు. మచ్చారావు తమ్ముడివి. కృష్ణారావు అన్నవి. మజనకు తండ్రివి. వినుంకు తాతవి. “నేను” ఎందరో వ్యక్తులతో, ఎన్నో విషయాలతో సంబంధం కలిగియున్నది. సంబంధ బాంధవ్యాలు దూరమైనా “నేను” నాకు దూరంకాదు. కనుక నీవెవడు?

శి :- నేను రమణారావు. డాక్టరు చదివాను. నన్ను డాక్టరు రమణారావు అంటారు.

గు :- నీవు నిజంగా డాక్టరు రమణారావు అయితే నీవు పుట్టగానే డాక్టరు రమణారావు పుట్టాడని ఎవరైనా అన్నారు? లేదు. నీవు అయోమయంగా, అమాయకంగా ఒక కేకతో బిచ్చించావు. నిన్ను ఇతరులు గుర్తించడానికి పేరుపెట్టుకున్నావు. అనుభవాలు గడించావు. డాక్టరు వయ్యావు. కనుక “నేను” ఇవేవీ కాదు. బాగా ఆలోచించి సమాధానం చెప్పాలి. నీవెవరు?

శి :- గురూజీ! చెబుతున్నాను. నేను శరీరాన్ని. అందుకే ఇలా రమ్మంటే శరీరము వస్తున్నది. కూర్చోమంటే శరీరము కూర్చుంటున్నది. “హ్మలోహం- కృశోనం” నేను బొద్దుగా యున్నాను. నేను సన్నగా వున్నాను. ఇవన్నీ కూడా నేను శరీరమునే అని తెలియచేస్తున్నవి.

గు :- చాలా పొరపాటు నాయనా! నీవు శరీరానివికాదు. పాంచ భౌతికమైన శరీరం పరిణామం చెందుతున్నది. శరీరాన్ని గుర్తించే “నేను” అలా మారడంలేదు. “ఘటద్రష్టే ఘటాగ్నిస్త్యః దేవాద్రష్ట దేహోద్భిన్నః”

కుండను చూచేవాడు కుండకన్నా వేరు, శరీరాన్ని చూచే నేను శరీరం కన్నా వేరుగా యున్నాను. “ఇది నా చొక్కా” “నాపేనా” అంటే నేను చొక్కాను కాను. పేనాను కాను. అలాగే “నాకాలు” నాచేయి “నా శరీరమంటే” “నేను” అనేవీ కాదు. వానిని ధరించిన వాడినని అర్థం. నా కాలు పోయినంత మూత్రాన నేను పోను. నాచేయి విరిగినంత మూత్రాన “నేను” శిథిలం కావడంలేదు. కనుక “నేను” అనేది శరీరం కాదు.

శి :- బాగుంది స్వామీ! ఇప్పుడు తెలిసింది. నేనంటే మనస్సుని. అందుచేతనే “నేను బాధపడుతున్నాను.” “నేను ఆలోచిస్తున్నాను” అని ప్రతివ్యక్తి చెబుతుంటాడు.

గు :- తప్పు తప్పు. ఆ వ్యక్తే “నా మనసు బాగుండలేదు” “నా మనస్సు కలవర పడుచున్నది” అనడం కూడా బదుగుచునే యున్నది. “నా మనస్సు” అన్నప్పుడే “నేను” వేరు, నేను పొందియున్న “నా మనసు” వేరు. అదియునుగాక నీ గాఢనిద్రలో మనసు పనిచేయడం లేదు. ఇది ప్రతిఒక్కరి స్వానుభవం. గాఢనిద్రలో సుఖదుఃఖాలకు తావులేదు. భావనలకు వీలులేదు. అయినా నీవున్నావు. మనసు లేనంతమూత్రాన “నేను” పోవడం లేదు. శారీరక మనో బుద్ధులు “నేను” ఉంటుంటే వనిచేయుచున్నవి. కనుక శారీరక సంబంధిత శీలోష్ణములుగాని, బుద్ధికి సంబంధించిన మానావమానములు గాని నన్ను చేరలేవు. “నేను” అన్నిటికీ అతీతమైనది. అదియే సర్వం. ఆత్మ తెలియగానే సమస్తం తెలియబడుతుంది.

శి :- ధన్యుడను స్వామీ ! మీ కృపా కల్యాక్షము వలన సత్యము ఎరుక పడినది. “నేను” విత్య, శుద్ధ, బుద్ధ, ముక్త స్వరూపుడను.

గు :- వత్సా! నా ద్వారా ఇప్పుడు నీవు పొందిన పరోక్షజ్ఞానమును మనన నిధి ద్వారా ప్రత్యక్షానుభవముగా చేసికొనుము. మేఘమునందు వర్షమువలె, పాఠలో వెన్నవలె, పుష్పము నందలి సారభమువలె ఈనామ రూపాత్మక ప్రపంచమునందు భగవంతుడు గుప్తమై, గుహ్యముగా అధిష్టానమై యున్నాడు.

మానవుడు జ్ఞానపాపి. ప్రకృతిని తన హస్త గతం చేసుకోవాలని, సృష్టినంతా తన హృదయంలో నింపుకోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు. పరితపిస్తున్నాడు. తాను నిత్యుడుగా, పరిపూర్ణుడుగా ఉండాలని, అప్తకాముడు కావాలని కోహిస్తున్నాడు. ఉత్సాహపడుతున్నాడు. అన్వేషణ పెరుగుతున్నదే గాని ఆనందం ఆంతుపట్టడంలేదు. బాధలు తీరడంలేదు. బరువులు తగ్గడంలేదు. కష్టాలు కరగడంలేదు. కన్నీళ్ళు ఆరడం లేదు.

మానవుడు పరిపూర్ణతకొరకు ఎందుకు ప్రయత్నిస్తున్నాడు? తనకు తెలియని, తన అనుభవంలో లేని విషయాన్ని ఎవ్వరూ ఆశించరు. అభిలషించరు. కనుక తాను పొందాలనుకున్న పరిపూర్ణత తన అనుభవ పరిధిలో నున్నదేకాని ఊహించి కల్పించుకున్న పేకమేడకాదు.

పరిపూర్ణత తన అనుభవంలో ఉన్నయెడల అది తన స్వభావమై, స్వరూపంగా ఉన్నది. తాను పొందేయున్న ఆనందాన్ని కావాలని ఎవరూ కాంక్షించరు. ప్రయత్న మనేది లేనిదానికొరకే గాని తనదే యున్న విషయానికీకాదు. తన స్వరూపమైన ఆనందానికి కాదు.

అనుభవంలో లేకపోతే ప్రయత్నం సాగదు. మరి అనుభవంలో ఉన్నప్పుడు ప్రయత్నం అనవసరం. అనందర్పం. కనుక పరిపూర్ణత అనేది మానవుడైన నీకు తెలుసా?

నాకు తెలుసు.....నాకు తెలియదు.

త్రాడులో పామును చూచినపుడు అది త్రాడు అని నాకు తెలియదు. అంత మౌనంగా త్రాడు నాకు తెలియనిదని, నా అనుభవంలో లేదని చెప్పటకు వీలులేదు. త్రాడు నాకు తెలుసు. కానీ త్రాటిలో పామును చూడటం చేత, లేని పామును త్రాడులో కల్పించి ఆరోపించడం వలన నాకు త్రాడు తెలియడంలేదు.

ప్రతి ఒక్కరికీ పరిపూర్ణత తెలుసు. జీవుడు పరిపూర్ణతలోనే యున్నాడు. హృదయమేది వెలికి పొడించేదికాదు. ఉన్నదానిని గ్రహించేది. తెలుసుకొనేది. జీవుడు తత్వతః కావలసినది జ్ఞానము. జ్ఞానమును ప్రసాదించు కారుణ్యమూర్తి నద్గడుపు. అందుకని-

తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా

ఉపదేశ్యన్తి తే జ్ఞానం జ్ఞానిన స్తత్త్వ దర్శినః (4 అ-34 శ్లో)

నద్గడుపు నాశ్రయించి, నమస్కరించి, సేవించి, అనుకూల సమయ పండు స్రశించి, ఉపదేశమును పొందితరించమని శ్రీ భగవానువాచ.

- ఓం పద్గురుభ్యోనమః -

* * *

అమృత జ్ఞాన కుసుమాలు

అదిలేని ఆనందమూర్తిని అర్పించాలని, అంతఃకల్యణాన్ని అమృత వాదంలో అణగిపోవాలని, అవధులులేని అనంత శిఖరాలలో అనమృతై అలరాలని అందరూ ఆశిస్తుంటారు. ఆశయాలు ఎదిగి ఆచరణలో ఒదిగితే అమృతాని కలుగుతుంది. అమృతాని పొందుటకు అనేక మార్గాలు. వానిలో అర్చన ఒక మార్గము. అర్చించే దేవరు? అర్చించున దేవరిని?

అర్చించువాడు పరిమితమైన జీవుడు. అర్చించబడే వాడు అనంతమైన భగవానుడు. అర్చించుటకు జీవున కుపకరించు పరికరమేదీ? మనస్సు. మనస్సు పరిమితమా? అపరిమితమా? మనస్సు పరిమితమే. దేశకాలాదులకు, వాచురూపాలకు అంతేకంటే జీవించే మనస్సు అపరిమితము కాదు. కాలేదు. అయితే పరిమితమైన మనస్సు అపరిమితమైన భగవానుని ఆరాధించ గలదా? అపరిపూర్ణమైన మనోవృత్తులు పరిపూర్ణమైన భగవానుని చేరు మార్గమేమిటి? మనస్సు భగవానుని వద్దకు చేరలేదు. చేరలేదు. ఈశ్వర చైతన్యంలో మనస్సు రయించి పోవాలి. అదియే ఈశ్వర ప్రణాధానము. జీవ బ్రహ్మైక్య సంధానము.

జడమైన మనస్సు చైతన్యములో రయించవలెనన్నచో మనస్సు శుద్ధిచేయబడాలి. అట్టి శుద్ధిచేయు ప్రక్రియలే సాధనలు. పూజ, జప, ధ్యాన యోగాదులు.

“పూజాదివ్యసురాగ ఇతి పారాశర్యః”

“పూజ యందలి అనురాగమే భక్తి” యని వ్యాస భగవానులు అభిప్రాయపడినట్లు నారదమహర్షి భక్తి సూత్రంలో తెలియజేసి యున్నారు. పూజ చేయునపుడు మనము సంపెంగ, గులాబి, మల్లె, మాచీలాంటి పుష్పాలను భగవత్ప్రీతికరంగా సమర్పిస్తుంటాము. సందేశాత్మక జీవనమును కొనసాగించుటచేతనే పుష్పములు పూజ కుపయోగపడుచున్నవి.

ప్రకృతిలో వెలిగే కుసుమానికి సమాజములో మెలిగే మానవునికి జీవరీతిలో ఏదో సంబంధముంది. ప్రగతి సాధనలో ఏదో సమన్వయముంది. పుష్పరము భావశుద్ధిలో పుణికి పుచ్చుకున్న శోభ వారి ఉనికిలో ప్రస్ఫుటంగా మెరుస్తుంది. మెరుస్తున్న జీవనశోభ నుండి అపగాహన అమృత వర్షిణియై కురుస్తుంది. కురిసిన అమృతముతో తడిచిన మది అనంద బిందువులను విడిచి హృదిని వింపుతుంది. నిండిన హృది అశాంతిని విడిచి శాంతిని పండిస్తుంది.

మొక్క సారమే పుష్పము. మొక్క జననము, జీవనము, పుష్ప వికాసమునకే యి యున్నది. మొక్కలోని సాత్త్వికాంశమే పుష్పము. సాత్త్విక పుష్పము పతా స్వరూపమై విత్తునందించి తిరిగి వృక్షమును ప్రసాదిస్తుంది.

మాతృత్వమునకు మారుపేరుగ గోచరించు పుష్పములు రెండు విధములుగా తెలియుచున్నవి. రంగుదట్టము-వాసనమట్టమై శోభించునవి మొదటి రకమునకు చెందినవి. ఇవి మోజాకొరకేగాని పూజకు కొరగావు. రెండవ రకమునకు చెందిన పుష్పములు రంగులో రాలించలేక పోయినా మవాసన కల్గి రంగుని మెడనలంకరించి శోభించేవి. అవనిలో అణగి యున్న శుద్ధ సాత్త్విక శోభను అలుముకొని ఆనందముతో కులుకుతాయి.

వికసిత సారభ కుసుమాల విశిష్టత అనిర్వచనీయము. సాహితీ ప్రయులకు ఇవి నరన్యతీ రూపాలు. కవివరేణ్యులకు కమనీయ కథావస్తువులు. విలాసునికి వినోదభరితాలు. విజ్ఞాని మనో గగనంలో ప్రకాశించు మజ్జాన తారకలు.

రోగులకు నిదాన ప్రధానములు. భోగులకు క్రీడా విలాసములు. త్యాగులకు జీవన సందేశములు. యోగులకు సాధన భూమికలు.

వికసిత సారభ కుసుమాలను భగవానునికి సమర్పిస్తూ పూజచేస్తుంటాము. ఇది బాహ్యసాధన ప్రక్రియ. సాధకుడు బాహ్యసాధనలోనే చరించ కూడదు. అంతరంగిక సాధనలో కదిలి తరించాలి. బాహ్యసాధన ప్రక్రియలో సారభ కుసుమాలను సమర్పించులాగున అంతరంగిక సాధన ప్రక్రియ ద్వారా సద్గుణ పుష్పాలను భగవానునికి సమర్పించాలి.

ప్రకృతిలో శోభించు వికసిత పుష్పాలు ప్రమోద భరితములు.
వివోదచరితములు. అనూహ్య ఆతులితములు. ఆనంద మిళితములు.

మానవునిలో గోచరించు అపూర్వ సద్గుణపుష్పాలు వికాసయుతములు.
విశాల దృక్పథములు. విజ్ఞాన సాధకములు. విశ్రాంతి బోధకములు.

పూజద్యౌర ఆత్మానుభూతిని పొందవలయునని వాంఛించు సాధకుడు
బాహ్యములో పూజ కువకరించు స్థూలపుష్పములతో పాటు ఆంతర్య
వనవాటికలో పుష్పించే అమృత జ్ఞాన పుష్పములను కూడా సమర్పించాలి.
అప్పుడే సాధకుని సాధన ఆధ్యాత్మిక మలుపు తిరుగుతుంది. ఆంతర్యంలో జ్ఞాన
పుష్పములు విరజాయుటకు అనుకూలముగ మనస్సు కల్పితరుపునఁ
తయారు కావాలి. అట్టి వ్యక్త మనోకల్పము నుండి విరజుసి పుష్పించేవే
అహింసాది జ్ఞానపుష్పములు. అవియే భగవంతునికి ప్రీతికరమైనవి. మనస్సునే
పుష్పముగా తయారుచేసి భగవానునికి సమర్పించమని ఆదిశంకరులు
“శివానందలహరి”లో తెలియజేసియున్నారు.

గభీరే కాసారే విశతి విజనే ఘోర విపినే

విశలే శైలేచ భ్రమతి కుసుమార్థం జడమతిః

సమర్పకం చేత స్పృశసిజ ముమానాథ భవతే

సుఖేనావ స్థాతుం జన ఇహ నజానాతి కిమహో !

“హగిరిజావతి! శివా! మూర్ఖత్వముచే మానవుడు నిన్ను అర్పించు పూల
-నిమిత్తము లోతైన తటాకములలో కాలుమోపు చున్నాడు. భయంకర విర్జన
వనవాటికలో సంచరించుచున్నాడు. గిరి చెరియల యందు, గుట్టల మీద
తిరుగుచున్నాడు. అహో! ఏమి విచిత్రము! మనస్సనెడి ఒక్క పుష్పమును
నీకు సమర్పించి సుఖపడలేక పోతున్నాడు కదా?”

మనస్సును భగవానునికి సమర్పించుటయనగా మనస్సులో అహింసాది
జ్ఞానపుష్పములు విరజాయునట్లు జీవించి, నిరంతరము అట్టి పుష్ప సాధనముతో

ప్రతికూనుగుబాళింపుచేసుకొనుటయని భావము. ఇట్టి విజ్ఞాన ఆంతర్యకుసుమాలు
అష్టవిధములు. పవిత్రమైన అష్టవిధ పుష్పములే విష్ణుదేవునకు ప్రీతి కరమైనవి.

అహింసా ప్రథమం పుష్పం

పుష్ప మింద్రియ నిగ్రహః

సర్వభూత దయా పుష్పం

క్షమా పుష్పం విశేషతః

శాంతి పుష్పం తపః పుష్పం

ధ్యాన పుష్పం తథై వచ

సత్య మష్టవిధం పుష్పం

విష్ణో ప్రీతికరం భవేత్ !

అహింస, ఇంద్రియ నిగ్రహము, సర్వభూతదయ, క్షమ, శాంతి,
తపస్సు, ధ్యానము, సత్యములను ఈ వినిమిది పుష్పములు భగవంతునికి
ప్రీతికరమైనవి. ప్రకృతిలో లభించు పుష్పములను భగవంతునికి
సమర్పించుటతోపాటు, వాడని, ఊడని అహింసాది పుష్పములు వ్యక్తి
నిర్మితములై యున్నందున అవి భగవానునకు అత్యంత ప్రിയమును గూర్చును.
మోదమును కల్పించును. ప్రమోదము నొస గూర్చును. అష్టవిధ పుష్పములలో
మొదటిదైన అహింసను గూర్చి చర్చింతుము.

1) అహింస :- భగవత్ప్రీతి నొసగూర్చు అష్టవిధ పుష్పములలో అహింస
మొదటిది.

‘అహింసా వాఙ్మనంకాయైః ప్రాణేమాత్రా ప్రవీడనం

స్మాత్మవత్సర్వభూతేషు కాయేన మనసాగిరా’

శరీర మనో వాక్కులలో ఏ ప్రాణినైనను బాధించకుండుట అహింసయని స్థూల
నిర్వచనము. “అహింసాపరమో ధర్మః” అని వేదమూల ప్రవచనము. ఆత్మధర్మమే

పరమధర్మము. ఆత్మానందము నొందుటకు అడ్డంకులులేని జీవనమును గడుపుటయే అహింస యనబడుతుంది. హింసయనునది పశువ్యభావము. మానవునిలోని పాశవిక స్వభావమును పోగొట్టుటకు అహింసయను ధర్మము అవతరించినది. అహింస యనునది కేవలము హింసకు కుండుటయేగాక, అపరిమిత ప్రేమను అందించుటయని అర్థం చేసుకోవాలి. ఆంతర్యములో కదిలే ద్వేషమును ప్రేమద్వారా నిర్విర్యం చేసి సమస్థితిలో జీవించే మానసిక వైఖరియే అహింస అనబడుతుంది.

అహింస నవలంబించువ్యక్తి భయరహితుడై యుండాలి. ఆభయమే అహింసకు నాంది. అహింసయనేది సిద్ధాంతము కాదు. సుగుణము. అహింస యనునది శక్తి వంతమైన ఆయుధము. ఆత్మానుభవము నొనంగు శక్తి అహింసకున్నది.

అసూయగలవాడు, అసమర్థుడు, అభిమానము గలవాడు, అభియోగములు మోపువాడు అహింసావాది కాలేడు. సమదర్శన జీవనమును గమ్యముగ భావించి జీవించువాడే అహింసా మార్గములో చరించగలడు.

“అహింసా ప్రతిష్ఠాయాం తత్సన్నిధౌ వైరత్యాగః”

అహింసా ప్రతుడైన యోగయుక్తుని సన్నిధ్యములో సహజవైరములు సమసిపోవును.

హింస అహింస లనునవి సంబంధిత సత్యములు. వాటిని స్థూలముగ గాక సూక్ష్మముగ గ్రహించి నిర్ణయించాలి. చెట్టునుండి ఆకుకోసినా, పువ్వును గిల్లినా అది హింసయేనని కొందరి అభిప్రాయము. కూరగాయలను భుజించుటచే వాటిలోని జీవదార్ధములు నశించునని వారి వాదన. మొక్కకు ప్రాణముండుటచే పూలు కోయుటచేత హింస జరుగుచున్నదని వారి ఆవేదన. నిజమే. మొక్కలో ప్రాణమున్నది. ప్రతిచర్య, స్పందన మొక్కలలో గోచరించుచున్నవి. మొక్కలలో జీవమున్నది. ఆలోచన లేదు. కోరికలేదు. స్పందన మాత్రమే యున్నది. చెట్లకు అన్నమయ, ప్రాణమయ కోశాలేగాని మనోమయ విజ్ఞానమయ కోశాలు లేవు. చెట్టులోని పువ్వును గిల్లినా అది మళ్ళీ పుష్పిస్తుంది. ఆకును

కోసినా మళ్ళీ చిగురిస్తుంది. ప్రాణుల పరిస్థితి అలాకాదు. నిన్మమించిన ప్రాణం మళ్ళీ తిరిగి వచ్చి ఆదేహములో నివసించేదుండదు. తుపాకీతోపేల్చి చంపకపోయినా, రాయిలో కొట్టడము కూడా వేరమే. మనిషిని చంప సవసరము లేదు. అతనిని దేహేంద్రియ మనో బుద్ధుల స్థాయిలో ఎక్కడ చిన్నగాయం చేసినా అది హింసే అవుతుంది. స్వార్థంతో గాయాన్ని చేసేది హింస. ప్రేమతో గాయాన్ని మానేది అహింస.

హింస అహింసలనునవి భావనా ప్రేరితములై యున్నందున అవి మొదట మనస్సులో కదలి ఆ తరువాత చేష్టగా అగుపిస్తాయి. కనుక నిర్ణయాలను, ఉద్దేశ్యములను పరిశీలించి పరిశీలించాలి. పరిశీలన పూర్తి అయిన పిదప అది హింసయో అహింసయో నిర్ణయించాలి. తల్లిదండ్రులు పిల్లలను మందలిస్తారు. కొడతారు. అది హింస అనబడుతుందా? తన బిడ్డపై యున్న అతివాత్సల్యంతో పాటుగింటి బిడ్డను శిక్షించడము అహింస అవుతుందా? విద్యార్థిని ఉపాధ్యాయుడు శిక్షించడము హింస అనగలమా? దోషిని నిర్దోషిగా చిత్రించేందుకు శ్రమించిన న్యాయవాదిని అహింసావాది అనగలమా?

కర్మ యనునది మంచిగాదు; చెడుగాదు. కర్మచేయువాని మనస్సులో కదిలే భావనలే కర్మలకు మంచి చెడులను కల్పిస్తాయి. హింస అహింసలను వానిని ఈవిధంగా అర్థం చేసుకోవాలి. వైద్యుడు రోగిని శస్త్ర చికిత్సకుగాను ఆపరేషన్ బల్లపై పరుండబెట్టి కత్తితో కోయగా రోగి మరణించినపుడు ఆ చర్య హింసయని, వైద్యుడు దోషియని ఎవ్వరు నిర్ణయించరు. అదే వైద్యుడు ఆ కత్తితోనే దారిని పోతున్న మనిషిని చంపినపుడు వైద్యుడు నిర్దోషియని ఎవ్వరూ అనరు. స్వార్థపరులై దారి తప్పిన కొందరు న్యాయవాదులు తప్ప.

మనోభిప్రాయాలు మలినంకాకుండా చూసుకోవడమే అహింస. మాలిన్యం లేని మనుగడను సాగించడమే అహింస. తన జీవన మెలాంటదో ఇతరుల జీవనము అలాంటదేనని గ్రహించి తదను గుణంగా జీవించడమే అహింస. తనను సమస్తములో దర్శించడమే విజమైన అహింస. అట్టి ఆవగాహన వలన

కలిగిన ఆనందానుభవమే అహంసాయుత జీవన మందించిన అమృతఫలము. అమర సందేశము.

“ఉత్పన్నాత్మావ బోధస్య హ్యద్వేష్ట త్వదయో గుణాః
అయత్నతో భవన్త్యస్య నతు సాధన రూపిణః”

జ్ఞానియైన వానిలో అహంసాది ధర్మములు వాటంతటవే గోచరించును. వాటిని పాండవసరము జ్ఞానికిలేదు అని సురేశ్వరాచార్యులు నైష్కర్మ్య సిద్ధి యందు తెలియ జేసిరి.

2) ఇంద్రియ నిగ్రహము :- రెండవ పుష్పము ఇంద్రియ నిగ్రహము. అహంసాది ధర్మములతో మనిషి జీవించి యోగయుక్తుడు కావాలి. భగవంతునిలో వివసించడమే యోగము. యోగజీవితమును గడిపిన వ్యక్తి యోగీశ్వరుడు కాగలడు. అంతర్ముఖుడై, ఆత్మచింతనము కలవాడే యోగియగును. అంతర్ముఖము కావలయునన్నచో బహిర్ముఖమగు ఇంద్రియములు నిగ్రహించ బడాలి. అందుచేత ఇంద్రియ నిగ్రహము ద్వితీయ పుష్పముగ తెలియ జేయబడినది.

ఇంద్రియాతీత జ్ఞానమును పాండవలయునని ప్రయత్నించు ముముక్షువు ఇంద్రియ నిగ్రహమును కలిగియుండ వలెను. విషయ ప్రపంచానురక్తి విడిచి సంత్పత్తితో మనుగడను కొనసాగించ గలిగి యుండాలి. “విషయాన్ విషవత్సజ” ఇంద్రియ విషయములను విషము వలె భావించి విడిచి పెట్టమని అష్టావక్రగీతలో అష్టావక్రుడు జనకమహర్షికి తెలియజేసెను. యదాద్ధానికి విషయాలు విషముకన్నా ప్రమాద భరితములని గ్రహించాలి. ఒక గిన్నెలో విషమున్నది. ఆ విషపాత్రను మనము చూడటము జరిగినది. అంతమాత్రాన మన ప్రాణముపోదు. ఆ విషము మన దేహములో ప్రవేశించినపుడు మాత్రమే హాని చేయును. విషయములు అలాకాదు. దర్శిస్తే చాలు స్పృశించ వసనరము లేదు. సీతాదేవి మాయలేడిని దర్శించింది. అంతే దానిని ముట్టలేదు. ముట్టకపోయినా ఎదురు పడలే నట్టుకో గలిగేవి ఇంద్రియ విషయాలు. అదియును అవసరము లేదు.

జ్ఞాత్కీసారి దర్శించినవసరము కూడా లేదు. గతానుభూతులు మనస్సులోనే భ్రష్టమవుచి, విజృంభించి, మనిషిని కర్మరంగములోకి లాగుతాయి. అలంభముతో అమృత తుల్యంగా గోచరించి అంత్యములో విషపూరితంగా మారుతాయి.

నిరర్థకమైన ఇంద్రియ విషయాలు అయోమయస్థితిని తెలియజేసి, వానిని భృశించమని భర్తృహరి తెలియజేయగా, సర్వేంద్రియములను భగవత్స్వేదనయందే లగ్నమగునట్లు ఆశీర్వాదించమని ఆదిశంకరులు కైలాసపరిని స్తుతించాడు.

“మనస్తే పాదజ్ఞే నివసతు వచస్తోత్ర ఫణితౌ
కరశ్చా భ్యార్చాయాం స్మరిరపి కథా కర్తన విధౌ
తపధ్యానే బుద్ధిర్మయన యుగళం మూర్తివిభవే
పరగ్రంథాన్మైర్వా! పరమశివ! జానే పరమతః”

పరమేశ్వరా! నా మనస్సు నీ పాదపద్మములయందే సదా వసించుగాక;

కైలాసపతి! నా వాక్కు నీనామ స్మరణయందే రమించుగాక;

గిజారమణా! నా కరములు సదా నీ పూజలో నిమగ్నమగుగాక;

విశ్వనాథా! నా వీనులు సదా నీ వత్కథలను శ్రవణము చేయుగాక;

సోమశివా! నా బుద్ధి తపోధ్యానాలలో లీనించుగాక;

సీంకంతా! నానేత్రములు నిరంతరము నీ దివ్యరూపమునే గాంచుగాక;

గంగాధరా! ఇట్టి జ్ఞాన గంగను సదా నీవు వాపై వర్షింపచేయగలిగినచో

అన్య గ్రంథముల వన్వేషించు అవసరము నాకెందులకు?

శంకరులు సూచించిన బాటలో చరించి ఇంద్రియాలను నిర్వర్యం చేయాలి. భగవదారాధనలో ఇంద్రియాలను అంతర్ముఖం చేయాలి.

“ఓ వేదములారా! వశించిపోవు ఈ జగద్రూపముల వైపు పరుగు లిడెదరేం? శ్యామసుందరుని దివ్యరూపముగాంచి తరించలేరా? ఓ జిహ్వా!

ఎన్నిరుచులు చూసను అభిరుచి నశించినదా? శ్రీ కృష్ణ కథాగాన మను అమృతమును ఒక్కసారి పాసము చేసేచూడుము. ఓ హస్తములారా! అసంఖ్యాకమైన కర్మల వాచరించి మీరు పొందిన నుభవమున్నది? ఒక్కసారి నందనందనుని అర్చించి చూడుడు! ఓ మనసా! ఉన్నాదివలె విశ్వమంతా చరించి నీవు పొందిన ఊరల ఏమున్నది? వాసుదేవుని అనంత చైతన్యములో వ్యవర్థించి చూడు" అని తల్లి బిడ్డను బుజ్జగించినట్లు బుజ్జగించి ఇంద్రియ మనో బుద్ధులను బుజా మార్గములో నడిపి ఇంద్రియాలను నిగ్రహించాలి.

3. సర్వభూతదయ :- సర్వభూతదయ యనునది మూడవ పుష్పము. దేహమనో వాక్కులచే నర్చులను ప్రేమించుట దయ యనెడి సుగుణము.

“అనుకంపా దయా సైవ ప్రోక్తా వేదారిత వేదిభిః”

దేహమనో వాక్కులచే నకల భూతములను తనవలె చూచుకొనుట “దయ” అనబడుతుంది. దయగల హృదయమే భగవన్నిలయమని ఆర్యోక్త. మనస్సుగలవాడు ఆలోచన లందించును. హృదయము గలవాడు దయను చిందించును. హృదయము భగవంతుని మందిరము.

సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టః

నేను సమస్త ప్రాణులయొక్క హృదయము నందున్నవాడను అని భగవానుడు భగవద్గీత పురుషోత్తమప్రాప్తి యోగమునందు తెలియజేసి యున్నాడు. దేహములో మధ్యన హృదయమున్నది. హృదయ మధ్యమున భగవానుడున్నాడు. “హృదయము” అను పదములో మధ్యనున్న రెండక్షరములు దయయై యున్నందున దయయే భగవత్స్వరూపమని గ్రహించాలి. అట్టి దయగల మానవుడు భగవానుని కళ్యాణ గుణములను హృదయమునందు అవిష్కరింప చేసుకొని యున్నాడనుటలో సందేహము లేదు.

మొదటి పుష్పమైన అహింస ఈ మూడవ పుష్పమైన సర్వభూతదయ పరస్పరాధీనమై యున్నవి. దయాశూరిత హృదయమే అహింసకు పునాది. అహింసాయుత జీవనమే దయకు నాంది. ఎవరి హృదయములో దయారసము

నిందియునునచో అట్టి పుణ్యపురుషుడు సర్వలలో నారాయణుని దర్శించును

మనదయనుపక్రమించును. విశ్వ కల్యాణములో వ్యక్త కల్యాణము అంతర్లీనమని విశ్వసించును. అందరి అవసరములను తన అవసరములుగ గుర్తించును. అప్పుల బాధా నివారణయే తన బాధ్యతగా స్వీకరించును. తన కున్నదానిని శత్రులతో పంచుకొనుటలో తృప్తి చెందును. కదిలే జలప్రవాహము కనుపించే ప్రతి నూలిని వింపుతూ, ప్రతి గోతిలో తన నీటిని దింపుతూ తన స్థాయికి సూచముగ పెంచి సంతృప్తితో తలలిపోవును. అలాగే సర్వభూత దయయనెడి సూచముగ పెంచి సంతృప్తితో తలలిపోవును. అలాగే సర్వభూత దయయనెడి పుష్పమును హృదయమున నలంకరించుకొనిన వ్యక్తి విరంతరము దీనులను అడుకొనుట యందు, ఆర్తులను ఓదార్పుటయందు తన కాలమును వినియోగించును. కాలికి దెబ్బ తగలగా నోరు ‘అమ్మా’ అని విలపించును. కడుపులో నొప్పికలుగగానే వేత్రాలు కన్నీటిని కురిపించును. ఓ మాచవా! నీ శరీరములోని అంగములను చూచి పాతములు వేర్చుకోలేవా? పరుల దుఃఖమును పోగొట్టు వాడే మహాత్ముడు. పరుల కొరకు తన బ్రతుకును త్యాగము చేయువాడే మహితాత్ముడు. నీకు కాంతి విచ్చే ప్రయత్నములో క్రొవ్వొత్తి తాను కరిగి పోవుటలేదా? నీకు వర్షాన్నందించే ఉత్సాహములో మేఘము తాను అర్చ్యమగుట లేదా? నిమ్మ పునీత మొనర్చుటకు గంగామాత శంభుని వదలి క్రిందికి జారలేదా? నీవు మాత్రము మారలేవా? ప్రేమను చిందించి ప్రతి ప్రాణికి నీదయను అందించు. జన్మకు సార్థకతను గుర్తించు. మాచవత్వ ప్రాణికి నీదయను అందించు. జన్మకు సార్థకతను గుర్తించు. మాచవత్వ పరిధిలో జీవించు. అమృతత్వ జీవనములో ప్రవేశించు. పరిమళ భరితమైన సర్వభూతదయ యనెడి ఈ పవిత్ర తృతీయ కుసుమమును ఆఘ్రాణించుచు కైవల్యపదము నొంది తరించుము.

4) క్షమ :- ‘క్షమ’ యనునది నాల్గవ పుష్పము. సుగంధ భరితమై ప్రకాశించు ఈ క్షమపుష్పము దైవగుణమని చెప్పదగును.

‘తేజః క్షమాధృతి శౌచ మద్రోహా నాతిమానితా’

భగవద్గీతలో దైవాసుర సంవద్విభాగ యోగ ప్రారంభములో దైవసంపత్తిని గూర్చి తెలియచేయుచు “క్షమ” ను కూడా భగవానుడు తెలియజేసినట్లు

యనగా ఓర్పు లేక సహనము లేక కష్ట సహిష్ణుత. ఎన్ని బాధలెదురైనను, కష్టములు శరవరంపరవలె పైన బడినను చలించక, వ్యధచెందక జీవించు నాడే “క్షమ” అను పదమునకు నరిపోవువాడు. అందుచేతనే సహనమునకు భూమి అను ప్రశంసించుదు. బరువుకు భూమి కృంగిపోదు. క్షమ బాధలకు తొంగిపోదు.

‘వృక్ష ఇవ తిష్ఠాసే చ్చిద్యమానో నకుప్యేత నకంప్యేత’

అవి వేదమూల ప్రవచనము. తనను గాయపరచిన వానికి కూడా వృక్షములు ఫలముల నందించి తాము స్థిరముగ నిలిచి యుండును. అలాగే సహనశీలుడు తనను బాధలకు గురి చేయువానిని కూడా ప్రేమించి గౌరవించును. ఆదరింప అపందింప చేయును.

ఓర్పుయనునది ఆత్మత్వమమైన దైవగుణము. ఇతరులకు తీర్పు నొసంగునపుడు అందరూ ఓర్పుగానే కనుపింతురు. తమ జీవితములో మార్పును ఇతరులు సూచించగానే ఓర్పు నశించును. తనకు ఓదార్పు గలిగేదే నిజమైన ఓర్పు. దేవునిగ్నివి ఆర్పు ఏకైక సాధనము ఓర్పు. అనూయ వ్యాధిని మాన్పు దివ్యవృక్షము ఓర్పు.

ఇతరులు దూషించినను, హింసించినను చెదరక, కదలక జీవించు మనస్తత్వమే “క్షమ” అని శంకరాచార్యులవారు తన గీతా భాష్యములో తెలియజేసియున్నారు. బలహీనులగు వారు క్షమా గుణమును పొందలేరు. విండునభిలో ద్రాపది అపమాన పరచుటకు కౌరవులు యత్నించు సందర్భమున ఆమె భర్తలైన పదుగురు పాండవులు అక్కడే ఓర్పుతో నిలిచి యుండిరి. ఆ సన్నివేశమును చదువునపుడు అవగాహన లోపించిన మందమతులు పాండవులను బలహీనులుగ నిర్ణయింతురు. యథార్థానికి వారు బలహీనులు కారు. మహాబలాధ్యులు. సహనశీలురు. ఆవేశమును ప్రకటించుటకు బలమవసరము లేదు. ప్రతి బలహీనుడు చేయుపని అదియే. పొంగివచ్చు ఆవేశమును ఆపుకొనుటకు మహత్తరమైన శక్తి కావలయును. సహనశీలురు, క్షమాగుణము కలవారే అట్టి దివ్యగుణమును ప్రదర్శించి చూపగలరు. తుపాకి గుండ్లు గుండే

లోకి దూసుకొనిపోయినపుడు కూడా తనను చంపిన వ్యక్తపై బాపూజీ ప్రేమ దృక్పథము ప్రవరింపజేసెను. ఇదియే క్షమ. సహన జీవనమే సమదర్శన విక్షణము నందించగలదు.

‘క్షమ’ అను దివ్యగుణమును కలిగిన సాధకులు తమలో సహన హృద్భావములను పెంపొందించుకొనుటయేగాక ఇతరులలో కూడా దివ్యజీవన దీక్షములను నెలకొల్పగలరు. ఆవేశము ఆనర్థ దాయకమని, అవగాహనతో కూడిన సహనమే ఆత్మాను భూతికి మార్గమని గ్రహించి, అట్టి దివ్య బాలలో నదా చరించి తరించాలి.

5) శాంతి:- శాంతి యనునది ఐదవ పుష్పము. శాంతి యనునది మానవుని సహజస్థితి. మానవుని స్వభావమే శాంతి. స్వరూపమే శాంతి. తన స్వరూపమైన శాంతిని పొందుటకు ప్రయత్నము లవసరము లేదు. అశాంతి కలుగడానికి కారణము లుండవచ్చును గాని శాంతిని పొందుటకు కారణము లవసరము లేదు. అశాంతికి గల కారణములను తొలగించగానే శాంతి తనంతలానే ప్రకాశిస్తుంది. అనారోగ్యమునకు గల కారణములను గుర్తించి, తత్కారణములను వివరించగానే తన నిజస్వరూపమైన అరోగ్యము అనుభవమునకు అందుతుంది. శాంతి కూడా అలాంటిదే. శాంతి యనునది దేహ ధర్మముకాదు. మనోధర్మముకాదు. ఇంద్రియధర్మమనలే కాదు. శాంతి యనునది కేవలము ఆత్మ ధర్మమే. కనుక శాంతిని కోరువాడు ఆత్మస్థితుడు కావాలి. ఆత్మవిదుడుగా మారాలి.

సదా శాంతిని కౌంక్షించు మానవుడు తాను అభిలషించు శాంతి కొరకు బాహ్యములో ప్రయత్నములు చేయుచున్నాడు. పస్తు ప్రపంచము మట్టు పరిభ్రమించి అవస్థల పాలగుచున్నాడు. శాంతి యనునది వస్తువులలో లేదు. ప్రపంచమునుండి రాదు. మృగత్వస్థలో నీటిని పానంచేసి దప్పిక తీర్చుకొన యత్నించు బాలసారి అవివేకి. పస్తు ప్రపంచ ఎండమాలి నుండి శాంతి బలమును పొందగోరు మానవుడు అజ్ఞాని.

బాహ్యజగత్తులో ప్రేమను పెంచుకొని, భోగభాగ్యాలలో చరించి విమగుచెందిన అనేకమంది పాశ్చాత్యులు ఈనాడు సాధుపురుషుల సహచర్య భాగ్యమును కోరుచు మనదేశాని కరుదెంచుచున్నారు. ఎందుకని? దృశ్యమాన జగత్తులో కడులు కల్లోల తరంగాల భ్రాంతిమయ జీవనాన్ని వారు చక్కగా లెరికించారు. వస్తుప్రపంచములోని విస్ఫార జీవనమును వారు విమర్శవాత్మకంగా అర్థం చేసుకొన్నారు. వారు వాంఛించే శాంతి ప్రపంచములో అన్వేషిస్తే లభించేదికాదని, అంతర్యంలో అంతరేక్షణ ద్వారా సాధించేదని గ్రహించగలిగారు. సమస్తకొరికలను వీడి, దృశ్యమాన జగత్తులో, వ్యక్తులతో ఏర్పరచుకున్న మిథ్యా సంబంధాన్ని విడనాడి “సర్వమిదమహం చ బ్రహ్మైవ” తనను, తాను వసించు ప్రపంచమును బ్రహ్మముగానే దర్శించ వలయును. అప్పుడే మనిషికి శాంతి లభించును. శాంతిలేని జీవి దుఃఖము ననుభవించును. ‘అశాంతస్య కుత స్సుఖమ్’ శాంతిలేని వానికి సుఖమెలా కలుగును? అని భగవానుడు స్థిత ప్రజ్ఞ నివరణలో తెలియజేసి యున్నాడు.

“యాగాది కర్మము లన్నియు చేసిన

భాగవతులనుచు బాగుగ పేరైన

శాంతములేక సాఖ్యములేదు”

అని త్యాగరాజస్వామి గానం చేసియున్నారు. కనుక పరిమళ భరితమైన ప్రశాంతతమ నెరజల్లు ఈ నల్లవ శాంతి పుష్పముతో భగవంతుని అర్చించువాడు భగవానునకు ప్రీతి పాత్రులగుదురు.

8) తపస్సు :- తపస్సు యనునది ఆరవపుష్పము. తపస్సు యనగా తపించుట లేక తపింపచేయుట. తనను తాను తపింపచేసుకొన యత్నించువాడు ముందుగ ఇంద్రియ మనో బుద్ధులను తపింపచేయగలిగి యుండవలెను. బహిర్ముఖమై, అన్యాయంగా వస్తు ప్రపంచవలలో తగుల్కొని నిరర్థకమయ్యే ఇంద్రియ మనోబుద్ధులను అంతర్ముఖించేసి ఆత్మయందు లయింప చేయుటయే తపస్సు అనబడుతుంది.

మనస్సులోని త్రిదోషములను పారద్రోలుటయే నిజమైన తపస్సు. మల, విక్షేప ఆవరణాదులే త్రిదోషములు. విస్ఫోర్ణపేదద్వారా కర్మ యోగ ప్రక్రియలో సాధన సాగించి అంతఃకరణ శుద్ధిని పొంది మలమును లొంగించి నిర్మల జీవనమును సాగించవలెను. ఉపాసన, సంకీర్తనాదుల ద్వారా భక్తియోగ ప్రక్రియలో సాధన కొనసాగించి మనస్సులోని విక్షేపమును పారద్రోలి ప్రశాంతత ననుభవించవలెను. శ్రవణ, మనన నిధి ధ్యాసలద్వారా జ్ఞానయోగ ప్రక్రియలో అనుసంధానము చేసి బుద్ధిని స్థిరపరచుకొని, అజ్ఞానమునెడి ఆవరణను లొంగించి ఆత్మానందములో ఓలలాడాలి. ఇదంతయు తపస్సనే భావించాలి. విద్యలేని తపస్సు ఎంతగా మిగులుతుంది. అందుచేతనే

విద్యా తపోభ్యాం పూతాత్మా

అని శాస్త్రము హెచ్చరించింది. అధ్యాత్మిక ప్రగతి తపస్సు మీదనే ఆధారపడియున్నది. మోక్ష సామ్రాజ్య గుడి తలుపులు తీయుటకు తపోస్పి తాళం చెవియై యున్నది. నిరంతర తపోభ్యాసముచే మనస్సులో ప్రశాంతత ఏర్పడును. ఇంద్రియ కల్లోలములు ఆగును. హృదయములో శాంతినిండును. తపస్సు తీవ్రముగా సాగి మనస్సు ఊర్ధ్వ భూమికల నధిరోహించగానే కోరికలు నిర్వీర్యమగును. బాహ్యశబ్దములుకూడా ప్రవేశించలేని నిశ్శబ్ద ప్రశాంతతలో మనస్సు లయించి పోవును.

దుష్టసంకల్పాలకు అందక, వస్తువుల వ్యామోహ పరిధిలో చిక్కిక భావాకాశంలో ఎగిరి ఆనంత శిఖరాలను మనస్సు అందుకొని ఆనందంలో నిండియుండుటయే తపస్సుయొక్క గమ్యము. తపోస్పియైనవాడు జాగరూకుడై మెలగవలెను. తపమాచరించు సమయమున గతస్మృతులనే ప్రాప్త్యమును వెంటాడికొని మనస్సు దండయాత్ర నల్పును. మనోప్రేరణను లెక్కిచేయక, తనే లక్ష్యమునందే. వికాగ్రతమంచి తపము వాచరించ గలిగినచో మనస్సు నిర్వీర్యమై నిస్సారమగును. మనస్సును జయించిన వానిని ముక్తి శాంత పరించును.

7) ధ్యానము :- ధ్యానమునునది ఏడవ పుష్పము. ఇది బహు విశిష్టమైనది. ధ్యానము చేయునదెవరు? మనస్సు. “మనసైవాను ద్రష్టవ్యమ్” మనస్సు ద్వారానే దర్శించవలయునని శృతి ప్రమాణము. అయితే “యన్ననసా సమమతే” యని కేవలవిషత్తుద్వారా శృతియే తెలియ చేయుచున్నది. మనస్సు ఆత్మను దర్శించలేదు. మరి ఆత్మను దర్శించుటకు మనస్సుకన్నా మరియొక సరికరము అందుబాటులోలేదు. కనుక “ఆత్మ సంస్థం మనః కృత్వా” మనస్సును ఆత్మయందు నిలిపి అన్యమైనవానిని గురించి చింతించక ఉండుటయే ధ్యానమనబడుతుంది. అందుచేతనే “ధ్యానం నిర్విషయం మనః” ఘనస్సులోని పృథులను తొలగించుటయే ధ్యానమని సాధారణ నిర్వచనము చేయడము జరిగినది, “యోగః చిత్త వృత్తినిరోధః” చిత్త పృథులను నిరోధించుటయే యోగమని పతంజలిమహర్షి తన యోగదర్శనములో తెలియజేసియున్నాడు. ధ్యానముకూడా యోగమే. అందుచేతనే ధ్యానయోగము అందురు. “యోజయతి” అనగా చేర్చునది. జీవుని బ్రహ్మములో చేర్చునదిగాన ధ్యానము యోగమై యొప్పుచున్నది. ఈ ధ్యాన యోగమునందు నిలిచినచో సమాధి లభించును.

“మనసో వృత్తి శూన్యస్య నిర్వికారాత్మ నా స్థితిః

అసం ప్రజ్ఞాత నామా సౌ సమాధి ర్యోగినాం ప్రీయః”

మనస్సులో పృథులు నశించి, చిత్తము నిర్వికారమై యుండునట్టి స్థితి గలదో అదియే అసంప్రజ్ఞాత సమాధియని గౌడపాదాచార్యులవారు తెలియజేసి యున్నారు. అట్టి స్థితిలో

“సమోదతే మోదనీయగ్ం హి లబ్ధ్వా”

“పొందదగిన దానిని పొంది అతడు తృప్తి చెందును” అని వేదము తెలియ చేయుచున్నది.

ఆత్మలాభా న్నపరం విద్యతే

ఆత్మలాభమునకు మించిన లాభము మరియొకటుండదని శృతి ప్రమాణము.

అతీంద్రియ జ్ఞానము ధ్యానముద్వారా లభించును. అంతర్య హృదయ గర్భగుడి చెంతకు ప్రవేశించి, హృదయగుడికి వేసియున్న అజ్ఞాన తలుపులను బ్రద్దలుచేసి, కోటి సూర్య సమప్రభావంతో దేదీప్యమానుమై వెలుగు పరంధాముని దర్శించి తరించు స్థితి ధ్యానముద్వారా ప్రాప్తించును. ధ్యాన వాసలో ఎక్కి ప్రయాణించు సాధకుడు మోక్షతీరమును చేరును.

మనము చర్చించు ఈ అష్టవిధ అమృత కుసుమములలో ధ్యానమునకు ఏడవస్థానము కల్పించబడినది. ధ్యానము ఏడవ పుష్పము. సతంజలి మహర్షి సూచించిన అష్టాంగయోగములో కూడా ఏడవది ధ్యానమై యున్నది. ధ్యానము తరువాత ఎనిమిదవ అంగముగా సమాధిని పతంజలి తెలియచేయగా, ప్రస్తుతము మనముచర్చించు అష్టవిధ పుష్పములలో ఏడవదియైన ధ్యానము తరువాత ఎనిమిదవ పుష్పము సత్యమై యున్నది. సమాధిలో సత్యము గోచరించుచు గాన ఈ ఎనిమిదవ పుష్పమైన సత్యము సతంజలి మహర్షి యోగదర్శనములోని సమాధి అనుభవమే అయియున్నది.

8) సత్యము :- సత్యమనునది ఎనిమిదవ పుష్పము. సత్యమను పదమునకు రెండర్థములు గలవు. 1) సత్యము వలుకుట, 2) సత్యమై భాసించుట; అనగా సత్యదార్థ దర్శనము.

మొదటిది సత్యము వలుకుట. సత్యములో చరించుట, సత్యమునే ఆలోచించుట, త్రికరణ శుద్ధిగా జీవించుటయే సత్యమని, సంబంధిత సత్య నిర్వచనము. ఇది సమాజ జీవన ప్రగతి కునకరించు జీవన సూత్రము. ఇలా సత్యము వలుకుటలో కూడా ధర్మాధర్మ విచక్షణ అవసరమైయున్నది. ఈ పీఠాసనను ధర్మశాస్త్ర ములో మనువు తెలియజేసి యున్నాడు.

“సత్యం బ్రూయాత్ ప్రీయం బ్రూయాత్
న బ్రూయాత్ సత్య మప్రియమ్, ప్రీయంచ
నాన్యత్రం బ్రూయాత్, ఏషధర్మ స్సనాతనః”

సత్యమునే పలుకుము. ప్రయముగా నుండునటుల సత్యమును పలుకుము. అప్రియముగా నుండు సత్యమును పలుకకుము. ప్రయముగా నున్నదని అనత్యమును పలుకవద్దు అని మను ధర్మశాస్త్రము.

ఇక రెండవది. సత్యమనగా త్రికాలములయందుండి కాలాతీతమై మనగలుగునది అని భావము. “యద్ అస్తి తత్సత్యం” వీదయితే ఉన్నదో అదియే సత్యము. జగత్తు మిథ్యామనుగడను కలిగి యుండుటచే అది సత్యము కానేరదు. ప్రపంచ మనుగడకు ఆధారమై గోచరించు అత్యయే సత్యము.

ఏకమేవ అద్వితీయం బ్రహ్మైవమృతం

అఖండ చిదానందాకారం నిరపేక్షం పరిపూర్ణమ్

“భగవంతుడు తప్ప రెండవ వస్తువు లేదు. అతడు అవినాశి. జ్ఞాన స్వరూపుడు. పంపూర్ణుడు” అని అద్వైతామృతోపనిషత్తు తెలియచేయుచున్నది. తత్త్వమసి వాక్యార్థవిచారణద్వారా సత్యపదార్థమును అనుభవమునకు తెచ్చుకొని తరించాలి.

“తత్త్వమసి” వాక్యార్థ చింతనమేవ
అంతరంగ సాధనం ఆత్మ బోధన్య”

“తత్త్వమసి” మహావాక్యమును, తద్బావ చింతనములద్వారా అంతర్యములో సాధనచేసి ఆత్మానుభూతిని పొందవలయును” అని వేదాంత సారోపనిషత్ తెలియచేయుచున్నది. బ్రహ్మము సత్యస్వరూపము. సర్వమూ బ్రహ్మమయమే అని భావించి జీవించు సాధకుడు మోక్షపదవిని పొందును.

ముముక్షువులారా! అన్యవిధ అమృత జ్ఞానకును మూలము మీ ముందుంచడము జరిగినది. ఆచరణ యనెడి దారముతో ఈ పుష్పములను మూలగా దీర్చి, అలంకరించుకొని శోభించండి.

నింతో చెప్పాని వుంది. గ్రంథవిస్తరణ భీతి ప్రస్తుతానికి ఆగమన్నది. కామే భీతిని కల్గించింది. కనుక కామే దానిని దూరం చేస్తుంది. భీతి తొంగగనే నూతన రీతిలో మళ్ళీ ఈ వ్యాసమును మీ ముందుంచ గలను.

శిల్పం చెప్పిన సత్యం

ఏదీ లేనిచోట అంతా ఉంటుంది. శూన్యం కాగల్గితే పూర్ణం అవగతమవుతుంది. ఎండిన మనస్సు పండదు. ఎండిన మనస్సు పండుగ గకబోదు. “అహం” ఎండితే ఇహపరాలు మిగలవు. “అహం” తొంగితే పరం ఇహంలోనే ఇముడుతుంది.

“అహం” అనర్థానికి నాంది పలుకుతుంది. అనుచిత ప్రలాపం ప్రస్తావనగా మారుతుంది. అసత్య దర్శనం కథావస్తువుగా తయారవుతుంది. అధర్మజీవనం ఇతి వృత్తంగా కదులుతుంది. అశాంతియే అంతిమ సందేశం అవుతుంది. దురనగాహన మొక్కనుండి కదిలిన “అహం” పుష్పములోని రాగద్వేషపరాగ రేణువులు అశాంతి ఫలాలుగా ఫలదీకరణ చెందుతాయి. అట్టి ఫలములు లోకాని కందించేది శోకమే. లోకమునుండి గ్రహించేది శోకమే.

“యస్మాన్నోద్విజతే లోకః లోకాన్నోద్విజతేచయః”

“ఎవని వలన లోకమునకు ఉద్వేగములేదో, లోకమువలన ఎవరికి విచారము ఉండదో అతడే భక్తుడు. సత్యదర్శనం చేయగల నమర్థుడు.

అది ప్రభాత సమయం. ఉజ్జ్వలకాంతి కిరణ ప్రసారముతో లోకాన్ని ఉత్తేజ పరచేందుకు ఉరకలేస్తున్నాడు ఉదయభానుడు. అరుణోదయ కాంతిపుంజములు కనుమరుగై నూతన వెలుగులు విరజిమ్ముబడుతున్నాయి. స్నానాదులు ముగించుకొని పట్టువస్త్రధారియై కరమున కమలమును ధరించి కదిలివస్తున్నాడు నవయువకుడైన సత్యకీర్తి. ప్రకృతి పరివ్యంగనలో తాను నికీభూతమయ్యాడు. తాదాత్మ్యం చెందాడు. తద్రూపమయ్యాడు. తన్మయూ డయ్యాడు. తత్రుడయ్యాడు. విరజిమ్ముబడు సూర్యకాంతిని చూశాడు. భానుని కిరణకాంతి అంతవరకున్న అంధకారమును అంతమొందించునట్లు, జ్ఞానప్రకాశము అజ్ఞానాంధకారమును పారద్రోలునని గ్రహించాడు. సృష్టజాలము

నుండి కదిలిన వక్తుల వమూహమును గొందాడు. జ్ఞాన జాగరణలో అద్భుత కార్యములు కదలగలవని ఊహించాడు. అస్పృటికి తన అడుగులు నడిచి సమీపించాయి. నిర్మలంగా, అనాయాసంగా కదలిపోతున్న నదిని గొందాడు. మాలిన్యమును పరిశుద్ధమొనర్చుచు, ప్రాణుల దప్పిక వీర్చుచు, పంట పొలాలను సస్యశ్యామలం చేయుచూ, ఏదీ ఆశించక ఆవేశంతో చరించక పనిత్ర నడకను సాగించు నదీమతల్లి జ్ఞాని జీవన నడకను ప్రతిబింబించు చున్నదని భావించాడు.

నదిని దాటాడు. గుడిగంట మోగింది. ఆలోచనా పరంపరలో కడులుతున్న సత్యక్షీతాను చేరదలచిన ఆలయాన్ని సమీపించినట్లు గుర్తించాడు. ఆలయంలో ప్రవేశించాడు. మూర్తిని దర్శించాడు. తన చేతిలోని పద్మమును మూర్తి పాదాలవెంత ఉంచాడు. అప్రయత్నంగా చేతులు జోడించాడు. అభయహస్తమును చూపుతున్న మూర్తిని దర్శించి నిర్భయమడయ్యాడు.

తన మనో గగనంలో ఆలోచనా విహంగాలు విహరించ పోగాయి. “అహా! ఈ మూర్తిలో ఎంతస్ఫూర్తి! ఈ మూర్తికి ఎక్కడ నుండి వచ్చినది ఇంతక్షీర్తి? ఎన్ని పూజలూలు? ఎందరి నందనాలు? పట్టుపస్త్రాలు, స్వర్ణాభరణాలు, అగరువత్తుల ఘుమఘుమలు; కర్పూర హారతుల వెలుగుల తోరణాలు-అలోచించసాగాడు సత్యక్షీర్తి. ఇంతలో మూర్తి నోరు విప్పింది. అలికిడి చేసింది. సత్యక్షీర్తి నిశ్చేష్టుడై మూర్తి వంక చూశాడు....“నా కథ చెప్పనా!” అన్నది మూర్తి సత్యక్షీర్తితో. “నీకూ ఒక కథ ఉన్నదా?” అని మనస్సులో భావించాడు సత్యక్షీర్తి. చెప్పమన్నట్లు తల ఊపాడు.

మూర్తి ముఖస్ఫూర్తిలో మార్పు గోచరించింది. స్మృతి పుటలను త్రిప్పతున్నట్లు అనిపించింది. కొంతసేపు నిశ్శబ్దం-ఆ తర్వాత ప్రశాంతంగా మూర్తి ప్రవచించసాగింది.

“అదిలో నేను అనవిలో భాగమై ఉండేదానిని, భూమాత ఒడిలో పరుండియున్న నాకు భూభారం తెలిసేదికాదు. ప్రశాంతంగా జీవితము

సాగించేదాన్ని. ఒకనాడు నా ఆహ్వానం లేకనే ఒక వ్యక్తి నన్ను సమీపించాడు. గునపమును చేబూని వచ్చాడు. నా గుండెను తొలచసాగాడు. నోరులేని నా నుండి అరుపులు వినిపించేలా కొట్టాడు. నా శరీరం శిథిలమైంది. ఒళ్ళంతా గుల్లబారింది. భూమాత ఒడిలో నిద్రించు నన్ను లేపి భూమిపై పడవేశాడు.

ప్రకృతిశోభ నాకంటబడింది. పంతోషించాను. గునపముతో కొట్టినా ప్రకృతి యశస్సును గొంచు భాగ్యమును కల్పించాడని తృప్తి పడ్డాను. ఆలోచించినంతకాలము పట్టలేదు, అనందం భగ్నంకావడానికి. ఒక శకలాన్ని తెచ్చి నన్ను అందులో ఎక్కించాడు. నాపైకొందరు ఆసీనులయ్యారు. శకలము నడుస్తున్నది. నా బ్రతుకేలా నడుస్తుందో తెలియదు.

నన్ను తన కొట్టుకు చేర్చాడు. నాలాంటి బండ ముక్కలు ఆ దుకాణంలో అనేకం గోచరించాయి. నాలాంటి పక్షులున్న గూటికే చేరానని తృప్తి చెందాను. ఉలిచేత బట్టుకుని మరొక వ్యక్తి నన్ను సమీపించాడు. నా శరీరంలో ప్రతి అంగుళాన్ని ఉలితో కొట్టసాగాడు. ఆ సమ్మెల పోటులను భరించలేక పోయాను. ఇలా కొన్ని మాసాలు హింసించాడు. నాకొక రూపాన్ని యిచ్చాడు. బాధలు అందించినా రూపం ఇచ్చినందుకు తృప్తి పడ్డాను. అక్షణం నుండి నా పై బేరసారాలు మొదలయ్యాయి. నన్ను సంతగొట్టెను చేశాడు. అందరికీ నన్ను చూపిస్తాడు. నా విలువను విర్లయిస్తాడు. వచ్చినవారు నన్ను ఆపాద మస్తకం పరిక్షిస్తారు. నాకు సిగ్గేసింది. నానుండి సప్తస్వరాలు వివాలని అభిప్రాయపడుతారేమో వారి మోటు వ్రేళ్ళలో నా సుకుమార దేహాన్ని కొట్టి చూస్తారు. నేను అందంగా లేనని కొందరు వెళ్ళేవారు. అంత భరింపు చేయనని మరికొందరు తేలికగా మార్చాడేవారు. భూదేవి ఒడిలో పనశించియున్న నన్ను వెలికితీసి, హింసించి చివరకు నన్ను బజారులో విక్రయచికి ఉంచాడు. నాలో నేను కుమిలి పోయేదాన్ని. ఈ యమచెఱనుండి తప్పకొనేది ఏవైనా అని చింతించేదాన్ని.

చివరగా ఒక వ్యక్తి వచ్చాడు. నన్ను చూశాడు. పరించాడు. కానీ అతడూ బేరసారాలు చేశాడు. నాకు మనసు చివుక్కుమంది. ఎట్టకేలకు చెప్పిన భరతే నన్ను కొన్నాడు. యజమాని దూరంగా వెళ్ళాడు. నన్ను పరించిన వ్యక్తి

నేనడిగాను, “నేనంత విలువ చేయనా? మరి బేరం చేశావు ఎందుకూ”? అంతే.... “నుండరి! నీకు విలువ నిర్ణయించాలని కాదు! నాస్థితి నీకు తెలిసి రావాలి” అని అన్నాడు. ఫర్వాలేదు. సంస్కారి చేతిలోనే పడ్డానని తృప్తి చెందాను.

ముందుగా కొంత డబ్బు యిచ్చి నిగనిగలాడేలా నన్ను తయారు చేయమని చెప్పి వెళ్ళాడు. మల్కీయమచే ఆ ప్రారంభమైంది. నన్ను పరుండబెట్టి నీటితో తడిపారు. నునువురాతితో నా శరీరం కందిపోయేలా గోకారు. నా దేహమంతా మంటలెత్తి ఒక రోజంతా ఈ బాధ పడ్డాను. ఆ తరువాత నా దేహం వివ్యాసం చేశారు. నన్ను కొన్న వ్యక్తి వచ్చాడు. “బాగుంది” అన్నాడు. సిద్ధం చేయమన్నాడు నన్ను ప్రయాణానికి. ఒక కొయ్యపెట్టెలో నన్ను ఉంచారు. త్రాళ్ళతో నన్ను బంధించారు. గడ్డితో వింపారు. చివరగా నా ముఖంపై కాలు పెట్టి నన్ను లాగి కడుతున్నాడు. పాపం! నన్ను వరించిన ముఖంపై కాలు పెట్టి నన్ను లాగి కడుతున్నాడు. అది అంతేనన్నారు ప్రక్కవాళ్ళు. యువకుడు కలత చెందాడు. కదిలిపోయాడు. అది అంతేనన్నారు ప్రక్కవాళ్ళు. కట్టడానికి మరో మార్గమే లేదన్నట్లు. ఈ అస్తవ్యస్త ధర్మావలంబనకు తనలో తాను నవ్వుకున్నాడు. నన్ను కట్టి పడేశారు. అలా నేత్రాల నుండి కన్నీరు కట్టలు తెంచుకొని పారాయి. గదిలో పడుకొని ఏకాంతంగా విలపించాడు.

మరునాడు ప్రయాణం సిద్ధం చేశాడు. నన్ను వాహనంలోకి ఎక్కించాడు. నా ప్రక్కనే కూర్చున్నాడు. కొంతసేపు పాడేవాడు. మరికొంతసేపు చక్కటి భాషణం చేసేవాడు. ఇలా కదిలించి నన్ను తన యింటికి తీసికొనివచ్చి కొంతకాలం చీకటి గదిలో వుంచాడు. ఒక శుభ ఘడియలో నాకు విడుదలను ప్రసాదించాడు. నా పాదాల చుట్టూ ఏమెంటు పోసి పడియున్న నన్ను విలబెట్టాడు. ప్రాణ ప్రతిష్ఠ చేశాడు. అనాటినుండి నీలాంటి వారెందరో పన్నుసేవించి వెడుతున్నారు. మీలో తాను ఒక్కడై నన్ను అర్చిస్తున్నాడు.

ఇది నా కన్నీటిగాథ. అర్థమయిందా! ఎన్ని ఇక్కట్లకు లొంగితే నాకీ ప్రాప్తి లభించిందో అర్థం చేసుకో అని ప్రతిమ అంతర్ముఖమయింది. సత్యకీర్తి మనసు యిప్పుడు బహిర్ముఖమైంది. శిల్పం చెప్పిన సత్యానికి అచ్చెరువొంది, అనందాశ్రువులు రాల్చాయి.

దివ్య దర్శనానుభూతి

కమనీయ ప్రకృతిని గొంచు రమణీయ పయనాలు పరంధామని దివ్యమంగళ స్వరూపమును దర్శించు శుభ ఘడియ ఎప్పుడు? అట్టి అపూర్వ దివ్య దర్శనానుభూతి ఎందరికీ సాధ్యం? ఆచరించాలేగాని అనుభూతి అందకపోదు. అచరించాలని భావిస్తే చాలదు. ఆచరణ ప్రక్రియ, సాధన మలుపు తెలిసిరావాలి. తెలిసిన సాధనతో మనస్సు కలిసిపోవాలి. కలిసిన మనస్సు కైవల్య చైతన్యము ననుభవించుచుండ, అలసిన మనుగడ అంతరించి పోవాలి. అంధకారబంధురమైన అజ్ఞాన శృంఖలముల నుండి విడివడి ఆనందధామని అమృత స్వరూపమును అనుభవించి ఎందరో మహాత్ములు గతంలో తరించారు. వర్తమానులో తరిస్తున్నారు. భవిష్యత్తులో తరించునున్నారు.

మహాభక్తుల శ్రేణికి చెందిన ధృవుని వంశములో ఆవిర్భవించిన వరమ భాగవతోత్తముడు శ్రీ భరతుడు. తాను రాజ్యభారము వహించుచున్నను శ్రీకృష్ణ ధ్యాన చిత్తముతో కాలము గడుపుచుండెడివాడు. భగవానుని దశనామ శ్లోకమును నిరంతరము క్షణము ఎడబాయక స్మరించుచుండెడి వాడు. సదా అంతర్యంలో స్మరింపబడుచున్న దశనామ దివ్యమాల నరింకరించుకొని భరతుడు శోభించుచుండెడివాడు. జాగ్రదావస్థలో సాగే జగన్నాథ స్మరణ స్వప్నావస్థలో కూడా ఆగేదికాదు. స్వప్నంలో కూడా భరతుడు నామాచ్యుతమును గనము చేయసాగెను. శ్రీ మన్నారాయణమూర్తి స్వప్నంలో దర్శన మివ్వగానే భరతుడు స్వప్నంలోనే సాష్టాంగ దండ ప్రణామములాచరించెడివాడు. చ్యూకం సర్వావస్థలందు ఈ దశనామ శ్లోకమును భావపూరితంగా స్మరించుచు భగవద్దర్శనానుభూతిని పొంది తరించిన భరతుని చరితము వరమపాననము. భగవోపితమైన భరతుని దివ్యనామ స్మరణ ప్రభావ జనిత ప్రకాత జీవనము. విష్ణుపురాణమునందు శోభించుచున్నది. భగవానుని దివ్యదర్శన భాగ్యమును భరతుడు పొందినట్లు శ్రీ శుకుల వారు తెలియజేసి యున్నారు. భరతునికి

అట్టి ఆధ్యాత్మికానుభూతి నొసంగిన శ్లోకమును మనము గ్రహించి, స్మరించి, తరించెదము గాక!

యజ్ఞే శాచ్యుత గోవింద

మాధవానంత కేశవ

కృష్ణ విష్ణో హృషీ కేశ

వాసుదేవ నమోఽస్తుతే ।

ఈ శ్లోకమే భరతుని తరింపచేసిన దివ్య మంత్రము.

ఈ శ్లోక ప్రభావమును చాటుటకాయన్నట్లు ఇటీవల కాలంలో ఒక అద్భుత సంఘటన జరిగింది. మహాభాగవతోత్తములైన శ్రీ నారాయణ భట్టాత్మిరవారు శ్రీమద్భాగవతములోని దివ్యగాథలను తెలియచేయు “నారాయణీయ” మను గ్రంథము రచించడము జరిగినది. ఏ కారణముచేతనో భరతుని, మరియు జడ భరతుని చరిత్రలను లిఖించక వదలిపెట్టెను. ఆ తరువాత కొంతకాలమునకు విడిచిపెట్టబడిన ఆ ఇరువురి మహాత్ముల దివ్య గాథలను ఒక ప్రత్యేక గ్రంథముగా రచించెను. ఆ గ్రంథము పూర్తి కాగానే శ్రీ నారాయణ భట్టాత్మిరి గురువాయూరులో కలియుగ ప్రత్యక్ష దైవమైన శ్రీకృష్ణ దేవుని దర్శించి, అర్చించుటకు వెళ్ళెను. పవిత్రపూజా సమయమున దివ్యాభరణములతో దేదీప్యమానముగ ప్రకాశించుచున్న ఆదిదేవుని గాంచి పరవశించి ఆనందాశ్రువులు రాల్చారు శ్రీ భట్టాత్మిరి. ఆ సమయములో ఆ పరమ భక్తునికి మెరుపులా భరతుని గూర్చి ఒక సంశయ సంకల్పముదయించెను. వెంటనే ఆ భక్తుడు చేతులు జోడించి శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముకు నమస్కరిస్తూ “జగన్నాథా! నీ దివ్యనామ ప్రభావముచేత అక్షరముడైన శ్రీ భరతుడు నీ పవిత్ర దశనాను శ్లోకమును అనవరతము పఠించుచు నీ అసమాన అద్భుత రూపదర్శనమును పొందెననియు, స్వప్నములోకూడా మీరు ఆ పరమ భక్తునికి దర్శనమిచ్చుచుండెడి వారనియు పెద్దలు చెప్పగా వింటిని. ప్రభూ! నిజానిజాలు నీకే తెలుసు. అదంతయూ నిజమేనా?” అని ప్రశ్నించగా దీనదయాళుడు,

భక్తవత్సలుడైన ఆదిదేవుని దివ్య మంగళ విగ్రహము తల నూపి, విజయని భట్టాత్మిరికి తెలియచేసినట్లు ఆ మహాభక్తుని చరిత్ర ద్వారా తెలియచున్నది.

దివ్యాత్మ స్వరూపులారా! నామాచ్యుత పానమందు అనురక్త్యభిరాష విత్తముగల ఆత్మబంధువులారా! యజ్ఞేశాది దశనామములతో కూడిన ఈ శ్లోకము శ్రీ భరతునికి దివ్య దర్శనానుభూతిని కల్గించి తరింపచేసిననుటకు ఇంతకుమించి కావలసిన ఆధార మేమున్నది? భక్తజన దాసుడు, బుధజన సేవకుడైన ఈ వ్యాసకర్త జీవితముపై కూడా ఈ శ్లోక ప్రభావ మెంతగానో ఉన్నదని తెలియచేయుటకు సంతసించుచున్నాను. అనుభవపూరితముగ వా జీవితములో కూడా తన వైభవమును ప్రకటించిన ఈ అపూర్వ శ్లోకమును అక్షర లక్షలు పారాయణ చేసి, అనుభూతి పొంది భక్తులు తరించెదరనెడి సత్సంకల్పములో గీతా జ్ఞాన యజ్ఞ ముగింపు సమయాన యజ్ఞ ప్రసాదముగ ఈ చిన్ని పాత్రమును అందించుచున్నాము. ఈ శ్లోకమును భావయుక్తముగ పఠించి, స్మరించినచో తస్పృక తరించగలరని, కారాగ్రహములో శ్రీకృష్ణ దేవుడుదయించునట్లు ఐహిక వాననా పూరిత హృదయ బంధిభావలో శ్రీకృష్ణదేవు డనెడి చైతన్యజ్యోతి ఆవిర్భవించ గలదని తెలియచేయుచు శ్లోకమును, శ్లోకార్థమును మీ ముందుంచుచున్నాను.

యజ్ఞే శాచ్యుత గోవింద

మాధవానంత కేశవ

కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ

వాసుదేవ నమోఽస్తుతే ।

“యజ్ఞేశ, శాచ్యుత, గోవింద, మాధవ, అనంత, కేశవ, కృష్ణ, విష్ణు, హృషీకేశ, వాసుదేవ- నీకు వందనములు అనువది శ్లోకార్థము.

ఈ శ్లోకమునందు భగవానుని దశనామములు మహోజ్వలమై అలరారుచున్నవి. ఈ నామములన్నియు విష్ణు సహస్ర నామస్తోత్రము నందు ఆణిముత్యముల వలె శోభించు చున్నవి.

1) యజ్ఞేశ :- “యజ్ఞేవే నిష్ఠః” అను శ్లోకం వాక్యము ననుసరించి యజ్ఞేశ అనగా సర్వభూత హితమును కోరి, ఈశ్వరార్పణ బుద్ధితో చేయబడు సత్కర్మల రూపమున నుండు వాడనై యున్నాడు. సకల యజ్ఞములు భగవానుని స్వరూపములే గాన తాను “యజ్ఞేశ” అని పిలువబడుచున్నాడు. ఈ మొదటి దివ్య నామమైన “యజ్ఞేశ” అను పదము నుచ్చరించగానే సాధకుని జీవితములో త్యాగజీవన విధానము తొంగి చూడవలెను. ఇదియే ఈ మొదటి నామ మహిమ.

2) అచ్యుత :- నశించనివాడు అచ్యుతుడు. అతడే పరమాత్మ త్రికాలము లందుండి కాలాతీతమై మనగలవాడు. “తస్యోహం న ప్రణశ్యామి సచమేన ప్రణశ్యతి” అని శ్రీకృష్ణవరమాత్మ భగవద్గీత 6వ అధ్యాయంలో తెలియజేసియున్నాడు. “నత్యజేయం కథంచన” అని రామాయణ ప్రవచనము. కనుక ఆ ప్రమేయుడై వెలుంగు శ్రీహరిని దర్శించవలయు ననిన దేహేంద్రియ మునో బుద్ధులకు అధిష్ఠానమై భాసిల్లు అచ్యుత స్వరూపమును సాధకుడు సదా మననము చేయుచుండవలెను. ద్వితీయనామమైన అచ్యుత నామము నుచ్చరించగానే ఆత్మ ధ్యానము అంతఃకరణలో తొంగి చూడవలెను.

3) గోవింద :- గోవులను రక్షించువాడు గోవిందుడు. అనగా మానవునిలోని పశు ప్రవృత్తులను అదుపుచేసి, పదుపదేశము ద్వారా సన్మార్గమున నడిపించువాడు గోవిందుడు. ఈ మూడవ నామమైన గోవింద శబ్దము ఉచ్చరించబడగానే సాధకుడు తనలోని పశు ప్రవృత్తులను నశింప చేసుకొనవలెను. శాస్త్రాధ్యయనము సాగించవలెను. వాక్కుద్ధి కల్గియుండవలెను.

4) మూఢవ :- ‘మూ’ అనగా లక్ష్మీదేవి. ‘ధవ’ యనగా స్వామియని భావము. మూఢవ యనగా లక్ష్మీనాథుడు. కనుక మూఢవుడు ఐశ్వర్య ప్రదాతయై యుండుటచే “మూఢవ” అను శబ్దము నుచ్చరించగానే ‘సాధకునిలో దైవీసంపద’ తొంగి చూడవలెను. ‘మూనాద్ ధ్యానాచ్చ యోగాచ్చ విద్దిభారత మూఢవమ్’ మూన ధ్యాన యోగాదుల ఫలన గ్రహించుటకు శక్యమైనవాడు మూఢవుడని శ్రీవ్యాసభగవానుని నిర్వచనము. శక్తివంతమైన ఐశ్వర్య ప్రదాయని లక్ష్మీదేవిలో కూడన భగవానుని దివ్యనామము మూఢవ నామము. అందుచే సర్వశక్తి నమన్వితమై యున్నది.

“కావ్యం రామాయణం కృత్స్నం సీతాయశ్చరితం మహత్” అని రామాయణము కూడా ప్రశంసించి యున్నది.

5) అనంత :- సకల ప్రపంచము తానై యుండి “అత్యత్తిష్ఠ ద్దశాంగుళమ్” అంతకు మించి యున్నాడని వేదము నిర్వచించుటచే శ్రీహరి అనంతుడని తెలియబడుచున్నాడు. అంతంతేని ఉపాధులను ధరించి యుండుటచే కూడా తాను అనంతుడని తెలియబడు చున్నాడు. ఈ ఐదవ నామమైన “అనంత” శబ్దము నుచ్చరించగానే జీవుడు తన యొక్క అనంతత్వమును గుర్తించి, గ్రహించి తదనుగుణముగ జీవించ గలిగి యుండాలి. అన్ని ఉపాధులు భగవానునివే యని అనుభవమునకు తెచ్చుకొని సర్వులలో నారాయణుని దర్శించుటకు ప్రయత్నించాలి.

6) కేశవ :- క+ అ+ ఈశ. ఇవి కలిపి కేశశబ్ద మయినది. “క” అనగా బ్రహ్మ. “అ” అనగా విష్ణువు. “ఈశ” అనగా ఈశ్వరుడు. ఈ త్రిమూర్తులకు ఆధారమైన వాసుదేవ చైతన్యమే కేశవుడు. “కేశవ” శబ్దములోని “వ” ప్రత్యయము ప్రశస్తమైనది. విష్ణు సహస్రనామ స్తోత్రమునందు వకారాలు గల నామములు 120 కలవు. కనుక ఆరవదియైన ఈ కేశవ నామోచ్చారణ జరుగగానే అధిష్ఠాన పరబ్రహ్మ అనుభవమునకు అందవలెను. జాగ్రత్త్వస్థ నుషుప్తుల కారధారమై వెలుంగు తురీయమే తాననెడి అనుభూతి అభివ్యక్తము కావలెను. విష్ణు పురాణము ప్రకారము దుష్టాత్ముడగు “కేశి” యను రాక్షసుని వధించుట చేత కేశవ అను నామము శ్రీహరికి కల్గినది. “కేశి” యను రాక్షసుడు అజ్ఞానమునకు ప్రతికమ్మ యున్నందున ఈ కేశవ నామోచ్చారణ చేయు భక్తునికి అజ్ఞానము నశింప చేయవలె ననెడి వజ్రసంకల్ప ముదయించవలెను.

7) కృష్ణ :- నీలమేఘమువంటి శరీరచ్ఛాయతో శోభించువాడు శ్రీకృష్ణుడు. భక్తుల హృదయములను ప్రేమతో ఆకర్షించుకొను వాడని కూడా భావము. నీడనదియైన ఈ కృష్ణనామము నుచ్చరించు భక్తుడు సదా అనంద స్వరూపము నందు ఓలలాడువాడై యుండవలెను. స్వార్థమును వీడి, ప్రేమ జీవనము చేయగలిగినవాడై యుండవలెను.

8) విష్ణు :- సర్వత్ర వ్యాపించి యున్నవాడు విష్ణువు. “భూ నభోఽక్ష రాశములు నాచే ఆక్రమించబడుటచేత నేను విష్ణునని చెప్పబడితిని” అని

మహాభారత శాంతిపర్వము నందు తెలియ చేయబడినది. వినిమిదవ నామమైన ఈ విష్ణుః అను శబ్దము నుచ్చరించగానే దేశకాలాదులకు అతీతమైన మనగలుగు నిత్య, శుద్ధ, బుద్ధ, ముక్త స్వరూపమును సాధకుడు అనుభవమునకు తెచ్చు కొనవలెను.

9) హృషీకేశ:- హృషీకేశ యనగా పర్వేంద్రియములకు అధిపతి యైనవాడు అని భావన. ఇంద్రజిత్తును సంహరించడానికి ఇంద్రియ జిత్తుయైన లక్ష్మణుడే కావలసి వచ్చెను. తామిద్దర నామమైన ఈ హృషీకేశ శబ్దము నుచ్చరించగానే సాధకునిలో బహిర్ముఖము ఇంద్రియములను అంతర్ముఖము చేసుకొనవలె ననెడి భావము కలుగవలెను.

10) వాసుదేవ:- విశ్వమంతయు నిండియుండి సర్వముతో క్రీడించువాడు వాసుదేవుడు అని తెలియదగును. “వాసవత్సర్వ భూతావాం” అని మహాభారతము నిర్వచనము చేసింది. “నర్వత్రా సా సమస్తంచ” అని విష్ణు పురాణము నిర్వచించినది. కనుక ఈ రశనామ శ్లోకములో చివరిదైన ఈ వాసుదేవ శబ్దము నుచ్చరించు భక్తుడు తనలో సమస్తమును, సమస్తములో తనను దర్శించ గలవాడై యుండాలి. నమ దర్శన ఏక్షణమే ఈ చివరి వాసుదేవ నామము మనకందించు మహాత్మర పందేశము.

త్యాగభావమును సూచించు “యజ్ఞేశ” యనెడి నామముతో కదలిన ఈ పవిత్ర రశనామ శ్లోకము “వాసుదేవ” యనెడి సమదర్శన కళ్యాణానుభూతిలో ముగియుచున్నది. ఈ రశనామములను వరుసగా ఉచ్చరించి చివరగా మహా భక్తుడు, పరమ భాగవతోత్తముడైన శ్రీ భరతుడు “సమోస్తుతే” అని శ్లోకము ముగించినాడు. భగవాన్! నీకు నా నమస్కారము అని తన శరణాగత భావ ఔన్నత్యమును, భక్తి తత్పరతను చివరగా తెలియచేయుచున్నాడు. శరణాగత భావముతో కూడిన భక్తియే ముక్తికి సూచియైన దారియనెడి సందేశము నందించుచున్నాడు.

భక్తులారా! శ్రద్ధాభక్తి సమన్వితములై భగవద్దర్శనానుభూతికి సోపానమైన ఈ రశనామ శ్లోకమును పఠించి, స్మరించి, తరించండి.

- ౬౦ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు. -

బాధలుభరించు - భగవానునితో జీవించు

మానవ శరీరం మూడు ఘడియలు అగుపించి మృత్యు ముఖంలో ప్రవేశించే మృణ్మయ భాండము. జీవితమొక నీటి బుడగవంటిది. గాలి పడగ లాంటిది. జీవన చక్రము నిరంతరము నిర్దిష్టమైన తన గాడిలో పరిభ్రమిస్తూనే ఉంటుంది. కాలగతిలో ఈ జీవన శకటం వైకల్యం కాకతప్పదు. ఈ సత్యాన్ని సదా మననం చేసుకొంటూ జీవన యాత్రను సాగించాలి. మరణం తథ్యమని, అవసాన దశలో మంచాన పడటము తప్పదని, ఇతరుల దయాభిక్షతో వద్దక్కాన్ని నెట్టవలసి వస్తుందని, దుర్బర జీవితానికి మృత్యువు చరమగీతిని పొడుతుందని అనుక్షణము జ్ఞాపకము చేసుకొంటూ వైరాగ్యమును పెంపొందించుకోవాలి.

“దుర్లభం హి సదా సుఖమ్”

నిత్యానందము ఈ ప్రపంచములో లభ్యమయ్యేదికాదని శ్రీ మద్రామాయణము అయోధ్యకాండయందు తెలుపబడియున్నది. జీవితం బాధల మయమైనదని బాధపడకు. నిన్ను బాగుచేసేందుకే బాధలొస్తాయి. కాలంలో బాధ కదిలింది. కాలంలో కదిలిన బాధ కాలంలోనే కనుమరుగవుతుంది.

“శోకశ్చ కిల కాలేన గచ్ఛతా హ్యవగచ్ఛతి”

కాలం కదులుతుంటే కాలజనిత శోకము కూడా కనుమరుగవుతుందని శ్రీ మద్రామాయణము యుద్ధకాండ యుందున్నది.

కోరికలే దుఃఖానికి ప్రబలకారణములై యున్నవి. పడగవిప్పి నిలబడి కాటువేయడానికి సిద్ధంగా యున్న కోడెత్రాచులవలె కోరికలు భయంకరమై యున్నవి. బుసలుకొడుతూ కాటువేసి అవి కనుమరుగవుతాయి. విషం మూత్రము నిలువెల్లా నిలచిపోతుంది. కోరికకు కాటు వేయడమే తెలుసు. ఫలితం ఏమిటి? శరీరం నడలిపోతుంది. మనస్సు నవేదన చెందుతుంది. పురోగమించవలసిన జీవనగతి మారుతుంది. మరుపు తిరుగుతుంది. మృత్యువుకు ఆహుతవుతుంది.

బాధలను చూసి భయపడకు. వాటిని నిర్మూలించాలనే ప్రయత్నములో నిన్ను నీవు పోగొట్టుకోకు. బాధలనే మంచు నిన్ను క్రమ్మనే. భక్తియనెడి సూర్యరశ్మిలో నిలబడటము నేర్చుకో. కష్టాలు కరిగిపోతాయి; కష్టాలు, కన్నీళ్ళు అనేవి నీ జీవన శకలానికి రెండు సురక్షిత చక్రములై యున్నాయని మరచిపోకు. జ్ఞానదృష్టిని కోల్పోయిన మానవాళిని జాగృతం చేసి ఆత్మదర్శనం చేయించగల జ్ఞానదీపికలు బాధలే. సాధకుడు సదా కన్నీళ్ళని అహ్వనించాలి. ఆ కన్నీటితో భగవానుని చరణకమలములను అభిషేకించే అవకాశమును ఆశిస్తూ జీవించాలి. కన్నీటి బ్రతుకులే కమలనాభుని కొరకు పరితపిస్తాయి.

అతస్మిహ పరిష్కంగాల్
వర్తిరాద్రాపి దహ్యతే

“ఎక్కువగా తెలము కలియుటచేత తడిసిన వత్తి కూడా వెలుగుతుంది” అని శ్రీమద్రామాయణము కీర్తింధకాండ యందు తెలుపబడి యున్నది.

సాధకా! సాగిపో! నీ జీవన నాకకు భగవానుడే చుక్కాని. అతడే మార్గగామి కూడా. మెల్లగా కదలిపో. మార్గంలో మనిషి ఎదురొత్తాడు. అతడిని ప్రేమించు. కానీ విశ్వసించకు. మనిషికి మనస్సుంది. మారేదే మనస్సు. మారే మనస్సులను కలిగిన మనిషిని ప్రేమించాలే గాని విశ్వసించకూడదు.

చలా హి ప్రాణినాం మతిః

“మానవుని మనస్సు చంచలమైనది” అని శ్రీమద్రామాయణము అయోధ్యకాండలో తెలుప బడినది. నా జీవితంలో తెలియబడిందికూడా.

ప్రేమమయుడైన పరమాత్మనే విశ్వసించు. అతడే జీవించు. అతడే మరణించు. ఇదియే సత్య జీవనము.

విశ్వమందిరములో ప్రతి ప్రాణిలో భగవానుని దర్శించి అర్పించే పూజారి నీవు కావాలి. సమస్తములో భగవంతుని వైభవమును విక్షించే సమదర్శన యోగివి కావాలి. నీవు తరించాలి. ఇతరులను తరింప చేయాలి. ఇదియే సవాతన ధర్మమందించు ఉన్నతాశయము. ఉజ్వల జీవనము.

ప్రయత్నించు.

విజయలక్ష్మి నిన్ను పరించేందుకు సిద్ధంగా వుంది.

ఉన్నదొక్కటే

పరిణామశీలమై, కల్పిత మనుగడ గల మిథ్యాప్రపంచము సత్యరూప మైనదనియు, చూచేవాని మనస్సుకన్నా అన్యమైనది గాదనియు సంపూర్ణముగా గ్రహించిన సాధకుడు అట్టి ప్రపంచమును చిత్రించిన మనస్సును నిగ్రహించి, దానిని నిరోధించు ప్రయత్నమును పొగించుటలో దైవశక్తి యనెడి వ్యక్తమునకు రెండు శాఖలైయున్నట్టి క్రియాయుత ప్రాణము, సంకల్పయుత మనస్సులను ఆకళింపు జేసుకొన్నవాడై, వాటి పరస్పరాధీనమును దృష్టియందిడుకొని, మనో నిగ్రహమునకు వాయురోధనమును చేపట్టి, నల వక్షని చిక్కించుకొను విధముగా మనస్సును చేజిక్కించుకొనినవాడై, తనకు చేజిక్కిన మనస్సు లయించుట వలన కలిగే తాత్కాలిక ఉపశమనముతో తృప్తి లభించదనియు, నిజమైన సంతృప్తి మనోనాశము ద్వారానే లభించగలదనియు మనోనాశము జరిగిన యోగి ఆచరించదగిన కర్మమంటూ ఈ జగత్తునందు ఉండదనియు సత్యమును ఎఱిగినవాడై, అనేక సాధనల నాచరించుటకు సిద్ధపడి, పూజ, జప, ధ్యానాదుల నాచరించి కాయముద్వారా ఆచరించబడు పూజకన్నను వాక్కుద్వారా జరుగు వాచక జపము శ్రేష్టమనియు, వాచక జపము కన్నా మౌన జపము శ్రేష్టమనియు మౌనజపముకన్నా మనస్సు ద్వారా ఆచరించు ధ్యానము శ్రేష్టమనియు తెలిసి అట్టి ధ్యానము విఘ్నములలో కూడిన విరళ ధ్యానము కాకుండా నదీప్రవాహమువలెను, అజ్యధారవలెను సాగెడి సరళ ధ్యానమై యుండవలెననియు, అట్టి ధ్యానమే మనస్సును హృదయ స్థానము వైపునకు నడిపించి స్వస్థతను కలిగించుననియు, అట్టి స్వస్థతను హృదయమునందు మనస్సునకు కల్పించుటయే కర్మ, భక్తి, యోగ, జ్ఞానముల ముఖ్యోపాయనియు సంపూర్ణముగా తెలిసినవాడై, తత్కార్యసాధనలో బహిర్ముఖమయ్యే మనస్సును దృశ్యప్రపంచము నుండి వెనుకకు మరలించి, సంకల్పముల నుడిగింపజేసి, మనస్సును మనస్సు ద్వారా అన్వేషించు యత్నములో ఆనలు మనపే లేదని

తెలిసి కొనినవాడై, ఇలా మనస్సు లేదనెడి విషయమును ప్రస్తావించినది కూడా సంకల్పమే ననెడి సత్యమును సూక్ష్మముగా గ్రహించి అలా తెలియవచ్చు మాత్ర సంగల్పము “అహం” భావన అనియు, దాని ద్వారా లేవనితెలిసిన సంకల్పములన్నియు “ఇదం” భావన అనియు స్పష్టముగా దర్శించి, “అహం” భావనయే సర్వమునైన “ఇదం” భావనలకు ఆధారమై యున్నదనియు, అట్టి అహం భావన కూడా ఎక్కడ నుండి పుట్టుచున్నదో గ్రహించుటకు యత్నించుట వలన “అహం” భావనను కూడా అంతముందించి, అభేద జ్ఞానస్వరూపమును అనుభవించుచు, జ్ఞానమే పూర్ణమై, అద్యయమై, సత్తా స్వరూపమై, దేహము, ఇంద్రియములు, ప్రాణము, బుద్ధి, అజ్ఞానములను ఆధిగమించి, సత్స్వరూపమై భాసించు ఆత్మయనియు, అట్టి సత్తును ప్రత్యేకించి గ్రహించేందుకు చిత్తు సత్తు కన్నా వేరుగా లేదనెడి సత్యమును తెలిసినవాడై, మాయోపాధిచే చరించు ఈశ్వరుడును, అవిద్యోపాధిచే చరించు జీవుడును యదార్థానికి వేరుకాదనియు, వారి మధ్య తెలియవచ్చు అంతరము కల్పితమేననియు, తొడుగువీడి హృదయ మడుగులో మునక నేయగనే ఇరువురును ఏకరూపులై, స్వాత్మరూపులై ప్రకాశించగలరనెడి సత్యమును చక్కగా గ్రహించి, అద్వితీయమైన ఆత్మను తెలుసుకొనేందుకు ద్వైత సాధనలేవీ ఉపకరించనందున ఆత్మగా ఉండి పోవుటయే ఆత్మను గ్రహించుట కాగలదనియు, అట్టి దివ్యానందస్థితిలో జ్ఞానాజ్ఞానములు ఏకమై, ఆద్యంతములు తెలియని, బంధముక్తులు అర్థంగాని, అనిర్వచనీయ సత్తాస్వరూపము వెలుగులకు వెలుగుయై భాసించుట నెరిగి, అట్టి అద్వైత ప్రకాశము తన స్వప్రకాశమేననియు, స్వస్వరూపస్థితియే ననియు ఎఱుకగలిగి, మరుపు పదిలి జ్ఞాన పరిపులో మలుపు తిరిగి మైమరిచి ఉండుటయే సత్యమనియు, అది ఒక్కటేననియు, ఉన్నదొక్కటేననియు, ఆ ఒక్కటి తానేననియు తెలియుటయే సర్వశాస్త్ర సారమైన ఆదేశమనియు, ఉపదేశమనియు శ్రీ రమణ భగవానుని అభిప్రాయము.

* * *

సనాతన ధర్మ వైభవము

దుర్లభమైన మానవ జన్మము ఎంతో ప్రశస్తమైనది. ఇది అనంతము నుండి అనంతమునకు పరుగులిడే అమృత రసవాహిని. జీవితమును అనుభవించు వాడు జీవుడు. అతడు జీవించి అనుభవములను పొందేందుకు ఉపకరించునది దేహము. దేహమును కలిగియున్నందున తాను దేహ అనబడినాడు. దేహము దేహముగా కొనసాగుట, సాగలేని దశలో ఆగి శ్మశానంలో బూదిగా మారుట యనునది దేహము యొక్క ధర్మము. దేహధర్మము వేరు, దేహి ధర్మము వేరు. ఈ రెండింటి కలయికలో జీవి ధర్మము వేరు. వీదయిననూ అది అలా కొనసాగుట యనునది దేహమై ఆధారపడి యున్నదో, వీది లోపించుటచేత ఆ వస్తువు నశించి పోవునో అది దానియొక్క ధర్మము అని నిర్ణయించవలసి యున్నది. నిప్పు వేడిగా ఉంటుంది. ఉండాలి. ఉండక తప్పదు. వేడిలేని నిప్పును నిప్పు అని అనరు. కనుక వేడి యనునది నిప్పుయొక్క ధర్మము. ఈ విధముగా ఆలోచించినచో మనకు కొన్ని విషయాలు స్పష్టమవుతాయి.

మనము చేయు ప్రతి పనికి ధర్మమున్నది. అనుభవమునకు ధర్మమున్నది. ప్రతి రంగములోనూ ధర్మము ఉన్నది. అయితే ఈ ధర్మ నిర్వచనము, నిర్వహణము ఈ జీవితానికి సంబంధించినదా? కాదా? అనే శంక రావచ్చును. ధర్మము చాలా విశాలమైనది. అది ఒక జీవితానికి సంబంధించినది కాదు. ఈ జీవితము రాకమునుపే ధర్మము నీలో ముడిపడి యున్నది. ఈ జీవితము సమాప్తమైనను ధర్మముడి వీడకనే ఉంటుంది. ధర్మము ఘోషవునీలో పూర్ణత్వమును దించుతుంది. ధర్మము మనలను పతనము కానివ్వదు. ప్రగతిని అందిస్తుంది.

విస్తృతమైన ఈ ధర్మము శాశ్వతమైనది. శాశ్వతము అంటే సనాతనము అని అర్థము. అందుచేతనే అమర సందేశము నందించు వైదిక ధర్మమును

సనాతన ధర్మము" అని పిలువవలసి వచ్చినది. అన్యమతము లన్నియు లౌకిక ధర్మమార్గాన నిలబడి దేశికం పరిస్థితులను దృష్టియం దిడుకొని ధర్మమును ప్రవచించాయి. అందుచేతనే అవి అసంపూర్ణముగా మిగిలిపోయాయి. శాశ్వత ధర్మజీవనమును ఒక్క సనాతన ధర్మమే (హిందూధర్మమే) అందించగల్గినది. సనాతన ధర్మము అనేది ఈ విశిష్టపదము యొక్క భావమును గ్రహింతుము.

“సనాతనస్య ధర్మః సనాతనధర్మః” 1

శాశ్వతముగా ఉండు ధర్మము గనుక ఇది సనాతన ధర్మము అయెను అని ఒక అర్థము.

ఇతర మతములకు సనాతన ధర్మమునకు ఇదియే తేడా. కొన్ని మతములు గతములో ఉండినవి. కానీ ప్రస్తుతము లేవు. మరికొన్ని మతములు గతములో లేవివియై ప్రస్తుతము గోచరించుచున్నవి. కాల పరిధిలో నిలిచిన మతాలు కాలాతీతమైన సత్యమును, త్రికాలముల యందు వ్యక్తము కావలసిన ధర్మమును ప్రవచించగలవా? అందుచేత ఆ మతము లన్నియు అసంపూర్ణములు అని పిలువబడినవి. కానీ సనాతన ధర్మము అలాంటది కాదు. ఈ మతము లన్నియు ఆవిర్భవించక పూర్వము ఉండినది; అభివృద్ధి చెందే విజ్ఞాన శాస్త్ర పరిశోధనలకు సమాధానం చెప్పలేక అన్యమతములు అదృశ్యమైనపుడు కూడా, “నేను విజ్ఞానశాస్త్రము అందుకోలేని ఎత్తున నిలబడియే ఉన్నాను” అంటుంది ఋషిప్రొక్తమైన సనాతన ధర్మము.

సదా భవః సనాతనః

సనాతనం కరోతి సనాతన యతి

సనాతన యో తీతి సనాతనః

సనాతన శ్చాసౌ ధర్మశ్చ సనాతన ధర్మః 2

సనాతన ధర్మము శాశ్వతమైనది. దీనిని అందించిన భగవానుడు శాశ్వతుడు. అంతేకాదు. దీనిని ఎవరైతే విశ్వసించి ఆచరింతురో వారు కూడా సనాతనులే

అగుదురు. తనలో ప్రవేశించిన ప్రతి వస్తువును అగ్ని బూడిదగా మార్చుచు తన వాక్రయించిన పర్వలను సనాతన ధర్మము సనాతన మార్చుచు మార్చుతుంది.

సనాతనశ్చాసౌ ధర్మశ్చ

సనాతన ధర్మః

3

ఆది మధ్యాంతముల యందు చెక్కు చెదరక నిలిచి యుండి సనాతన ధర్మము అని శ్లాఘించబడినది. సృష్టికి పూర్వము ఈ ధర్మము నిలిచి యుండినది. సృష్టికి కారణమైనది. సృష్టి సదుచు కాలమునందును ఉన్నది. సృష్టి లయించినపుడు ఉంటుంది. ఆ తరువాత కూడా ఉంటూ బీజరూపమున ఉన్న జగత్తు వ్యక్తమగుటకు కారణమవుతుంది. ఈ విధముగా మేఘవాఙ్మన్వంతి సర్వకాలముల యందు ముద్ధిరముగా నుంచునది సనాతన ధర్మము.

సనాతన యతీతి సనాతనః

సనాతన స్వరూపం ప్రాపయతి

4

శాశ్వతమైన ఈ సనాతన ధర్మమును అనుష్ఠించువారలు శాశ్వతుడైన పరమాత్మను పొందగలరు. సనాతనుడైన పరమాత్మను అందించ గలుగుటచేత ఈ సాందవ ధర్మము సనాతన ధర్మము అని కీర్తించబడినది.

జీవితమునకు అననరమైన వ్యవహారిక ధర్మములను బోధించుటయే గాక జీవి తరించుటకు ఉపకరించు మోక్ష ధర్మమును కూడా అందించుటచేత సర్వమానువులకు ఉపయుక్తమైనది సనాతన ధర్మ మొక్కటియే.